

RIJEČKI FILOLOŠKI DANI 14

Rijeka, 10. – 12. travnja 2025.

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Sveučilišna avenija 4, 51000 Rijeka

Knjižica sažetaka

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Rijeka, 2025.

Izdavač

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, Odsjek za kroatistiku, Sveučilišna avenija 4, Rijeka

Za izdavača

Barbara Kalebić Maglica

Urednice

Marina Marinković i Anastazija Vlastelić

Lektura sažetaka

Autorska

Korektura sažetaka

Tihana Hrg (hrvatski jezik)

Fran Katarinčić (engleski jezik)

Priprema za objavu

Saša Stanić

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Sveučilišne knjižnice Rijeka pod brojem 150823059.

ISBN 978-953-361-131-0

Program skupa

uniri

ffri

Rijeka, 2025.

Organizacijski odbor

Jasna Bićanić (zamjenica predsjednice), Tanja Diklić, Tihana Hrg, Ante Jerić, Fran Katarinčić, Mario Kolar, Marina Marinković, Sandra Marman (zamjenica predsjednice), Borana Morić-Mohorovičić, Nikolina Palašić, Petra Radošević, Saša Stanić, Biljana Stojanovska Đurić, Anastazija Vlastelić (predsjednica Odbora).

Programski odbor

Lada Badurina, Adriana Car Mihec, Dejan Durić, Ivan Lupić, Željka Macan, Marina Marinković (zamjenica predsjednice), Danijela Marot Kiš, Brigita Miloš, Nikolina Palašić, Saša Potočnjak, Diana Stolac, Silvana Vranić, Anastazija Vlastelić, Sanja Zubčić (predsjednica Odbora).

Vanjski članovi Programskoga odbora

Ivo Pranjeković (Sveučilište u Zagrebu), Bernardina Petrović (Filozofski fakultet u Zagrebu), Ivana Drenjančević (Filozofski fakultet u Zagrebu), Ivana Vidović Bolt (Filozofski fakultet u Zagrebu); Ana Mikić Čolić (Filozofski fakultet u Osijeku), Vera Blažević Krezić (Filozofski fakultet u Osijeku), Ivana Žužul (Filozofski fakultet u Osijeku).

Leszek Małczak (Ślesko sveučilište u Katowicama), Ismail Palić (Filozofski fakultet u Sarajevu), Marina Katnić Bakaršić (Filozofski fakultet u Sarajevu), Natka Badurina (Sveučilište u Udinama), Emilija Crvenkovska (Filološki fakultet u Skoplju).

Pokrovitelji skupa

Primorsko-goranska županija, Upravni odjel za kulturu, sport i tehničku kulturu Primorsko-goranske županije, Turistička zajednica Grada Kraljevice, Restoran Žganjer, Jaškovo – Ozalj.

Sadržaj

UVODNA RIJEČ	11
---------------------------	-----------

PLENARNA IZLAGANJA

Lada Badurina	
O MODIFIKATORIMA I MODALIZATORIMA	14
Mislava Bertoša	
RODNA LINGVISTIKA: PRIJEPORI, POSTIGNUĆA, IZAZOVI	15
Krystyna Pieniążek-Marković	
JUNAKINJE HRVATSKIH PUTOPISA U ROMANTIZMU	16
Ivana Žužul	
ŠTO ŽENA HOĆE? ROD IZMEĐU SUBVERZIJE I NORMALIZACIJE	17

IZLAGANJA U SEKCIJAMA

Borko Baraban i Lorna Rajle	
JEZIČNA OBILJEŽJA IZRICANJA ISKLJUČIVOSTI U GOVORU MRŽNJE	19
Ana Batinić i Vanja Budišćak	
IVANA BRLIĆ-MAŽURANIĆ – PISMA SINU IVANU	20–21
Ena Begović-Sokolija	
ŠTEFANIJA (ŠTEFA) JURKIĆ (1895–1971) – NEVIDLJIVA BOSANSKOHERCEGOVAČKA I HRVATSKA SPISATELJICA	22
Kristina Blagoni	
FIJUMANSKI DIJALEKT ZA VRIJEME ITALIJE, JUGOSLAVIJE I HRVATSKE	23
Goranka Blagus Bartolec i Ivana Matas Ivanković	
REFERENCIJALNOST POSLOVICA NEKADA I DANAS	24
Dubravka Brunčić	
TRANSGRESIJE RODA I PAMĆENJE U ROMANU <i>ISPOVIJEST</i> MILKE POGAČIĆ .	25
Martina Budimir	
GENDERN IM LICHTE DER GENUSTHEORIE KARL BRUGMANN'S	26
Lidija Cvikić i Gordana Dobravac	
JEZIČNA OBILJEŽJA RANE DISCIPLINARNE PISMENOSTI U HRVATSKIM UDŽBENICIMA: KORPUSNI PRISTUP	27–28

Sanita Delić	
PROPAST CIVILIZACIJE U ROMANU <i>ANTILOPA I KOSAC</i> MARGARET ATWOOD	29
Ivana Drenjančević	
OD BOŽANSKE ŽENE DO BRZE TIPKAČICE – TRANSFORMACIJE ŽENSKIH IDENTITETA U PJESNIŠTVU TINA UJEVIĆA	30
Dejan Durić	
DESTABILIZACIJA GRANICE IZMEĐU LJUDSKE I NELJUDSKE ŽIVOTINJE U ROMANU <i>ONCE THERE WERE WOLVES</i> (2021) CHARLOTTE MCCONAGHY .	31
Andrino Dužević	
METRIČKO-RITMIČKA PREVIRANJA NA PRIMJERU STIHA MIROSLAVA KRLEŽE	32
Teodora Fonović Cvijanović	
JEZIK LAGINJINIH KNJIŽEVNIH DJELA	33
Tomislav Fuzul i Jasna Bićanić	
.../..., ... (...) ILI ... – ILI O OSTVARIVANJU RODNE NEUTRALNOSTI U UDŽBENICIMA HRVATSKOGA JEZIKA	34
Filip Galović	
POGLED U MJESNE GOVORE SLAVONSKE POSAVINE DANAS	35
Maria Mariola Glavan	
<i>FAVET ASPERA IUNO</i> : SILOVANJE I TRANSVESTIZAM U OSNIVANJU ŽRTVENIKA <i>HERCULIS INVICTI ARA MAXIMA</i>	36
Maja Glušac	
NORMATIVNI OPISI PRIJEDLOGA – POGLED IZ KORPUSNE PERSPEKTIVE ..	37
Nataša Govedić	
THE TRANSGRESSION AS INTIMACY: DINKO TELEĆAN'S <i>BOOK OF VISITS</i> ...	38
Tanja Gradečak i Karla Keri	
MODALITETI FOMO-A – KAKO NASLOVI DIKTIRAJU VAŠE PONAŠANJE ...	39
Irena Grubica	
EDNA O'BRIEN, IRSKI KNJIŽEVNI KANON I <i>JOYCEOVE ŽENE</i>	40
Tihana Hrg i Fran Katarinčić	
POTEŠKOĆE PRI UPOTREBI RODNO NEUTRALNIH IZRAZA U HRVATSKOME JEZIKU	41
Tatjana Ileš, Paula Jezidžić i Izabela Baričević	
MARIJA JURIĆ ZAGORKA U KOLEKTIVNOM PAMĆENJU GENERACIJE Z	42
Matija Jelača	
OD ŠUMA DO REDA U KNJIŽEVNOJ TEORIJI	43

Ljubica Jeljenić i Marija Konsuo Kuzmanić	
MOLITVENICI DUBROVAČKIH REDOVNICA NA NARODNOME JEZIKU	44
Kristina Katalinić i Előd Dudás	
ANTUNOVICH, BARICS, KREKITY, SOKCSEVITS, PAVICIC – RAZNOLIKOST ZAPISIVANJA HRVATSKIH PREZIMENA U MAĐARSKOM	45
Marina Katnić-Bakaršić	
KRITIČKA DISKURSNA ANALIZA I NEBINARNE JEZIČNE PRAKSE	46
Boris Kern i Branislava Vičar	
PERCEPCIJA SPOLNE NEBINARNOSTI V SLOVENŠČINI	47
Mario Kolar	
NACIONALIZAM KAO ZAMKA U ROMANU <i>TOZUKI</i> MARIJE JURIĆ ZAGORKE	48
Margerita Kranjčević Koričić	
USPOREDBA OPISA DEKLINACIJSKIH VRSTA U DVJEMA GRAMATIKAMA ŠIME STARČEVIĆA	49
Goran Krapić	
IZREKE ZAGORKINIHK LIKOVA IZ ROMANA <i>TAJNA KRVAVOG MOSTA</i> U NASTAVI HRVATSKOGA JEZIKA	50
Michal Kucharski	
„ŽENSKI” OSIJEK. IDENTITET I SJEĆANJE NA GRAD U PROZI VILME VUKELIĆ, IVANE ŠOJAT I JULIJANE MATANOVIĆ	51
Tomasz Lisowski	
LEKSYKA <i>NOWEGO TESTAMENTU BIBLIJ BRZESKIEJ</i> (1563) A FORMOWANIE SIĘ POLSKIEGO KONFESYJNEGO DYSKURSU PROTESTANCKIEGO	52–53
Marina Marinković i Matija Mužek	
NAGLASNE OSOBITOSTI MJESNOGA GOVORA GENERALSKOGA STOLA U USPOREDBI S NEKIM NAGLASNIM SUSTAVIMA NA DUGOREŠKO- OGULINSKOM I GORANSKOM PODRUČJU	54
Danijela Marot Kiš i Ervin Pavleković	
IDENTITETSKE TRANSGRESIJE U ROMANU <i>NIKAD ME NE OSTAVLJAJ</i> KAZUA ISHIGURA	55
Blaženka Martinović	
HRVATSKI JEZIK I NEBINARNI IDENTITETI	56
Ivica Matičević	
POTRAGA ZA KNJIŽEVNIM USPJEHOM: NEPOZNATA KORESPONDENCIJA JOSIPA KOSORA SA STEFANOM ZWEIGOM, HERMANNOM BAHROM I ARTHUROM SCHNITZLEROM	57

Ana Mihaljević	ŽENE U BERAMSKIM MISALIMA I BREVIJARIMA – ONOMASTIČKA ANALIZA	58
Ana Mikić Čolić i Marina Pranjić	ŽENSKO U JEZIKU – TVORBENI I LEKSIKOLOŠKI PRISTUP	59
Samanta Milotić Bančić	JEZIK ŽENSKIH LIKOVA U <i>GRŠKOVIĆEVU ZBORNIKU</i>	60
Aleksandar Nikolić	UPOTREBA PARTICIPA I U FUNKCIJI PRIDEVSKOG ATRIBUTA U NEMAČKIM KOLOKACIJAMA I NJHOVI PREVODI U SRPSKOM JEZIKU ...	61
Maja Ogrizović i Željka Macan	NAZIVI ZA BOJE U TEKSTU AUDIODESKRIPCije NA PRIMJERU FILMA <i>MOJ DIDA JE PAO S MARSA</i>	62
Nikolina Palašić	PRIJEVOD KAO TRANSGRESIJA – GRANICE I NJHOVO NADILAŽENJE U PREVODITELJSKIM POSTUPCIMA	63
Ismail Palić i Mirela Omerović	MOĆ I NEMOĆ GLAGOLA <i>MOĆI</i> U ZAKONODAVNOPRAVNIM TEKSTOVIMA ..	64
Vito Paoletić	SKRIVENI OSJEĆAJI, SKRIVENA MJESTA: HOMO PRIČE U HETERO POVIJESTI	65
Helena Peričić	MULTIKULTURALNOST/KOZMOPOLITIZAM/UNIVERZALNOST KAO INSTRUMENTI IRONIZACIJE MUŠKO-ŽENSKIH ODNOSA U RADIODRAMAMA I. VRKLJAN I V. KRMPOTIĆ TE PJESNIŠTVU S. MANOJLOVIĆ	66
Martina Podboj i Lucija Hodak	DISKURSNA REPREZENTACIJA ŽENA I DJEVOJAKA POZNATIH NOGOMETASA U HRVATSKIM INTERNETSKIM MEDIJIMA	67
Sandra Požar	METODOLOŠKE PRETPOSTAVKE IZRADE DIGITALNOGA TVORBENOG RJEČNIKA PRIDJEVA U HRVATSKOME CRKVENOSLAVENSKOM JEZIKU ...	68
Ivo Pranjković	TEKSTNI KAUZATIV <i>BO</i> I UZROČNI VEZNICI U HRVATSKOME JEZIKU	69
Andrea Radošević	PARATEKSTUALNI APARAT GLAGOLJSKOGA <i>KORIZMENJAKA</i> (1508.)	70
Petra Radošević	<i>RAJ DUŠE</i> – PITANJE AUTORSTVA, ŽENSKO PISANJE I JEZIK MOLITVENIKA ...	71

Vlasta Rišner	
ŽENE U OGLASIMA <i>ŽENSKOG LISTA</i> I <i>HRVATSKOG LISTA</i> TRIDESETIH I ČETRDESETIH GODINA 20. STOLJEĆA	72
Agnieszka Rudkowska i Iss-Hak Suleiman Mussa	
KONCEPTUALIZACIJA IDIOMA S ELEMENTOM „SRCE” U POLJSKOM, HRVATSKOM I SVAHILIJU	73
Jakov Sabljic	
PSOVKE U PROZI VEDRANE RUDAN	74
Teuta Serreqi Jurić	
THE QUESTION OF THE AUTHORSHIP OF WORKS ATTRIBUTED TO CONSTANTINE VII PORPHYROGENITUS: NEW APPROACHES	75
Ivona Smolčić	
„HTIH DA TI UZDAHE U MILOJ PJESMI ORIŠEM”: LJUBAVNA PISMA I PJESME IVANA MAŽURANIĆA	76
Biljana Stojanovska Đurić	
MAKEDONSKI PRIJEDLOG OD KROZ PRIZMU HRVATSKOGA PADEŽNOG SUSTAVA	77
Agata Šega i Tjaša Jakop	
OBRAVNAVA IZBRANIH TABUIZIRANIH POMENOV V SLOVENSKEM JEZIKOSLOVJU	78
Matej Šekli	
PRVA PREKMURSKA TISKANA KNJIGA IZ LETA 1715 IN KAJKAVSKI KNJIŽNI JEZIK	79
Sanja Tadić-Šokac	
MJESTA PAMĆENJA U ROMANIMA DAŠE DRNDIĆ	80
Gordana Tkalec i Antonela Kljuković	
(NE)PRIMJERENOST LEKSIKA U MEDIJSKIM NAPISIMA O OSOBAMA S INVALIDITETOM	81
Lilla Anna Trubics	
SLIKA MAĐARA U ČASOPISIMA <i>ŽENSKI LIST</i> I <i>HRVATICA</i> MARIJE JURIĆ ZAGORKE	82
Tina Varga Oswald	
TRANSGRESIJA U ROMANU VLADIMIRA STOJSAVLJEVIĆA <i>ŽIVOT BEZ IMENA</i>	83
Luka Velić	
ODRAZ JATA U NOVOŠTOKAVSKIM IKAVSKIM GOVORIMA VRPOLJA I KNINSKOGA POLJA U KNINSKOJ KRAJINI I VEZE SA SREDNJOČAKAVSKIM IKAVSKO-EKAVSKIM GOVORIMA	84

Maja Verdonik

DJEČJI LUTKARSKI IGROKAZI NA *REVJI LUTKARSKIH KAZALIŠTA* U RIJECI .. 85

Branislava Vičar i Boris Kern

SPOLNA NEBINARNOST V SLOVENŠČINI 86

Ester Vidović i Matea Butković

UČITELJICE ENGLSKOGA KAO STRANOGA JEZIKA I MULTIKULTURALNA
 SLIKOVNICA U RAZREDNOJ NASTAVI 87

Perica Vujić

KONEKTORI U *ŽENSKOME LISTU* 88

Petar Vuković

JEZIČNA I ZAKONSKA KODIFIKACIJA ČEŠKIH ŽENSKIH PREZIMENA 89

Przemysław Wiatrowski

DYSKURS PRYWATNY MARII KONOPNICKIEJ (NA PODSTAWIE
 KORESPONDENCJI FAMILIJNEJ) 90

PANELI

TRAGOVI ŽENSKOG PISMA U SREDNJEM I RANOM NOVOM VIJEKU (I) 92–95

Dolores Grmača

TRANSGRESIJA I RODNI IDENTITETI U SREDNJOVJEKOVNOJ
 HAGIOGRAFIJI 93

Kosana Jovanović

REBEL, REBEL – ŽENE KOJE RUŠE DRUŠTVENE KONVENCIJE 94

Luka Špoljarić

ELISABETTA MOROSINI FRANKAPAN I NJEZINA PISMA 95

TRAGOVI ŽENSKOG PISMA U SREDNJEM I RANOM NOVOM VIJEKU (II) 96–99

Ivan Lupić

NAJSTARIJA AUTOGRAFA ŽENSKA OPORUKA NA HRVATSKOM JEZIKU 97

Saša Potočnjak

SVOJOM RUKOM FRANKAPANSKOM: O ŽENSKOJ GLAGOLJSKOJ
 RUKOPISNOJ KULTURI 98

Petra Predoević Zadković

OPORUČITELJICE IZ RIJEČKE NOTARSKE KNJIGE DOMINIKA RAVIZZEN .. 99

TRAGOVI ŽENSKOG PISMA U SREDNJEM I RANOM NOVOM VIJEKU (III) ... 100–104

- Irena Bratičević
 NA ŽENSKU SLUŽBU: OZNAKE VLASNIŠTVA NA RUKOPISIMA I KNJIGAMA
 STAROG DUBROVNIKA 101
- Silvia Fiaschi
 WOMEN AROUND BOOKS, BOOKS AROUND WOMEN: STATE OF THE ART
 AND RESEARCH PERSPECTIVES FOR FIFTEENTH-CENTURY ITALY 102
- Divna Mrdeža Antonina
 ŽENE U AKROSTISIMA U HRVATSKOM LJUBAVNOM PJESNIŠTVU DRUGE
 POLOVICE 16. STOLJEĆA 103
- Borna Treska i Josip Vučković
 NEKOLIKO VIJESTI O ZADARSKIM PJESNIKINJAMA ORSOLI DETRICO I
 MARZIJI GRISOGONO 104

FIGURA NOWEJ KOBIETY W KULTURZE I LITERATURZE POLSKIEJ W LATACH
 1918–1939 – NARODZINY, TRANSFORMACJE, ODPRYSKI 105–108

- Agnieszka Kwiatkowska
 KOBIETA NOWA W POLSKIEJ LITERATURZE DLA DZIECI
 DWUDZIESTOLECIA MIĘDZYWOJENNEGO 106
- Jacek Nowakowski
 KOBIECE ZMAGANIA Z EROSEM. LITERACKIE PORTRETY KOBIET W
 POLSKIEJ PROZIE LAT 1918–1939 I ICH FILMOWE WERSJE W KINIE PRL-U .. 107
- Sylwia Panek
 FIGURA NOWEJ KOBIETY W POLSKIM PIŚMIENNICTWIE KOBIECYM
 OKRESU DWUDZIESTOLECIA MIĘDZYWOJENNEGO 108

HRVATSKI KAO NASLJEDNI JEZIK 109–112

- Mateja Fumić Bistre
 HRVATSKA UVIJEK ĆE BITI NA MOJE SRCE – OSOBNOSTAVOVI NASLJEDNIH
 GOVORNIKA PREMA HRVATSKOM JEZIKU 110
- Anita Skelin, Maša Musulin i Ana Gabrijela Blažević
 ARGENTINSKI HRVATSKI I NJEGOVI GOVORNICI 111
- Diana Stolac i Vesna Grahovac-Pražić
 HRVATSKI JEZIK POV RATNIKA IZ AUSTRALIJE I JUŽNE AMERIKE 112

DALMATINSKI GRAMATIČARI U 19. STOLJEĆU	113–117
Petra Božanić	
MJESTO ŠIME STARČEVIĆA U SLOVOPISNIM PREVIRANJIMA TIJEKOM	
19. STOLJEĆA	115
Tanja Brešan Ančić	
SKLONIDBENA KOLEBANJA U DALMATINSKIM GRAMATIKAMA DRUGE	
POLOVICE 19. STOLJEĆA	116
Marijana Tomelić Ćurlin	
SLOV(N)ICA ANDRIJE BARIĆA U KONTEKSTU HRVATSKIH SLOVNICA ...	117
HRVATSKO-MAĐARSKÉ KULTURNE VEZE: FILOLOŠKA PERSPEKTIVA	118–122
Jadranka Mlikota i Rene Čipanj-Banja	
HRVATSKO-MAĐARSKI JEZIKOSLOVNI DODIRI: PRILOG BUDUĆOJ	
SINTEZI GRAMATIKOGRAFSKIH PROŽIMANJA	119
Eszter Tamaskó	
MAĐARSKI TISAK U RIJECI NA PREKRETNICI 19. I 20. STOLJEĆA	120
Anastazija Vlastelić i Nina Spicijarić Paškvan	
SINTAKTIČKE NAPOMENE U BOJNIČIĆEVOJ <i>GRAMATICI MADŽARSKOGA</i>	
<i>JEZIKA</i>	121
Orsolya Žagar Szentesi	
OPIS GLAGOLSKE PARADIGME U BOJNIČIĆEVOJ MAĐARSKOJ GRAMATICI	
– U KONTEKSTU HUNGAROLOŠKE GRAMATIKOGRAFIJE	122

Uvodna riječ

Od prvih je Riječkih filoloških dana prošla 31 godina i dosad je organizirano 13 znanstvenih skupova koji su probirom tema uvijek nastojali pratiti trendove u, ponajprije, kroatističkoj filologiji, ali i ispunjavati društvene potrebe koje imamo prema zajednici u kojoj živimo. Otisnuto je i jednako toliko zbornika radova. Vodilo se uvijek računa i o aktualnim obljetnicama koje smo željeli obilježiti rasvjetljujući neki fenomen ili čije djelo. Istu smo koncepciju zadržali i na 14. Skupu, pa je prva tematska cjelina, naslovljena *Svojom voljom i ženskom rukom*, potaknuta 400. obljetnicom rođenja Ane Katarine Frankopan Zrinski i 100. obljetnicom pokretanja „Ženskoga lista”, prvoga hrvatskog časopisa za žene, urednice Marije Jurić Zagorke. U širem se kontekstu u ovoj tematskoj cjelini uz stvaralaštvo A. K. Frankopan Zrinski i M. Jurić Zagorke propituje stvaralaštvo žena uopće, ali i njihova recepcija i status u književnom kanonu. Ovu tematsku cjelinu otvaraju i zaokružuju dva plenarna predavanja, ono poljske kroatistice Krystyne Pieniążek-Marković o junakinjama hrvatskih putopisa u romantizmu te ono Ivane Žužul *Što žena hoće? Rod između subverzije i normalizacije*.

Druga je tema nastala iz potrebe da se odgovori na aktualna društvena pitanja. Naime, različite rodne jezične prakse u javnoj i službenoj komunikaciji već duže vrijeme iziskuju teorijska promišljanja i istraživanja na primjeru raznolikih diskursa. *Queer* književnost i lingvistika, odnos jezika i rodnih identiteta, transgresije i identiteta, kao i ostale bliske teme predstavljaju aktualan istraživački potencijal u filologiji prve polovice 21. stoljeća. Plenarno je izlaganje ovoj temi ono Mislave Bertoše naslovljeno *Rodna lingvistika: prijepori, postignuća, izazovi*

U nastojanju praćenja suvremenih kroatističkih i slavističkih istraživanja, na tragu mnogobrojnih prošlih skupova, ponudili smo i tematsku cjelinu *Miscellanea philologica* u koju ulaze izlaganja koja problemima u jeziku i književnosti pristupaju iz različitih očista i koja predstavljaju aktualnu domaću i stranu filološku misao koja već nije određena prvim dvjema temama. Ovu temu otvara Lada Badurina plenarnim predavanjem o modifikatorima i modalizatorima.

Uz tradicionalna autorska ili suautorska izlaganja u ovom smo Skupu otvorili mogućnost izlaganja panela u kojima bi više sudionika bilo okupljeno oko jedne teme. Da je riječ o funkcionalnom modelu, potvrđuje prijava čak sedam panela, od čega je jedan inozemni.

Na ovogodišnjem su Skupu prijavljena 123 izlagača sa 69 pojedinačnih izlaganja i sedam panela s 23 izlaganja, a osim izlagača iz Hrvatske sudjeluju i znanstvenici iz Poljske, Bosne i Hercegovine, Slovenije, Srbije, Makedonije, Italije, Mađarske i Tanzanije.

Zahvaljujemo Filozofskom fakultetu u Rijeci koji je omogućio da se ovaj Skup održi, svim četirima plenarnim izlagačicama te svim izlagačima i izlagačicama koju su Riječke filološke dane prepoznali kao mjesto susreta, razmjene ideja, uspostave suradnje, konstruktivnih rasprava, ali i kao mjesto za ugodno druženje. Nadamo se da će teme izložene na našem Skupu biti zamašnjak nekim novim istraživanjima ili reinterpretacijama postojećih

I na koncu, u zreloj životnoj dobi našega Skupa pomaknuli samo ga u proljeće nadajući se da će naši sudionici poznatu jesensku riječku kišu zamijeniti vedrinom kvarnerskoga proljeća.

U ime Organizacijskoga i Programskoga odbora:
Anastazija Vlastelić, Sanja Zubčić, Marina Marinković,
Sandra Marman i Jasna Bićanić

Riječki filološki dani 14
Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet
Rijeka, 10. – 12. travnja 2025.

Plenarna izlaganja

Lada Badurina

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

O modifikatorima i modalizatorima

U središtu će pozornosti biti jezične jedinice (riječi i sintagme) koje se dodaju rečenici kao cjelini (a ne kojemu njezinu dijelu) te na ovaj ili onaj način modificiraju i/ili modaliziraju njezino značenje (usp. npr. **Sigurno**, ona je vozila ili **Ona je, sigurno**, vozila naspram **Ona je sigurno vozila**; **Nažalost**, nemamo više vremena; **Načelno**, on je u pravu; **Nevjerojatno**, ona je ostala bez teksta i sl.). Te su jedinice pragmatički izuzetno relevantne te su prepoznate u novijim, funkcionalnim gramatikama/gramatičkim opisima, gdje se o njima govori i kao o rečeničnim ili tekstnim priložima. S obzirom na njihova specifična značenja i funkcije koje obnašaju u tekstu, odnosno komunikaciji modifikatori se mogu klasificirati na različite načine. Posebno će se upozoriti na poseban tip modifikatora kojima se iskazuje modalno značenje – na modalne modifikatore ili modalizatore. Bit će također riječi o modalizatorima u užemu i u širemu smislu.

On Modifiers and Modalizers

The focus of the research will be on linguistic units (words and phrases) that are added to the sentence as a whole (rather than to one of its parts) and, in one way or another, modify and/or modalize its meaning (cf. e.g., **Sigurno**, ona je vozila or **Ona je, sigurno**, vozila as opposed to **Ona je sigurno vozila**; **Nažalost**, nemamo više vremena; **Načelno**, on je u pravu; **Nevjerojatno**, ona je ostala bez teksta, etc.). These units are pragmatically highly relevant and have been recognized in recent functional grammars/grammatical descriptions, where they are also referred to as sentence adverbs or textual adverbs. Given their specific meanings and the functions they perform in text or communication, modifiers can be classified in various ways. Particular attention will be given to a specific type of modifiers that express modal meaning—modal modifiers or modalizers. Modalizers, both in the narrower and broader sense, will also be discussed.

Mislava Bertoša

Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet

Rodna lingvistika: prijevori, postignuća, izazovi

Izlaganjem će se sumirati pojava, dosezi i prijevori rodne lingvistike te promisliti njezin utjecaj na razvoj opće znanosti o jeziku. Rodna lingvistika uvela je u lingvistička istraživanja dotad nevidljive govornike i marginalizirane jezične upotrebe. Suprotstavila je dominantnim paradigmama, uzdrmla neupitne teze i ponudila nove pristupe. Time je trojako obogatila lingvistička istraživanja: novim teorijskim okvirima, metodološkim postupcima i temama. Pokazala je i dokazala koliko je važno prigriliti raznolikost jezičnih upotreba, odmaknuti se od vrijednosnih procjena i diskriminacija bilo govornika bilo njihovih iskaza i udaljiti se od predrasude da svi jezični ostvaraji ne mogu biti ravnopravnim objektima lingvistike.

Gender Linguistics: Controversies, Achievements, Challenges

The presentation will summarize the beginnings, achievements and controversies of gender linguistics and reflect on its impact on the development of general linguistics. Gender linguistics has introduced previously invisible speakers and marginalized language use into linguistic research. It has challenged dominant paradigms, reviewed unquestionable theses and offered brand new approaches. In this way, it has enriched linguistic research in three ways: with new theoretical frameworks, methodologies and topics. It has shown and proven how important it is to embrace the diversity of language use, to move away from value judgments and the discrimination against either speakers or their utterances, and to move away from the prejudice that not every form of language use can be an equal object of linguistic study.

Krystyna Pieniążek-Marković

Sveučilište Adama Mickiewicza u Poznaniu, Poljska

Junakinje hrvatskih putopisa u romantizmu

Unatoč prvim asocijacijama koje pobuđuje naslov izlaganja, hrvatski putopisi i dopisi s puta od 1839. do 1860. ne obiluju ženskim likovima ni „odabranicama srca” kojima su upućeni (izuzev Vrazova *Putu u Gornje Strane*, koji je posvećen Dragojli Stauduar). U izlaganju ću govoriti u kojim se kontekstima pojavljuju ženski likovi, kako su kreirani i koje su im uloge dodjeljivane. Jesu li to svjesne domorotkinje, (na)roditeljice (Natka Badurina) i Hrvatice-ilirkinje, vrijedne pohvale, ili odnarođene žene, koje treba kудiti i po(d)učiti? Pojavljuju li se u putopisima uopće žene izvan preporodnog konteksta i funkcije koja im je određena još 1838. godine kada Janko Drašković piše *Riječ veledušnim kćerima Ilirije*? Kako su oblikovani likovi ne-Hrvatice? Osvrnut ću se i na način prezentacije rijeka koje su antropomorfizirane i izrazito feminizirane, upravo utjecajem ilirsko-preporodnih ideja. Predmet su analize putopisi Ivana Trnskog, Matije Mažuranića, Antuna Nemčića, Stanka Vraza, Adolfa Vebera Tkalčevića te dva potpisana pseudonimima – Rusan i Bratoljub.

The Heroines of Croatian Travelogues in Romanticism

Despite the first associations evoked by the title of the presentation, Croatian travelogues and letters from 1839 to 1860 do not abound with female characters or the beloved ones to whom the letters would be addressed (with the exception of Vraz's *Put to Gornje Strane (Way to the Upper Regions)* devoted to Dragojla Stauduar). In my presentation, I will discuss the context in which women appear, how they were created and what roles were assigned to them. Are they conscious native women, (born) mothers (Natka Badurina) and Croatian-Illyrian women worthy of praise, or are they women alienated from their nation who need to be chastised and instructed? Do women also appear outside the revival context and the role that was assigned to them in 1838 when Janko Drašković wrote *Riječ veledušnim kćerima Ilirije (A Word to the Generous Daughters of Illyria)*? How are the characters of non-Croatian women shaped? I will also reflect on the way in which rivers are presented, which are anthropomorphized and strongly feminized, precisely under the influence of Illyrian-Revival ideas. The subject of the analysis are the travelogues of Ivan Trnski, Matija Mažuranić, Antun Nemčić, Stanko Vraz, Adolf Veber Tkalčević and two signed under the pseudonyms Rusan and Bratoljub.

Ivana Žužul

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet

Što žena hoće? Rod između subverzije i normalizacije

U hrvatskoj humanistici, unazad dva desetljeća barem, prevladavaju rasprave o rodu koje se većinom oslanjaju na performativno-diskurzivne teorije o tvorbi identiteta, feminističku kritiku te postklasičnu naratologiju. Takva čitanja s početnom tezom o subverzivnosti književnih reprezentacija roda počesto rodne podjele normaliziraju. Zato predavanjem postavljam pitanje o uvjerljivosti ideje o otporu književnosti kulturno nametnutim slikama roda, posebice ako se držimo toga da čitanja tekstova rijetko kad mogu jamčiti sigurnost i predvidjeti njihove namjene. U užem smislu predavanje je posvećeno transgresivnosti ženskih likova odabranih tekstova hrvatskih književnica poput Dragojle Jarnević i Marije Jurić Zagorke. Namjera mi je dakle prvo osvijetliti čitanja kategorije roda koja polaze od pretpostavke etičko-političkog otpora književnih predložaka, a potom se posvetiti pitanju jesu li i u kojoj mjeri pripovijesti koje problematiziraju stabilnost kategorije roda nužno transgresivne i otporaške. Uvažavam pritom tezu da su transgresije prekoračenja čija temporalnost obuhvaća i osnaživanje zakona i njegovo kršenje. Stoga nastojim obuhvatiti proturječne učinke koncepta transgresije ukazujući s jedne strane na njegovo djelovanje u povlačenju i osnaživanju granica rodnog identiteta, a s druge na njegovu rušilačku moć.

What Does a Woman Want? Gender Between Subversion and Normalization

In Croatian humanities, at least for the past two decades, prevailing discussions about gender have relied mostly on performative and discursive theories of identity formation, feminist criticism, and postclassical narratology. Such readings, grounded in the idea of the subversive nature of gender representation in literature, tend to “normalize” gender divisions. The lecture therefore scrutinizes the likelihood that literature can resist culturally imposed gender images, especially if we support the notion that the readings of texts can hardly ever guarantee safety or anticipate how texts will be used. More precisely, the lecture focuses on the transgressive aspects of female characters in selected texts written by Croatian writers such as Dragojla Jarnević and Marija Jurić Zagorka. I therefore intend to shed some light on gender-related readings based on the assumption of the ethical and political resistibility of literary texts, and then address the question of whether—and to what extent—narratives that examine the stability of gender are necessarily transgressive and resistant. At the same time, I respect the proposition that transgressions can be understood as acts of overstepping, whose temporality encompasses both the strengthening of the law and its violation. I hence try to include the contradictory effects of transgression, pointing not only to its agency in drawing and strengthening the boundaries of gender identity, but also to its destructive power.

Izlaganja u sekcijama

Borko Baraban¹ i Lorna Rajle²

¹Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu

²Centar za pružanje usluga u zajednici Klasje, Osijek

Jezična obilježja izricanja isključivosti u govoru mržnje

Pravo na izražavanje jedno je od osnovnih prava građana i obilježje demokracije, no ono nije apsolutno pravo (Rokša-Zubčević, Bender i Vojvodić 2017: 9) jer se ne bi smjelo ostvarivati ako se na bilo koji način time obezvrjeđuje pravo drugih. Ako je izražavanje usmjereno protiv osobe ili grupe osoba na osnovi osobnih karakteristika ili statusa osobe ili grupe osoba, tada je riječ o govoru mržnje. Iako govor mržnje nije samo obilježje suvremenosti – naime, njegovo se postojanje iščitava i u drugim razdobljima (Valković 2022) – u posljednjih nekoliko desetljeća zabilježen je nagli porast takvog načina govora te je on postao predmetom rasprave autora s različitih gledišta i iz područja različitih struka. Polazeći od pretpostavke da jezik može biti sredstvom stvaranja društvenih nejednakosti, manipulacije i diskriminacije, u radu se prema načelima kritičke analize diskursa istražuju jezični mehanizmi koji se na društvenim mrežama i najčitanijim hrvatskim mrežnim portalima upotrebljavaju za izricanje vlastitih stavova o pravu na abortus, rodnim identitetima i politici. Cilj je rada odrediti jezična obilježja iskaza koja čine razliku između prava na izražavanje i govora mržnje.

Linguistic Characteristics of Expressing Exclusion in Hate Speech

The right to freedom of expression is a fundamental civil right and a feature of democracy, but not an absolute right (Rokša-Zubčević, Bender and Vojvodić, 2017: 9) because it should only be exercised insofar as it does not invalidate the rights of others in any way. Expression directed against a person or a group based on their personal characteristics or status is considered hate speech. Although hate speech is not a modern invention—its existence has been observed in other periods as well (Valković, 2022)—its use has risen sharply in the last few decades, driving authors to discuss this phenomenon from different viewpoints and from different fields of expertise. Assuming that language can create social inequalities, manipulation and discrimination, the paper uses the principles of critical discourse analysis to explore language mechanisms employed on social networks and the most widely read Croatian online portals to express views on the right to abortion, gender identities and politics. The paper aims to identify the linguistic features of communication that make the difference between the right to freedom of expression and hate speech.

Ana Batinić i Vanja Budišćak

HAZU, Odsjek za povijest hrvatske književnosti, Zagreb

Ivana Brlić-Mažuranić – pisma sinu Ivanu

U bogatoj, no izrazito rascjepkanoj ostavštini Ivane Brlić-Mažuranić, koja se danas nalazi u posjedu nekoliko hrvatskih ustanova, po svojoj se jedinstvenosti ističe obiteljski arhivski fond Brlić-Mažuranić pohranjen u arhivu Odsjeka za povijest hrvatske književnosti Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU-a u Zagrebu. Taj je segment stvarateljine ostavštine u Zavod dospio 1982. godine nakon preuzimanja od Milice Brlić, supruge Ivanina sina Ivana (Ive) Brlića. Tijekom 2024. godine navedeni je korpus naposljetku doživio detaljnu arhivističku obradu, nakon koje se korespondencija Ivane Brlić-Mažuranić pokazala kao jedan od njegovih najvažnijih i najzanimljivijih dijelova. Među raznovrsnim gradivom ostalo je sačuvano oko 500 pisama, dopisnica, razglednica i telegrama, koje je Ivana sinu Ivanu upućivala u razdoblju od listopada 1909. godine sve do rujna 1938. godine, dakle do posljednjih dana života. Dio je korespondencije bez datacije, a upućivana je iz različitih lokacija na kojima je Ivana boravila: Brod na Savi (današnji Slavonski Brod), Brodsko brdo / Brodski vinogradi / Brlićevac, Sušak, Begunje pri Lescah, Zagreb, Jasenovac, Rogaška Slatina, Dobrna, Lassnitzhöhe (Štajerska), Rimske Toplice, Jesenice na Dolenjskem. Riječ je o dosad gotovo nepoznatim i praktički neistraženim izvorima, čija će analiza nesumnjivo dodatno osvijetliti životopis i rad jedne od naših najpoznatijih književnica, ali također pružiti i dragocjen uvid u širi obiteljski, ali i društveni i kulturni kontekst na našim prostorima dvadesetih i tridesetih godina prošloga stoljeća. Cjelokupni korpus Ivaninih pisama sinu priređuje se za objavljivanje u zasebnom svesku *Sabраних djela Ivane Brlić-Mažuranić* u izdanju Ogranka Matice hrvatske u Slavonskome Brodu.

Ivana Brlić-Mažuranić – Letters to Her Son Ivan

In the rich but extremely fragmented legacy of Ivana Brlić-Mažuranić, which today is in the possession of several Croatian institutions, the Brlić-Mažuranić family archive fund, stored in the archives of the Department of the History of Croatian Literature of the Institute for the History of Croatian Literature, Theatre and Music of the Croatian Academy of Sciences and Arts in Zagreb, stands out for its uniqueness. This segment of the author's legacy came to the Institute in 1982 after it was bought from Milica Brlić, the wife of Ivana's son Ivan (Ivo) Brlić. In 2024, this material finally underwent detailed archival processing, revealing Ivana Brlić-Mažuranić's correspondence as one of its most important and interesting parts. Among the diverse materials, about 500 letters, postcards and telegrams that Ivana sent to her son Ivan between October 1909 and September 1938—until the last days of her life—have been preserved. Some of the correspondence is undated and was sent from various locations where Ivana stayed, including Brod na Savi (modern-day Slavonski Brod), Brodsko Brdo/Brodski

Vinogradi/Brlićevac, Sušak, Begunje pri Lescah, Zagreb, Jasenovac, Rogaška Slatina, Dobrna, Lassnitzhöhe (Styria, Austria), Rimske Toplice, and Jesenice na Dolenjskem. These previously unknown and largely unexplored originals will undoubtedly shed new light on the biography and work of one of Croatia's most famous writers, while also offering valuable insight into family life, as well as social and cultural context of the 1920s and 1930s in the region. The entire corpus of Ivana's letters to her son is being prepared for publication as a separate volume in the *Collected Works of Ivana Brlić-Mažuranić*, published by the Slavonski Brod branch of Matica hrvatska.

Ena Begović-Sokolija

Univerzitet u Sarajevu, Filozofski fakultet, Bosna i Hercegovina

Štefaniya (Štefa) Jurkić (1895–1971) – nevidljiva bosanskohercegovačka i hrvatska spisateljica

Naslov rada aluzija je na posljednju objavljenu knjigu Štefe Jurkić, pripovijesti za mladež s povijesnom tematikom *Nevidljiva kraljica* (1941), a sugerira i autoričinu isključenost iz javnog i književnog života nakon Drugog svjetskog rata budući da njen kršćanski svjetonazor nije odgovarao izmijenjenim ideološkim prilikama. U književnoj historiografiji njezino stvaralaštvo uglavnom je svrstavano u tokove hrvatskog katoličkog književnog pokreta, čemu u prilog kazuje i činjenica da je najveći dio njezinih knjiga objavilo Hrvatsko književno društvo sv. Jeronima. Od ranih proza s biblijskim prototekstom (*Legenda u bojama i druge priče i pripovijetke*, 1927), preko ljubavnog romana u čijem je središtu svetačka legenda o sv. Tereziji (*Čipke*, 1929) te romansiranih životopisa svetica (*Blažena Imelda Lambertini, Dominikanka, 1321 – 1333*, 1929. i *Sveta Katarina Sijenska*, 1934), pa do povijesnog romana o bosanskim bogumilima i provansalskim Židovima (*Petnaest tornjeva*, 1933) i „romana iz doba dječje križarske vojne” (*Plašt malog križara*, 1938) doista se potvrđuje se da su „Bog, milost i duša”, kako sama autorica navodi, najdublji i najjači motivi „katoličkog književnika”. No namjera je istražiti i osobenosti Jurkićkinog ženskog teksta u navedenom korpusu. S obzirom na to da je 2025. godine 130. obljetnica rođenja Štefe Jurkić, ovaj rad ujedno je prigodni pokušaj književnokritičkog i književnoteorijskog sagledavanja njenog opusa i značaja u kontekstu bosanskohercegovačke i hrvatske književnosti.

Štefaniya (Štefa) Jurkić (1895–1971) – The Invisible Bosnian-Herzegovinian and Croatian Author

The title of the paper alludes to Štefa Jurkić’s last published book, a collection of historical stories for young readers, *The Invisible Queen* (1941), and it also suggests the author’s exclusion from public and literary life after World War II, as her Christian worldview did not align with the changed ideological circumstances. In literary historiography, her work is mainly classified within the Croatian Catholic literary movement, supported by the fact that most of her books were published by the St. Jerome Croatian Literary Society. From her early fiction with a Biblical prototext (*Legenda u bojama i druge priče i pripovijetke*, 1927), through a romance novel centred on the legend of St. Teresa (*Čipke*, 1929) and fictionalized biographies of saints (*Blažena Imelda Lambertini, Dominikanka, 1321–1333*, 1929 and *Sveta Katarina Sijenska*, 1934), to a historical novel about Bosnian Bogomils and Provençal Jews (*Petnaest tornjeva*, 1933) and “a novel from the time of the Children’s Crusade” (*Plašt malog križara*, 1938), her works indeed confirm that “God, grace, and the soul”, as the author herself stated, are the deepest and strongest motives of a “Catholic writer”. However, this paper aims to explore the distinct characteristics of Jurkić’s women’s prose within this body of work. Given that 2025 marks the 130th anniversary of Štefa Jurkić’s birth, this study also serves as a timely attempt to analyse her literary works and her significance in the context of Bosnian-Herzegovinian and Croatian literature.

Kristina Blagoni

Novinsko-izdavačka kuća Edit, Rijeka

Fijumanski dijalekt za vrijeme Italije, Jugoslavije i Hrvatske

Rad donosi sociolingvističku i ekolingvističku analizu fijumanskog dijalekta i njegovog razvoja tijekom desetljeća. Polazište istraživanja je 18 intervju. U istraživanje su uključeni govornici tog talijanskog dijalekta, bilo da su ga usvojili bilo da su ga naučili. Iako je fijumanski dijalekt jezik identiteta Talijana u Rijeci, on predstavlja tek jedan od jezika repertoara. Fijumanski dijalekt dijeli svoj sociolingvistički prostor s hrvatskim, koji je službeni jezik, dok je talijanski službeni jezik talijanske manjine. Polustrukturirani intervjui provedeni su u sklopu doktorske disertacije. Ispitanici su podijeljeni u tri grupe: prvu grupu čine govornici koji su rođeni za vrijeme kada je Rijeka bila pod Italijom (do 1947.), u drugoj grupi smo razgovarali s govornicima rođenim između 1947. i 1990, tj. kada je Rijeka pripadala Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, a trećoj grupi pripadaju govornici fijumanskog dijalekta rođeni počevši od 1991. g. tj. u današnjoj Republici Hrvatskoj. Od ukupno 18 intervju jedan je proveden s ispitanikom koji je naučio fijumanski dijalekt u odrasloj dobi. Intervjui donose zanimljive podatke o sociolingvističkoj (auto)biografiji 18 fijumanofona koji pripadaju različitim dobnim skupinama. Ispitanici su potom objasnili koje su prednosti poznavanja fijumanskog dijalekta i kakva je po njihovom mišljenju budućnost riječkog talijanskog dijalekta.

Fiuman Dialect During Italy, Yugoslavia and Croatia

The paper provides a sociolinguistic and ecolinguistic analysis of the Fiuman dialect and its development over the decades. The starting point of the research is 18 interviews. Speakers of that Italian dialect were included in the research, whether they adopted it or learned it. Although the Fiuman dialect is the identity language of Italians in Rijeka, it is only one of the languages in the repertoire. The Fiuman dialect shares its sociolinguistic space with Croatian, which is the official language, while Italian is the official language of the Italian minority. Semi-structured interviews were conducted as part of the doctoral dissertation. For the purposes of this study, the respondents are divided into three groups: the first group consists of speakers who were born during the time when Rijeka was under Italy (until 1947); the second group includes speakers born between 1947 and 1990, i.e., when Rijeka belonged to the Socialist Federative Republic of Yugoslavia; and the third group consists of speakers of the Fiuman dialect born starting in 1991, i.e., in today's Republic of Croatia. Out of a total of 18 interviews, one was conducted with a respondent who learned the Fiuman dialect as an adult. The interviews provide interesting information about the sociolinguistic (auto)biography of 18 Fiumanophones belonging to different age groups. The interviewees then explained the advantages of knowing the Fiuman dialect and what, in their opinion, is the future of Rijeka's Italian dialect.

Goranka Blagus Bartolec i Ivana Matas Ivanković

Institut za hrvatski jezik, Zagreb

Referencijalnost poslovica nekada i danas

Poslovice kao vrsta višerječnih izraza čvrste su jezične strukture koje prenose univerzalne misli i iskustva društvene zajednice u kojoj su nastale. U izlaganju će se predstaviti rad na izradi baze poslovica hrvatskoga jezika u okviru HRZZ-ova projekta MWE-Cro: *Višerječni izrazi u hrvatskome jeziku: leksikološki, računalnolingvistički i glotodidaktički pristup*. Analizirat će se sadržaj poslovica i njihova uključenost u današnji komunikacijski kontekst. Društveni stereotipi, tabui i predrasude, polariziranost društvenih statusa i uloga, ljudski karakteri i moralne vrijednosti mogu se izdvojiti kao temeljni tematski okviri tradicionalnih poslovica. Usporedit će se struktura i leksik poslovica koje su zabilježene u tiskanim izvorima (Kekez 1996., Mikić i Škara 1992., Ujević 2011., Puljiz 2003.) s potvrdoma u suvremenim hrvatskim mrežnim korpusima kako bi se utvrdila aktualnost i primjenjivost poslovica kao gotovih referirajućih izraza s obzirom na komunikacijske potrebe današnjih govornika te s obzirom na odnose i vrijednosti unutar suvremenih društvenih kretanja.

Referentiality of Proverbs in the Past and Today

Proverbs, as a type of multi-word expression, are fixed structures that convey universal thoughts and experiences of the social community in which they were created. This paper will present the work on creating a database of Croatian proverbs within the HRZZ project MWE-Cro: Multiword Expressions in Croatian – A Lexicological, Computational Linguistic and Glottodidactic Approach. The content of proverbs and their involvement in today's communication context will be analyzed. Social stereotypes, taboos and prejudices, the polarization of social statuses and roles, human characters and moral values can be singled out as the basic topics of traditional proverbs. The structure and vocabulary of proverbs from printed sources will be compared with examples from contemporary Croatian online corpora in order to determine the relevance of proverbs as ready-made referring expressions with regard to the communication needs of today's speakers and the values within contemporary social frameworks.

Dubravka Brunčić

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet

Transgresije roda i pamćenje u romanu *Ispovijest* Milke Pogačić

U ovom će se radu istražiti strategije rodnoga kodiranja pamćenja u romanu *Ispovijest* (1912.) Milke Pogačić. Djelo je napisano u dnevničko-epistolarnoj formi iz pozicije muškoga pripovjedača / lika u prvom licu jednine, a transgresija spolnoga / rodnog identiteta autorice teksta i odabir muške umjesto ženske pripovjedne perspektive, iščitljiv i u djelima drugih hrvatskih modernističkih književnica (primjerice Jagode Truhelke i Zdenke Marković), zanimljiv je pripovjedni postupak kojim se, među ostalim, otvara pitanje sociokulturnih predodžbi o rodnim ulogama i rodnim granicama. Oslanjajući se na teorijske spoznaje književnih studija pamćenja i rodno-teorijski pristup, razmotrit će se kako se u romanu oblikuje obiteljska (pri)povijest te kako se pamte i reprezentiraju ženska bračna iskustva. Istražit će se također kako se kroz prikaz borbe spolova destabilizira orođena dihotomija muško, racionalno vs. žensko, iracionalno, kako se podriva rodna hijerarhija i (re)definiraju ženski i muški moralni autoritet te se propituju ženske (ne)mogućnosti prekoračivanja patrijarhalnih društvenih okvira.

Gender Transgressions and Memory in Milka Pogačić's Novel *Confession*

This paper will explore the strategies of gendering memory in Milka Pogačić's novel *Confession* (1912). The work is written in a diary-epistolary form from the position of a male narrator/character in the first person singular. The transgression of the author's sex/gender identity and the choice of a male instead of a female narrative perspective, which is also evident in the works of other Croatian modernist writers (for example, Jagoda Truhelka and Zdenka Marković), is an interesting narrative procedure that, among other things, raises the question of sociocultural notions of gender roles and gender boundaries. Drawing on theoretical insights from literary memory studies and a gender-theoretical approach, this paper examines how the novel shapes a family (hi)story and how women's marital experiences are remembered and represented. It also explores how the depiction of the battle of the sexes destabilizes the gendered dichotomy of male, rational vs. female, irrational, how the gender hierarchy is undermined, how female and male moral authority are (re)defined and how women's (in)ability to transcend patriarchal social frameworks is questioned.

Martina Budimir

Ekonomika škola Požega

Gendern im Lichte der Genustheorie Karl Brugmanns

In der öffentlichen Debatte zum Thema Gendern müssen die Ursachen der sprachlichen Geschlechterungleichheit sowie die neuesten wissenschaftlichen Errungenschaften berücksichtigt werden. In diesem Sinne wird die Theorie Karl Brugmanns zur Genusfrage mit zeitgenössischen Theorien verglichen, mit dem Ziel herauszufinden, ob und inwieweit seine Genustheorie die Genderlinguistik beeinflusst hat. Brugmann erscheint in der sprachwissenschaftlichen Geschichte als einer der Hauptgegner der sexualistischen Theorie. Obwohl es einen Zusammenhang zwischen dem grammatischen Geschlecht und Sexus gibt, gibt es keinen Beweis dafür, dass das grammatische aus dem natürlichen Geschlecht entstanden ist. Die feministische Linguistik nimmt den Zusammenhang zwischen Genus und Sexus als Grundlage für sprachliche Diskriminierung. Brugmanns Bemühungen, den sexusbasierten Erklärungen seiner Vorgänger zu widersprechen, sind die Grundlage der sprachfeministischen Theorien, nach denen die Gleichberechtigung auch in der Sprache sichtbar sein sollte. Um eine sprachliche Gleichbehandlung von Männern und Frauen zu schaffen, sollte diese Frage weiter diskutiert werden und es sollte ein Konsensus gefunden werden.

Rodno osjetljiv jezik u svjetlu teorije o rodu Karla Brugmanna

Javna rasprava o rodno neutralnome jeziku mora uzeti u obzir uzroke jezične rodne neravnopravnosti i najnovija znanstvena dostignuća. U tom se smislu teorija o rodu Karla Brugmanna uspoređuje sa suvremenim teorijama s ciljem da se utvrdi je li i u kojoj mjeri njegova teorija o rodu utjecala na rodnu lingvistiku. Brugmann se u lingvističkoj povijesti pojavljuje kao jedan od glavnih protivnika spekulativnih teorija koje su ujedno i seksističke. Iako postoji veza između gramatičkog roda i spola, nema dokaza da je gramatički rod nastao iz prirodnog spola. Feministička lingvistika vezu između roda i spola uzima kao temelj za jezičnu diskriminaciju. Brugmannova nastojanja da proturječi objašnjenjima svojih prethodnika, koji rod povezuju sa spolom, temelj su lingvističkih feminističkih teorija prema kojima bi jednakost trebala biti vidljiva i u jeziku. Kako bi se stvorio jednak jezični tretman za muškarce i žene, o ovom bi se pitanju trebalo dodatno raspravljati te bi se trebao postići konsenzus.

Lidija Cvikić¹ i Gordana Dobravac²

¹Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet

²Sveučilište u Rijeci, Fakultet za logopediju

**Jezična obilježja rane disciplinarne pismenosti u hrvatskim udžbenicima:
korpusni pristup**

Znanje se oblikuje i prenosi jezikom. stoga je jezik u temeljima svih vrsta pismenosti (Baecco i sur. 2010, Behnke 2016, Turza-Bogdan i Cvikić 2023). Da bi se omogućilo učinkovito stvaranje i prenošenje znanja, učenici trebaju uspostaviti odnos između predmetnoga sadržaja i načina na koji se on oblikuje i iskazuje, odnosno razviti disciplinarne pismenosti (Airay 2011, Fang 2012, Shanahan i Shanahan 2008). U tome udžbenik ima važnu dvostruku ulogu: izvor je znanja pojedine znanstvene discipline te jezičnoga unosa disciplinarno specifičnoga jezika jer se sadržaji nastavnih predmeta posreduju diskursom posebne vrste i svrhe (Schleppegrell 2001, 2004), jezično i kulturno specifičnim (Beacco i sur. 2010) s brojnim leksičkim i gramatičkim posebnostima (Coffin 2006, Halliday 1999, Ucelli i sur. 2020). Temeljni je cilj projekta “Rana disciplinarna pismenost na hrvatskom: obilježja udžbeničkoga diskursa-RAPID” odrediti jezična obilježja hrvatskoga udžbeničkoga diskursa namijenjenoga razvoju rane disciplinarne pismenosti. Na građi 60 udžbenika iz područja prirodoslovlja, matematike i povijesti, od 1. do 6. razreda osnovne škole, istražit će se jezična obilježja disciplinarnoga udžbeničkoga diskursa na više razina (morfološkoj, sintaktičkoj i diskursnoj) uporabom mješovite metode istraživanja. U ovome će se radu predstaviti metodologija korpusnoga dijela istraživanja, obilježja izrađenoga korpusa te preliminarni rezultati analize punoznačnih riječi provedene pomoću računalnoga programa Sketch Engine.

Linguistic Features of Early Disciplinary Literacy in Croatian Textbooks: A Corpus Approach

Knowledge is shaped and transmitted through language. Therefore, language is foundational to all types of literacy (Beacco et al., 2010; Behnke, 2016; Turza-Bogdan & Cvikić, 2023). To enable the effective creation and transmission of knowledge, students need to establish a connection between subject content and the way it is shaped and expressed, that is, to develop disciplinary literacies (Airay, 2011; Fang, 2012; Shanahan & Shanahan, 2008). In this process, the textbook plays an important dual role: it is both a source of knowledge for a particular scientific discipline and a linguistic input of discipline-specific language, as the content of school subjects is conveyed through a discourse of a specific type and purpose (Schleppegrell, 2001, 2004), linguistically and culturally specific (Beacco et al., 2010), with numerous lexical and grammatical particularities (Coffin, 2006; Halliday, 1999; Ucelli et al., 2020). The primary

goal of the project Early Disciplinary Literacy in Croatian: Characteristics of Textbook Discourse – RAPID is to determine the linguistic characteristics of Croatian textbook discourse aimed at developing early disciplinary literacy. Using a corpus of 60 textbooks in the fields of natural sciences, mathematics, and history, from grades 1 to 6 of elementary school, the linguistic features of disciplinary textbook discourse will be analyzed on multiple levels (morphological, syntactic, and discourse) using a mixed research methodology. This paper will present the methodology of the corpus-based part of the research, the characteristics of the constructed corpus, and preliminary results of the analysis of content words conducted using the computational program Sketch Engine.

Sanita Delić

Univerzitet u Sarajevu, Filozofski fakultet, Bosna i Hercegovina

Propast civilizacije u romanu *Antilopa i Kosac* Margaret Atwood

Cilj je ovog rada karakterizacija i eksplikacija fenomena propasti civilizacije i postapokaliptične slike svijeta u romanu *Antilopa i Kosac* Margaret Atwood. Kroz sagledavanje kulminacije nekontrolisanih i nesavjesnih eksperimenata bioinženjeringa i korporacijske pohlepe vladajućeg režima okrenutog ka profitu, ovaj rad će tematizirati poziciju običnih ljudi u jednom takvom kontekstu. Iako se sam narativ fokusira na doživljaje glavnog junaka Snježnog, čija se nostalgična prisjećanja suprotstavljaju pustoši njegovog savremenog postojanja, rasplet narativa izlaže čitalačku publiku degradaciji životne sredine i kataklizmičnim posljedicama neetičkog naučnog napretka. Time se podcrtava neophodnost održavanja veza između svih jedinki, kako predapokaliptična antropocentrična hijerarhija, na čelu sa znanstvenicima poput Kosca, biva uništena do temelja. Propast civilizacije koja je prikazana u romanu direktna je posljedica nekontrolisane primjene tehnoloških inovacija, te težnje da se ona posmatra kao jedino interpretativno sredstvo za razumijevanje svijeta. Ovaj rad će zagovarati neophodno nijansiranje preovlađujućeg tehnološkog diskursa, pozivajući na introspekciju i kritičku analizu poimanja tehnoloških paradigmi.

The Downfall of Civilization in *Oryx and Crake* by Margaret Atwood

The aim of this paper is to characterize and explicate the phenomenon of the downfall of civilization and the post-apocalyptic image of the world in Margaret Atwood's *Oryx and Crake*. By examining the culmination of uncontrolled and unscrupulous bioengineering experiments, along with the corporate greed of the ruling regime focused on profit, this paper explores the position of the ordinary person in such a context. Although the novel focuses on the experiences of the main character, Snowman, whose nostalgic recollections stand in contrast to the desolation of his contemporary existence, the unfolding of the narrative exposes readers to environmental degradation and the cataclysmic consequences of unethical scientific progress. This underlines the necessity of maintaining connections between all beings, as the pre-apocalyptic anthropocentric hierarchy, led by scientists like Crake, is ultimately destroyed. The collapse of civilization depicted in the novel is a direct consequence of the uncontrolled application of technological innovations and the tendency to view technology as the only interpretive framework for understanding the world. This paper advocates for a more nuanced approach to the prevailing technological discourse, calling for introspection and critical analysis of the understanding of technological paradigms.

Ivana Drenjančević

Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet

**Od božanske žene do brze tipkačice – transformacije ženskih identiteta u pjesništvu
Tina Ujevića**

Opće je poznata činjenica da su brojne pjesme Tina Ujevića posvećene ženama. U svom ću se izlaganju analitički usmjeriti na odabrane pjesme iz različitih faza Ujevićeva stvaranja u kojima je lirski iskazivač manje ili više zaokupljen odabranom ženom ili odabranim ženama. Cilj mi je pokazati kako su se paralelno s poetičkim mijenama, kroz koje je Ujevićevo pisanje prolazilo, smjenjivale i predodžbe o ženskim identitetima. Dok se u pjesmama iz *Leleka sebra* i *Kolajne* mahom opisuju žene kao idealna i nedohvatljiva bića, mnogo puta i citatno preuzeta iz znamenitih djela svjetske književnosti, u zbirci *Auto na korzu*, a Ujevićevim približavanjem avangardnim strujanjima, ženski identiteti polako poprimaju konkretnije obrise i ulaze u mrežu društvenih odnosa. U kasnijim će Ujevićevim zbirkama (*Ojađeno zvono* i *Žedan kamen na studencu*) još više do izražaja dolaziti društvena osjetljivost i socijalni angažman brojnih lirskih iskazivača, pa će, u skladu s time, i opisivanje žene biti ocrtavane s obzirom na svoj (često marginalni) položaj.

**From a Divine Woman to a Fast Typist – Transformations of Female Identities in the
Poetry of Tin Ujević**

It is well-known that many poems by Tin Ujević depict women. In my presentation, I will be analysing a selection of poems from different phases of Ujević's writing in which the lyrical subject is, to varying degrees, preoccupied with one or more women. My aim is to show how ideas about female identities evolved alongside the poetic changes in Ujević's writing and were adjusted accordingly. While in the poems from the *Leleka sebra* and the *Kolajna* collections women are often described as ideal and ethereal beings, frequently introduced through canonical works of literature, in the collection *Auto na korzu*, with Ujević adopting some avant-garde trends, female identities become more down-to-earth as a consequence of their increasing involvement in social relations. In Ujević's later collections (*Ojađeno zvono* and *Žedan kamen na studencu*), the heightened social awareness and engagement of numerous lyrical subjects become even more conspicuous, with female identities being depicted in terms of their socially marginalised position.

Dejan Durić

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Destabilizacija granice između ljudske i neljudske životinje u romanu *Once There Were Wolves* (2021) Charlotte McConaghy

Drugi roman Charlotte McConaghy naslovljen *Once There Were Wolves* (2021) povezuje društveno-ekološku i osobnu razinu priče. Djelo progovara o fiktivnom nastojanju da se vuk ponovno uvede u ekosustav škotskih planina, gdje je istrijebljen u sedamnaestom ili osamnaestom stoljeću, kako bi došlo do revitalizacije toga ekosustava. Projekt, koji nailazi na otpor lokalnoga stočarskoga stanovništva, vodi biologinja Inti Flynn. Istodobno se prate njezina nastojanja da se suoči s traumom iz prošlosti. Roman ulazi u korpus tekstova koje nazivamo klimatskom fikcijom i ekofikcijom. Izumiranje životinjskih vrsta te utjecaj opadanja bioraznolikosti zbog antropogenih čimbenika na planetarne ekosustave jedan je od tematskih krugova klimatske fikcije, a što u kontekstu ekofikcije neupitno otvara pitanje odnosa čovjeka i prirodnoga mu okruženja. Roman ujedno otvara još jedno poticajno pitanje u kontekstu antrozoologije, a posrijedi je odnos ljudske i neljudskih životinja između kojih je u zapadnoj društvenoj i humanističkoj tradiciji postojala oštra razdjelnica. S obzirom na protagonističinu fascinaciju vukovima kroz koju se podcrtavaju sličnosti u naravi ljudske i neljudskih životinja te otvaranje pitanja tko je uistinu predator – ljudska ili neljudska životinja – djelo na poticajan način subvertira granicu između ljudske i neljudskih životinja.

The Destabilization of the Boundary Between Human and Non-Human Animal in the Novel *Once There Were Wolves* (2021) by Charlotte McConaghy

The socio-ecological and personal aspects of the narrative are interwoven in Charlotte McConaghy's second novel, *Once There Were Wolves* (2021). The book describes a fictional attempt to restore wolves to the Scottish Highlands after they were eradicated in the 17th or 18th centuries. Reviving the ecosystem is the project's objective. The local agricultural population opposes the initiative, which is led by biologist Inti Flynn. The narrative simultaneously tracks her attempts to confront the trauma of her past. The novel is both ecofiction and climate fiction. One of the main themes of climate fiction is the impact of manmade factors on biodiversity decline and animal extinction on global ecosystems. Within the framework of ecofiction, it addresses the interaction between humans and the natural world. From an antrozoological perspective, the novel also poses another intriguing question. In the Western social and humanistic tradition, a clear division has been established between human and non-human animals. The protagonist's fascination with wolves highlights the similarities between human and non-human animals and raises questions about who the true predator is—the human or the non-human animal. In doing so, the novel subverts the boundary between human and non-human animals in a provocative way.

Andrino Dužević

Sveučilište u Zadru, Odjel za kroatistiku

Metričko-ritmička previranja na primjeru stiha Miroslava Krleže

Iako je akcenatski stih znatno prije postao neupitnom normom, koncem 19. stoljeća uistinu će zavladati hrvatskim pjesništvom. U vremenu kada je akcenatski stih bio već podosta vremena na književnoj sceni, dosezi Krležina stihotvoračkoga umijeća odnose se i na pokušaje stvaranja vezanoga stiha. Ovaj rad donosi prikaz takvih Krležinih metričkih pokušaja za koje stručna literatura naznačuje „nedostatnost njegove metričke kompetencije”. To su, na primjer, pjesme iz *Davnih dana*, niz pjesama iz zbirke *Knjiga pjesama* i *Pjesme u tmini*, pjesme iz zbirke *Balade Petrice Kerempuha*, gdje se evociraju i neki „stari” stihovi. Dakako, analizom će se zahvatiti i lirski pastiši koje je autor umetao u svoja pripovjedna i dramska djela, kao i mnoga druga metrički zanimljiva mjesta u pjesničkim dionicama. Metričko-ritmičkom analizom pokušat će se predložiti razvojne mijene takva stiha u kontekstu Krležina pjesničkoga stvaralaštva, ali i prikazati razinu Krležine kompetencije u stvaranju čisto akcenatskoga stiha.

Metrical-Rhythmic Turmoil on the Example of Miroslav Krleža's Verse

Although accented verse became an unquestionable norm much earlier, at the end of the 19th century it truly dominated Croatian poetry. At a time when accented verse was already on the literary scene for quite some time, the achievements of Krleža's verse-making skills also refer to attempts to create regular metrical verse. This paper provides an account of such metrical attempts by Krleža, for which professional literature indicates “the insufficiency of his metrical competence”. These are, for example, poems from *Davni dani*, a series of poems from the collections *Knjiga pjesama* and *Pjesme u tmini*, poems from the collection *Balade Petrice Kerempuha*, where some “old” verses are also evoked. Of course, the analysis will cover the lyrical pastiches that the author inserted into his narrative and dramatic works, as well as many other metrically interesting places in the poetic sections. A metrical-rhythmic analysis will attempt to present the developmental changes of such verse in the context of Krleža's poetic creativity, as well as show the level of Krleža's competence in creating purely accented verse.

Teodora Fonović Cvijanović

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Filozofski fakultet

Jezik Laginjinih književnih djela

Matko Laginja jedan je od najvažnijih istarskih preporoditelja, koji je svojim djelovanjem utjecao na društveno-političke, gospodarske, ekonomske, kulturne, ali i jezične prilike u iznimno kompleksnim uvjetima na kraju 19. i na početku 20. stoljeća. Istra je, naime, stoljećima bila podijeljena između talijanske i austrijske vlasti, uz kratku epizodu vladavine Francuza u 19. stoljeću, što će se nepovoljno odraziti i na status hrvatskoga jezika. Iako se Laginja iskazao ponajprije kao političar, znatno je utjecao i na učvršćivanje hrvatskoga jezika na više načina: javnim istupima kada pokušava uvesti hrvatski (i slovenski) jezik u Istarski sabor, otvaranjem čitaonica, škola i tiskara te objavljivanjem tekstova iz kojih možemo iščitati njegove stavove o hrvatskome jeziku. Vrlo su važna i njegova književna djela također usmjerena na buđenje nacionalnoga duha: pjesma *Istranom*, *Istarske priče*, *Basne prekrojene poglavito za hrvatski puk u Istri* i komedija *Šilo za ognjilo*, čijom ćemo analizom na slovopisnoj, pravopisnoj, fonološkoj, morfonološkoj i morfološkoj razini utvrditi kakav se jezik upotrebljavao u Istri krajem 19. i početkom 20. stoljeća i je li usklađen s tadašnjim normativnim priručnicima.

The Language of Laginja's Literary Works

Matko Laginja is one of the most important Istrian figures of the Croatian National Revival whose work affected socio-political, economic, cultural, but also linguistic circumstances in an extremely complex situation existent in the late 19th and the early 20th centuries. At that time, Istria was divided and governed by Italian and Austrian authorities, except for a brief period of French rule in the 19th century, which reflected on the status of the Croatian language. It was not considered equal to the Italian or German language. Even though Laginja is mostly known as a politician, he significantly contributed to the strengthening of the Croatian language by undertaking many activities, such as public appearances aimed at implementing the Croatian and Slovenian language into the Istrian parliament, opening reading rooms, schools and printing companies, as well as publishing texts offering his insight on the Croatian language. His literary works are also very important: the poem *Istranom*, *Istarske priče*, *Basne prekrojene poglavito za hrvatski puk u Istri* and the comedy *Šilo za ognjilo*. The analysis of the spelling, orthography, phonology, morphophonology and morphology of these texts will help us determine the language used in Istria at the turn of the century, and whether it was consistent with the normative manuals of that time.

Tomislav Fuzul¹ i Jasna Bićanić²

¹Izdavačka kuća Alfa, Zagreb

²Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

.../..., ... (...) ili ... – ili o ostvarivanju rodne neutralnosti u udžbenicima Hrvatskoga jezika

Osim što se jezikom odražavaju stavovi, njime se utječe i na ponašanje te na percepciju svih onih koji se njime koriste. Rodna neutralnost u jeziku kao opći pojam obuhvaća upotrebu neseksističkoga, uključivoga, i rodno nediskriminirajućega jezika (Europski parlament, 2018). Svrhom se takva jezika određuje izbjegavanje odabira riječi koje se mogu tumačiti kao pristrane, diskriminirajuće ili ponižavajuće za jedan spol ili društveni rod. Kada je riječ o izražavanju roda u službenim jezicima Europske unije, hrvatski jezik – uz njemački jezik, romanske jezike i druge slavenske jezike – pripada jezicima s gramatičkim rodovima. S ciljem utvrđivanja ostvarenosti rodne neutralnosti u udžbenicima nastavnoga predmeta Hrvatski jezik analizirat će se Katalogom odobreni udžbenici za više razrede osnovne škole u šk. god. 2024./2025. Naznačeni korpus analizirat će se prema posebnim smjernicama o rodno neutralnome jeziku za hrvatski jezik Europskoga parlamenta (navođenje dužnosti i imena, opći i obezličeni oblici, nazivi zanimanja). Spoznaje stečene istraživanjem s jedne će strane doprinijeti osvješćivanju važnosti kontinuirane upotrebe rodno neutralnoga jezika u obrazovnim materijalima, dok će se s druge strane izdvojiti konkretni primjeri u kojima dolazi do odstupanja od navedenih smjernica, što je, unatoč možebitnome narušavanju čitkosti teksta, opravdano zbog specifičnosti udžbeničkoga diskursa.

.../..., ... (...) or ... – or on the Realization of Gender Neutrality in Croatian-Language Textbooks

In addition to reflecting attitudes, language also influences the behavior and perception of those who use it. Gender neutrality in language, as a general concept, encompasses the use of non-sexist, inclusive, and gender-neutral language (European Parliament, 2018). The purpose of such language is to avoid the selection of words that could be interpreted as biased, discriminatory, or degrading to one gender or social group. When it comes to expressing gender in the official languages of the European Union, the Croatian language—alongside German, Romance languages, and other Slavic languages—belongs to the group of languages with grammatical genders. To determine the realization of gender neutrality in textbooks for the subject of Croatian Language, an analysis will be conducted on textbooks approved by the Catalogue for higher grades of primary school in the 2024/2025 school year. This selected corpus will be analyzed according to specific guidelines on gender-neutral language for the Croatian language provided by the European Parliament (e.g., use of titles and names, general and impersonal forms, and job titles). Insights gained from this research will contribute, on the one hand, to raising awareness of the importance of continuous use of gender-neutral language in educational materials, while on the other hand, to identifying specific examples where deviations from the mentioned guidelines occur, which, despite potentially compromising text readability, are justified due to the specific nature of textbook discourse.

Filip Galović

Hrvatsko katoličko sveučilište, Zagreb

Pogled u mjesne govore slavonske Posavine danas

Slavonski dijalekt uključuje slavonsku Posavinu, slavonsku Podravinu i hrvatski dio Baranje, a prostire se i u nekim naseljima u sjeveroistočnoj Bosni, u zapadnobačkome Podunavlju te u nekim naseljima u Mađarskoj, ali i ponegdje drugdje, stoga se može govoriti o trima poddijalektima slavonskoga dijalekta: posavskome, podravskome i baranjsko-bačkome. Posavska se zona odlikuje i nekim važnijim razlikama među pojedinim mjesnim govorima, a u cjelini riječ je o govorima koji čuvaju određene arhaičnije vlastitosti. Od Stjepana Ivšića, najvećega proučavatelja posavskih govora, pa sve do našega vremena, temeljita su istraživanja ovih govora pretežitim dijelom izostala, samim time i njihovi dijalektološki opisi. U izlaganju se na osnovi recentnih dubinskih istraživanja većega broja posavskih govora usredotočuje na bitne jezične odlike koje su im svojstvene, odnosno podastiru se činjenice o njihovoj strukturi danas.

A View of Local Dialects of Slavonic Posavina Today

The Slavonic dialect encompasses the regions of Slavonic Posavina, Slavonic Podravina and the Croatian part of Baranja. It is also spoken in certain settlements in northeastern Bosnia, Western Bačka Podunavlje, parts of Hungary, and other areas. Therefore, we can speak of three subdialects of the Slavonic dialect: Posavian, Podravian and Baranja-Bačka subdialect. The Posavina region is notable for the distinct differences between its local dialects, which have preserved certain archaic features. From Stjepan Ivšić, the greatest researcher of the Posavina local dialects, until our time, comprehensive studies and dialectological descriptions of these dialects have been scarce. Based on recent extensive research into numerous Posavina local dialects, the presentation focuses on the essential linguistic features that define these dialects and presents an overview of their current structure.

Maria Mariola Glavan

Sveučilište u Zadru, Odjel za klasičnu filologiju

Favet aspera Iuno: silovanje i transvestizam u osnivanju žrtvenika Herculis Invicti Ara Maxima

Mnoge priče vezane za utemeljenje rimske monarhije (npr. *Otmica Sabinjanki*) i rimske republike (npr. *Silovanje Lukrecije*) uključuju motiv silovanja. U jednoj manje poznatoj pripovijesti, koju jedino Propertije detaljno obrađuje u elegiji 4, 9 (i koju spominje Makrobije u *Saturnalijama*), aludira se na silovanje, a pripovijest služi kao temeljni mit za jedno od najvažnijih kulturnih mjesta u Rimu, *Herculis Invicti Ara Maxima*. U ovom radu ispitujem ulogu silovanja u Propertijevoj pjesmi 4, 9. Transvestizam također ima ključnu ulogu u pripovijesti. Naime, Heraklo, kojemu je zbog spola zabranjeno piti vodu iz izvora božice Bona Dea, tvrdi da mu treba dopustiti da se napije vode jer se u prošlosti predstavljao kao žena te nasilno uzima vodu, što Junona eksplicitno odobrava. Stoga će se također ispitati uloga transvestizma i njegova važnost za *numen*, odnosno božansku volju potrebnu za osnivanje dotičnog kulturnog središta, kako se vidi u Propertijevoj *Favet aspera Iuno*.

Favet Aspera Iuno: Rape and Transvestism in the Founding of the Herculis Invicti Ara Maxima

A number of narratives concerning the foundation of the Roman monarchy (e.g., the Rape of the Sabines) and the Roman Republic (e.g., the Rape of Lucretia) feature rape. One lesser-known narrative, given in detail only by Propertius in elegy 4.9 of his *Monobiblos* (and mentioned briefly by Macrobius in his *Saturnalia*), involving an implied rape, serves as the foundation myth for one of the most important cult locations in Rome, the *Herculis Invicti Ara Maxima*. In this paper, I examine the role of rape in Propertius's poem 4.9. In conjunction with the implied rape, transvestism plays a pivotal role in the narrative. Namely, Hercules, prohibited from drinking the waters of Bona Dea due to his sex, argues that he should be allowed to drink the waters because he had previously presented himself as a woman, and takes the water by force, an act explicitly approved by Juno. Thus, the role of transvestism, and its importance for the *numen*, or divine will needed for the founding of the cult centre in question, as seen in Propertius' *Favet aspera Iuno*, will also be examined.

Maja Glušac

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet

Normativni opisi prijedloga – pogled iz korpusne perspektive

U radu se analiziraju normativni opisi pojedinih prijedloga te se utvrđuju konteksti u kojima se njihova uporaba proskribira. Budući da normativna literatura vrlo rijetko objašnjava same razloge zbog kojih se uporaba pojedinog prijedloga smatra nepravilnom, u radu se pokušavaju utvrditi i opravdati razlozi proskribiranja te ujedno uvidjeti ima li uvjeta za promjenu normativnih određenja. Na temelju pogleda iz korpusne perspektive, tj. analize uporabe prijedloga u korpusu hrWaC, kojom se utvrđuje učestalost njihove uporabe u proskribiranim kontekstima, ujedno se razmatra i pitanje opravdanosti uporabnog modela (engl. *usage-based model*, Langacker, 1988.), tj. odgovara se na pitanje može li velika učestalost uporabe biti (jedini) kriterij za normativnu prihvatljivost. Analizira se uporaba proskribiranih izraza *kod* + G u značenju cilja uz glagole kretanja te u vremenskom značenju, zatim uporaba prijedloga *za* s infinitivom i uz glagole kretanja. Pozornost se posvećuje i skupini vremenskih prijedloga čiji su normativni opisi neujednačeni (*iza, poslije, tijekom, kroz, pod, pred, po*).

Normative Descriptions of Prepositions – A Corpus-Based Perspective

This paper analyzes normative descriptions of certain prepositions and identifies contexts in which their usage is proscribed. Since normative literature rarely explains the reasons why the use of a particular preposition is considered incorrect, this paper attempts to determine and justify the reasons for proscription, as well as to examine whether there are conditions for changing normative determinations. Based on a corpus-based perspective, i.e., an analysis of the use of prepositions in the hrWaC corpus that establishes the frequency of their use in proscribed contexts, the paper also examines the justification of the usage-based model (Langacker, 1988), i.e., it addresses the question of whether a high frequency of use can be the (sole) criterion for normative acceptability. The usage of proscribed expressions such as *kod* + G in the meaning of destination with verbs of movement and in a temporal sense is analyzed; then the usage of the preposition *za* with infinitives and with verbs of movement. Attention is also paid to a group of temporal prepositions whose normative descriptions are inconsistent (*iza, poslije, tijekom, kroz, pod, pred, po*).

Nataša Govedić

Sveučilište u Zagrebu, Akademija dramske umjetnosti

The Transgression as Intimacy: Dinko Telećan's *Book of Visits*

Normative social and communicative distance controls all our interactions. It is here to “remove” undesirable contact, but it also gradually diminishes the possibility of close, intimate encounters. In the latest book of the poet Dinko Telećan, *Book of Visits*, one finds the opposite language and social force: working towards a greater risk of intimacy as both emotional and conceptual transgression. This conference presentation references different theories of dialogue (from Buber and Bohm to Rockwell and Holquist), since they also explore the conditions under which transgression of close encounter (or the dialogue) happens. It also builds analytical alliance with intimacy theories in the field of social anthropology.

Transgresija kao intimnost: *Knjiga posjeta* Dinka Telećana

Normativna jezično-socijalna distanca kontrolira sve naše društvene interakcije. Ona i postoji da bi „uklonila” ili osjetila neželjeni kontakt, ali s vremenom može postati toliko uvriježena i uigrana da poništava mogućnost bliskog, intimnog susreta. U svojoj posljednjoj *Knjizi posjeta* pjesnik Dinko Telećan nalazi jezik koji rastvara strah od intimnosti, služeći se emocionalnom i konceptualnom transgresijom. Izlaganje se naslanja na teorije dijaloga (od Bubera i Bohma do Rockwella i Holquista), za koje je također od presudne važnosti kako doći do „prijestupa” koji ukida distancu, kao i različita antropologijska promišljanja intimnosti, također shvaćena u kontekstu transgresije različitih oblika socijalne rezerviranosti.

Tanja Gradečak i Karla Keri

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet

Modaliteti FoMO-a – kako naslovi diktiraju vaše ponašanje

Portali s vijestima o životnom stilu usvojili su brojne strategije mamaca za klikove među kojima veliku ulogu igra deontička modalnost. Njezin intrinzični karakter vršenja ljudske kontrole nad događajima koristi se u marketinškim strategijama kojima se pokušava prodati proizvodi ili određena vrsta ponašanja. Naslovi poput *Ovu torbu jednostavno morate imati* ili *Nitko ne smije propustiti ovu priliku da posjeti X* pokazuju se kao pametna marketinška strategija takozvanih „skrivenih uvjerivača” gdje pretpostavljeni autoritet mijenja ulogu kontrolora putem takozvanog učinka FoMO-a (*fear of missing out*). U Sketch Engineu je analiziran skup podataka od 200 naslova (100 na svakom jeziku) prikupljenih na engleskim i hrvatskim novinskim portalima i odjeljcima o životnom stilu za žene u razdoblju od tri mjeseca gdje se uspoređuje uporaba deontičkih (polu)modalnih glagola s drugim verbalnim strategijama nakon čega se raspravlja o učinku FoMO-a.

The Modality of FoMO – How Headlines Dictate Your Behaviour

Lifestyle news portals have adopted numerous clickbait strategies, among which deontic modality plays a major role. Its intrinsic character of exerting human control over events is interesting in view of marketing strategies for presenting goods or types of behavior to be sold. Headlines such as „You simply must have this bag” or „No one should miss this opportunity to visit X” turn out to be a clever marketing strategy of so-called „hidden persuaders”, where an assumed authority switches the role of the controller through the so-called FoMO effect (fear of missing out). We analysed in Sketch Engine a dataset of 200 headlines (100 in each language) collected from English and Croatian news portals and lifestyle sections for women over a period of three months, where the use of deontic (semi)modal verbs was compared to other verbal strategies and FoMO effect was discussed.

Irena Grubica

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Edna O'Brien, irski književni kanon i Joyceove žene

Edna O'Brien književnica je čiji se opus smatra prekretnicom u reprezentaciji ženskog iskustva u irskoj književnosti. Declan Kiberd u svojoj seminalnoj knjizi *Inventing Ireland: The Literature of a Modern Nation* naziva je „svojevrsnom irskom Françoise Sagan”. Njezina se djela vezuju uz cenzuru i skandal zbog otvorenog prikazivanja ženske seksualnosti. Iako njezina pozicija u irskom književnom kanonu nije upitna, sve do pred kraj prošloga stoljeća marginalizirana je od strane akademske zajednice, pa i feminističkih autorica, zbog čega je njezino pozicioniranje u književnom kanonu složeno. Rad se bavi njezinim pozicioniranjem u irskom književnom kanonu, njezinim književnim utjecajem, te također razmatra kako se ona sama odnosi prema glavnim muškim predstavnicima irskoga književnog kanona, poglavito prema stožernom autoru irskoga književnog kanona Jamesu Joyceu – na razini književnog utjecaja, u svom memoaru, kao autorica nekonvencionalne Joyceove biografije, te u svojoj posljednjoj drami *Joyceove žene* (2022), koja u znanstvenoj i stručnoj literaturi još nije analizirana, a fokusirana je na „žensku perspektivu” u (re)prezentaciji ovoga kanonskog autora.

Edna O'Brien, the Irish Literary Canon and Joyce's Women

The works of Edna O'Brien are considered to be a breakthrough in the representation of women's experience in Irish literature. In his seminal book *Inventing Ireland: The Literature of a Modern Nation*, Declan Kiberd calls her „a sort of Irish Françoise Sagan”. Her works are related to censorship and scandal because of her overt presentation of women's sexuality. Although her position in the Irish literary canon is unquestionable, she remained marginalized by the academic community, including feminist authors, until the end of the last century, making her positioning within the canon complex. My paper deals with her positioning in the Irish literary canon, her literary influence, and also examines her own attitude toward the main male representatives of the Irish literary canon, in particular a key author of the Irish literary canon, James Joyce. It deals with these problems by discussing the issue of literary influence, how she treats male representatives of the Irish literary canon in her memoir, the approach she takes in her unconventional biography of James Joyce and in her last play *Joyce's Women* (2022) focused on the „female perspective” in the (re)presentation of this canonical author. The play has not yet been analysed in the scientific literature.

Tihana Hrg i Fran Katarinčić

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Poteškoće pri upotrebi rodno neutralnih izraza u hrvatskome jeziku

U novije se vrijeme zahvaljujući razvoju društvenih mreža i pojavi sve većeg broja osoba iz javnoga života koje se u medijima izjašnjavaju kao nebinarne osobe razvija svijest o potrebi primjene rodno neutralnoga jezika. Paralelno s tim razvija se i potreba za lingvističkim istraživanjima kojima bi se omogućila transgresija spolne/rodne binarnosti u jeziku. I dok se, primjerice, u švedski jezik za oslovljavanje transrodne osobe uvela lična zamjenica *hen*, a u engleskom se jeziku za to rabi treće lice množine, u hrvatskom se jeziku predlaže ne baš najprikladnije rješenje – korištenje aorista i imperfekta (čija je upotreba neobična, pa čak i rijetka u standardu, a još i rjeđa u vernakularu) ili pak korištenje srednjega roda. S problemom oslovljavanja transrodnih i nebinarnih osoba ponajviše se susreću prevoditelji i novinari, a cilj je ovoga istraživanja prikazati kompleksnost potpune transgresije rodne binarnosti u hrvatskome jeziku zbog njegove fleksijske složenosti.

Challenges in Using Gender-Neutral Expressions in Croatian

Due to the rise of social media and the increasing number of public figures identifying as non-binary, awareness of the need for gender-neutral language is growing, along with a need for linguistic research that would facilitate the transgression of gender binary norms in language. While Swedish, for example, has introduced the pronoun *hen* to address transgender individuals, and English uses third-person plural pronouns for this purpose, Croatian has proposed less suitable solutions—such as using the aorist and imperfect (which are rare in standard usage and even less common in vernacular) or employing the neuter gender. Translators and journalists encounter the greatest challenges when addressing transgender and non-binary individuals. This study aims to highlight the complexity of fully transcending gender binarism in Croatian due to its complex inflectional system.

Tatjana Ileš, Paula Jezidžić i Izabela Baričević

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu

Marija Jurić Zagorka u kolektivnom pamćenju generacije Z

Autorice će provesti istraživanje na temu *Marija Jurić Zagorka u kolektivnom pamćenju generacije Z* i pokušati detektirati poziciju autorice u kolektivnom pamćenju pripadnika ove generacije u Hrvatskoj. Generacija Z izabrana je s obzirom na prepoznata opća obilježja kao što je činjenica da su njezini pripadnici u svojim stavovima konzervativniji od svojih roditelja, da se sve više vraćaju tradicionalnim vrijednostima, ali i da su manje tolerantni i spremni prihvaćati različitosti. Ispitat će se što su to tradicionalne vrijednosti koje podržavaju, prepoznaju li ih u djelu i životu Marije Jurić Zagorka, što ne bi tolerirali te koje njezine postupke ne bi bili spremni prihvatiti kao afirmativne i progresivne. Anketno istraživanje će se provesti putem interneta, odnosno društvenih mreža kojima se pripadnici ove generacije primarno služe. Cilj istraživanja je pokazati je li i koliko Zagorka prepoznatljiva u kolektivnoj memoriji ove generacije, a ako nije, s obzirom na autoričin značaj u povijesti hrvatske književnosti, novinarstva i borbe za ljudska/ženska prava, što se može učiniti kako bi njezino kulturno nasljeđe bilo dio kulturnoga nasljeđa generacija koje u Hrvatskoj dolaze.

Marija Jurić Zagorka in the Collective Memory of Generation Z

The authors will conduct research on the topic „Marija Jurić Zagorka in the Collective Memory of Generation Z” and try to determine Zagorka’s position in the collective memory of members of this generation in Croatia. Generation Z was chosen for its recognized general characteristics, such as the fact that its members are more conservative in their attitudes than their parents, that they increasingly return to traditional values, but also that they are less tolerant and less willing to accept differences. The study will examine which traditional values they support, whether they recognize them in the work and life of Marija Jurić Zagorka, what they would not tolerate and which of her actions they would not be ready to accept as affirmative and progressive. The research will be conducted through an online survey distributed via social networks primarily used by members of this generation. The aim of the study is to determine whether and to what extent Zagorka is recognizable in the collective memory of this generation, and if not, given the author’s importance in the history of Croatian literature, journalism and the struggle for human/women’s rights, what can be done to ensure that her cultural legacy becomes an integral part of the cultural heritage of the new generations in Croatia.

Matija Jelača

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Filozofski fakultet

Od šuma do reda u književnoj teoriji

Ideja o nastanku reda iz nereda/kaosa ima dugu i bogatu povijest. U okviru modernih prirodnih znanosti temelj raspravama iz kojih će se ta ideja razviti postavio je L. Boltzman redefiniravši Clausiusov pojam entropije u okviru statističke mehanike kao mjeru nereda zatvorenih sustava. Na takvo će se poimanje entropije sredinom 20. stoljeća nadovezati E. Schrödinger, koji će u pokušaju problematiziranja pojma života iz perspektive fizike ustvrditi da se život (red) opire entropiji (neredu) tako što crpi negativnu entropiju (red) iz okoliša. U kontekstu rasprave sa Schrödingerovim idejama najprije će, unutar teorijskog okvira koji su razradile teorija informacije (C. Shannon) i kibernetika (N. Wiener), H. von Foerster formulirati načelo „reda iz šuma” (1960.), na koje će se potom nadovezati H. Atlan s idejom nastanka „kompleksnosti iz šuma” (1972.), da bi konačno u okviru teorije kaosa/kompleksnosti I. Prigogine i I. Stengers formulirali načelo nastanka „reda iz kaosa” (1980). Izlaganje će se fokusirati na recepciju ovog problemskog sklopa u kontekstu humanistike uopće i književne teorije posebno, pri čemu će naglasak biti na ulozi koju su ove ideje imale u teorijskim opusima W. Paulsona („književnost kao šum kulture”) i N. K. Hayles (posthumanizam).

Order out of Noise in Literary Theory

The idea of the emergence of order from disorder/chaos has a long and rich history. In the context of modern natural sciences, the foundations for discussions from which this idea would develop were laid by L. Boltzmann, who redefined Clausius’s concept of entropy within the framework of statistical mechanics as a measure of disorder in closed systems. In the mid-20th century, E. Schrödinger would build upon this concept of entropy, asserting, in his attempt to explore the concept of life from a physics perspective, that life (order) resists entropy (disorder) by drawing negative entropy (order) from the environment. In the context of discussions surrounding Schrödinger’s ideas, H. von Foerster, within the theoretical framework developed by Information Theory (C. Shannon) and Cybernetics (N. Wiener), was the first to formulate the principle of “order from noise” (1960), followed by H. Atlan’s idea of the emergence of „complexity from noise” (1972). Finally, within the framework of chaos/complexity theory, I. Prigogine and I. Stengers formulated the principle of the emergence of „order out of chaos” (1980). The presentation will focus on the reception of this problematic nexus within the context of the humanities in general and literary theory in particular, with an emphasis on the role these ideas played in the works of W. Paulson (“literature as the noise of culture”) and N. K. Hayles (posthumanism).

Ljubica Jeljenić¹ i Marija Konsuo Kuzmanić²

¹Osnovna škola Antuna Masle Orašac

²Sveučilište u Dubrovniku

Molitvenici dubrovačkih redovnica na narodnome jeziku

Ženski samostani u Dubrovačkoj Republici bili su ključni za razvijanje početaka ženske pismenosti. Mnoge redovnice aktivno su sudjelovale u kulturno-književnome radu unutar svojih samostana, a jedan od glavnih pokazatelja njihove čitalačke kulture rijetki su sačuvani i pronađeni molitvenici na narodnome jeziku. U izlaganju će biti riječ o tzv. *Vatikanskom hrvatskom molitveniku* iz 14. stoljeća, još jednom hrvatskom latiničkom molitveniku iz istog stoljeća, *Drugom vatikanskom dubrovačkom molitveniku* te tzv. *Hrvatskom ćiriličkom molitveniku*, izravno prepisanom od njega. Uz opis molitvenika i sadržajnu analizu pokušat će se otkriti okolnosti njihova nastanka, ali i često mukotrpnog i uzbudljivog puta do njihova pronalaska. U radu će se nastojati istaknuti važnost koju su redovnice u Dubrovačkoj Republici imale za razvoj ženske knjižne i književne kulture. Također će se prikazati velika uloga koju su dubrovačke dumne odigrale u očuvanju hrvatskoga narodnog jezika; njegovale su ga kroz brojne sačuvane spise koje su za njih pisali i tiskali, ali i koje su kasnije same marljivo prepisivale u svojim samostanima.

The Prayer Books of Dubrovnik Nuns in the Vernacular

Women's monasteries in the Republic of Dubrovnik were crucial for the development of the beginnings of female literacy. Many nuns actively participated in cultural and literary work within their monasteries, and one of the main indicators of their reading culture is the rare preserved and found prayer books in the vernacular. This presentation will be about the so-called *Vatican Croatian Prayer Book* from the 14th century, another Croatian Latin prayer book from the same century, the *Second Vatican Dubrovnik Prayer Book* and the so-called *Croatian Cyrillic Prayer Book*, copied directly from it. Along with the description of the prayer book and content analysis, an attempt will be made to reveal the circumstances of their creation, but also the often arduous and exciting path to their discovery. The paper will try to highlight the importance that nuns in the Republic of Dubrovnik had for the development of women's book and literary culture. It will also show the great role that the *dumne* of Dubrovnik played in the preservation of the Croatian national language; they nurtured it through numerous preserved writings that they wrote and printed, which they also later diligently copied themselves in their monasteries.

Kristina Katalinić¹ i Előd Dudás²

¹Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet

²Sveučilište Eötvös Loránd, Budimpešta, Mađarska

Antunovich, Barics, Krekity, Sokcsevits, Pavicic – raznolikost zapisivanja hrvatskih prezimena u mađarskom

Mađarska pravopisna kodifikacija kaže da pisanja stranih vlastitih imena obično prati strani način pisanja (*Cervantes, Chopin, Eminescu*), pa čak i kod imena iz jezika koji sadrže dijakritičke znakove koje mađarski jezik ne poznaje (*François, Kästner, Krleža*). Mogućnost izostavljanja dijakritika (*Francois, Kastner, Krleza*) koju je dopuštalo 11. izdanje Akademijina pravopisa iz 1984. godine, 12. izdanje iz 2015. uklanja, pridajući uputu o obvezujućem zapisivanju izvornog dijakritičkog znaka stranih vlastitih imena u službenim dokumentima na zahtjev njihovih nositelja. Hrvatska prezimena međutim pokazuju iznimno veliku raznolikost zapisivanja dijakritičkog znaka *ć* u svojim dočetcima: *-ch, -cs, -ty, -ts, -c*. S obzirom na to da su navedena rješenja nastala u različitim razdobljima ovim radom želimo istražiti: 1. kako su se hrvatska prezimena zapisivala od vremena prije pravopisne kodifikacije do danas; 2. koje su izmjene u zapisivanju stranih imena provedene u mađarskom pravopisu od prvog izdanja iz 1832. do 2015.; 3. uzimaju li zakonski akti koji se odnose na zapisivanje stranih vlastitih imena u službenim dokumentima u obzir pravila Akademijina pravopisa imajući u vidu da on nije zakonski obvezujući.

Antunovich, Barics, Krekity, Sokcsevits, Pavicic – The Spelling Varieties of Croatian Surnames in Hungarian

The Hungarian orthographic codification states that the spelling of foreign proper names is usually preserved in their original form (*Cervantes, Chopin, Eminescu*), even in names from languages that contain diacritics unknown to the Hungarian language (*François, Kästner, Krleža*). The possibility of omitting diacritics (*Francois, Kastner, Krleza*), allowed by the 11th edition of the Academy's Orthography from 1984, was eliminated by the 12th edition of 2015, which adds an instruction on the mandatory spelling of the original diacritic in foreign proper names in official documents at the request of their holders. However, Croatian surnames show an exceptionally large variety in the spelling of the diacritic *ć* in their endings: *-ch, -cs, -ty, -ts, -c*. Since these variations were created in different periods, this paper aims to explore: 1) how Croatian surnames have been spelled from before the orthographic codification to the present day; 2) what changes have been made to the spelling of foreign proper names in Hungarian orthography from the first edition of 1832 to 2015; 3) whether legal acts related to the spelling of foreign proper names in official documents take into consideration the rules of the Academy's Orthography, bearing in mind the fact that it is not legally binding.

Marina Katnić-Bakaršić

Univerzitet u Sarajevu, Filozofski fakultet, Bosna i Hercegovina

Kritička diskursna analiza i nebinarne jezične prakse

U radu se sa aspekta kritičke diskursne analize (CDA) proučavaju različiti aspekti nebinarnih jezičnih praksi. Ukazuje se na važnost uključivanja kritičke leksikografije u istraživanje mogućnosti različitih pravopisnih i leksikografskih rješenja i navode se primjeri pozitivnih praksi u nekim jezicima. Pored toga, promatraju se primjeri iz više diskursnih tipova, od javnog do literarnog. Budući da kritička diskursna analiza naglašava kako nema ideološki nevinog diskursa, ukazuje se na suodnos ideologije i transgresije u jeziku, te se kritički promatra diskurs tradicionalne lingvistike s jedne strane i sam diskurs rodno inkluzivnog jezika s druge strane.

Critical Discourse Analysis and Non-Binary Language Practices

The paper investigates various aspects of non-binary language practices from the perspective of the Critical Discourse Analysis (CDA). It emphasizes the importance of including critical lexicography in the investigation of possibilities for introducing orthographic and lexicographical practices. The examples of positive practices in some languages are discussed. Apart from that, examples from different discourse types, ranging from public to literary, are examined. Seeing that critical lexicography argues that there is no ideologically innocent discourse, the relationship between ideology and transgression in language is investigated. Both the discourse of traditional linguistics and the discourse of gender-inclusive language are critically analysed.

Boris Kern¹ i Branislava Vičar²

¹ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik; Univerza v Novi Gorici, Fakulteta za humanistiko, Slovenija

²Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Slovenija

Percepcija spolne nebinarnosti v slovenščini

Leta 2015 se je v slovenščini kot strategija za izražanje spolne pluralnosti začel pojavljati podčrtaj, ki ga navajamo med oblikami in besedami, ki označujejo ženski in moški slovnični spol (*delavka_ec*, *on_a*, *je pisal_a*), in se komplementarno uporablja ob spolno nevtralnem jeziku. Rabo so v slovenščino vpeljale nebinarne osebe znotraj transspolne skupnosti, v nadaljevanju pa se je podčrtaj razširil ne le v LGBTIQ+ skupnost, ampak je prešel tudi v splošn(ej)šo rabo. Leta 2017 so bile v okviru znanstvenega članka objavljene prve smernice za transvključujočo rabo jezika, istega leta pa je bila v okviru transspolne skupnosti izvedena anketa, katere cilj je bile preveriti odnos transspolnih oseb do različnih strategij izražanja spolne nebinarnosti v slovenščini. Po desetih letih bo izvedena nova anketa, katere cilj bo preveriti odnos tako pripadnic LGBTIQ+ skupnosti, jezikoslovne stroke kot splošne javnosti tako do ustaljenih kot morebitnih novih strategij za izražanje spolne nebinarnosti oziroma v širšem smislu do spolno vključujoče rabe jezika. V prispevku bodo prikazani izsledki ankete, tudi primerjalno z anketo leta 2017.

Perception of Gender Non-Binarity in Slovenian

In 2015, the underscore began to emerge in Slovenian as a strategy for expressing gender plurality. It is placed between forms and words denoting feminine and masculine grammatical gender (e.g., *delavka_ec*, *on_a*, *je pisal_a*) and is used complementarily with gender-neutral language. This usage was introduced into Slovenian by non-binary individuals within the transgender community and later expanded beyond the LGBTIQ+ community into more general use. In 2017, the first guidelines for trans-inclusive language were published in a scientific article, and a survey was conducted within the transgender community to examine their attitudes toward different strategies for expressing gender non-binarity in Slovenian. After a decade, a new survey will be conducted to assess the perspectives of members of the LGBTIQ+ community, linguists, and the general public on both established and potential new strategies for expressing gender non-binarity or, more broadly, for gender-inclusive language use. The article will present the findings of the survey, including a comparative analysis with the 2017 survey.

Mario Kolar

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Nacionalizam kao zamka u romanu *Tozuki* Marije Jurić Zagorke

Za razliku od brojnih Zagorkinih romana u kojima je nacionalni ponos jedna od glavnih pokretačkih snaga neustrašivih junakinja i junaka, u njezinom manje poznatom romanu *Tozuki* nacionalizam se pokazuje kao slabost. Radnja tog romana, koji je 1922. izlazio u nastavcima u časopisu *Dva sata*, a prvo integralno knjižno izdanje doživio tek 2015. godine, smještena je u prve godine poslije Prvog svjetskog rata, u kontekst novonastale južnoslavenske države, tzv. Monarhijske ili Prve Jugoslavije, kojoj navodno prijete povratak starog austrougarskog režima. U mrežu napete i zagonetne kriminalističke priče vrlo naivno upliću se i austrougarski i jugoslavenski idealisti, da bi na kraju shvatili višestruku prijevaru motiviranu – novcem. Sukladno tome, Zagorkin *Tozuki* pokušat će se interpretirati kao indikator vremena u kojem i domoljublje postaje samo jedna od valuta za prizemne egoistične interese.

Nationalism as a Trap in the Novel *Tozuki* by Marija Jurić Zagorka

Unlike many of Zagorka's novels in which national pride is one of the main driving forces of the fearless heroines and heroes, in her lesser-known novel *Tozuki* (1922), nationalism is shown to be a weakness. The novel is set in the first years after the First World War, in the context of the newly formed South Slavic state, the so-called First Yugoslavia, which is allegedly threatened by the return of the old Austro-Hungarian regime. Austro-Hungarian and Yugoslav idealists very naively get involved in the web of a tense and mysterious criminal story, not realizing that they are victims of multiple frauds—motivated by money. Accordingly, we will try to interpret Zagorka's *Tozuki* as an indicator of a time in which patriotism becomes just one of the currencies for cheap egoistic interests.

Margerita Kranjčević Koričić
Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Usporedba opisa deklinacijskih vrsta u dvjema gramatikama Šime Starčevića

Šime Starčević hrvatski je jezikoslovac i vjerski pisac rođen u Žitniku u Lici. Djelovao je u 19. stoljeću, koje mnogi smatraju presudnim za formiranje moderne hrvatske nacije. Najveća Starčevićeva zasluga objavljivanje je *Nove ricsoslovice iliriske*, prve gramatike hrvatskoga jezika na hrvatskom jeziku. Šime Starčević bio je idejni oponent hrvatskim ilircima i zagrebačkoj jezikoslovnoj struji toga vremena. Godine 2009. pronađena je rukopisna građa čije se autorstvo (i dalje uvjetno) pripisuje Šimi Starčeviću. U radu ćemo usporediti deklinacijske vrste koje Starčević opisuje u *Novoj ricsoslovici ilirskoj* s deklinacijskim vrstama koje opisuje u novootkrivenom rukopisu. Novootkriveni se rukopisi sastoje od devet svezaka s jezičnom tematikom i sedam s vjersko-moralnom tematikom. Svezak A7 (jezični) sadrži cjelovitu gramatiku hrvatskoga jezika. Deklinacijske su vrste detaljnije opisane, a podudarnosti koje nalazimo u njihovu opisu govore nam u prilog Starčevićeva (ne)autorstva ovoga sveska.

Comparison of the Description of Declension Types in Two of Šime Starčević's Grammar Books

Šime Starčević is a Croatian linguist and religious writer born in Žitnik in Lika. He was active in the 19th century, which many consider crucial for the formation of the modern Croatian nation. Starčević's greatest merit was the publication of the *Nova ricsoslovica iliriska*, the first grammar of the Croatian language written in Croatian. Šime Starčević was an ideological opponent of the Croatian Illyrians and Zagreb's linguistic trends at that time. In 2009, manuscript material was found, tentatively attributed to Šime Starčević. In this paper, we compare the declension types that Starčević describes in *Nova ricsoslovica iliriska* with those in the newly discovered manuscript. The newly discovered manuscripts consist of nine volumes with linguistic themes and seven with religious and moral themes. Volume A7 (linguistic in theme) contains a complete grammar of the Croatian language. The declension types are described in greater detail, and the similarities we found in their description speak in favor of Starčević's (non)authorship of this volume.

Goran Krapić

Gimnazija Andrije Mohorovičića Rijeka

Izreke Zagorkinih likova iz romana *Tajna Krvavog mosta* u nastavi Hrvatskoga jezika

U radu se polazi od prijedloga Karol Visinko iz knjige *Zvona zvone jer su potezana* o primjeni poslovice u nastavi Hrvatskoga jezika te njihovim sličnostima i razlikama s izrekama. Zatim se izdvajaju, analiziraju i tematski razvrstavaju izreke Zagorkinih likova iz romana *Tajna Krvavog mosta* te se utvrđuje njihova popularnost. Citati na mrežnim stranicama dokazuju autoričino istaknuto mjesto u kolektivnome pamćenju tijekom generacija. U daljnjemu dijelu rada ispituje se primjenjivost prijedloga Karol Visinko za poslovice, analogno, na navedene izreke Zagorkinih likova. Zaključuje se kako su potonje prikladne za poticanje čitanja te primjenu u svima trima domenama nastave Hrvatskoga jezika u srednjoj školi. Izdvajanjem Zagorkinih rečenica, tj. izreka njezinih likova, autorica se zadržava u kolektivnome pamćenju i preko novih generacija te se pritom budi interes za teme koje otvaraju njezini romani. Na temelju izreka iz *Tajne Krvavog mosta* to su ljubavna zanesenost, ljudski karakter općenito i (ne)pravda.

Sayings of Zagorka's Characters from the Novel *Secret of the Bloody Bridge* in Croatian Language Teaching

The paper is based on Karol Visinko's proposal from the book *The Bells Ring Because They Are Pulled*, which is about the application of proverbs in Croatian language teaching and their similarities and differences with sayings. In this paper, the sayings of Zagorka's characters from the novel *Secret of the Bloody Bridge* are singled out, analyzed, and thematically classified. Their popularity is considered, and quotations from websites demonstrate Zagorka's prominent place in the collective memory across generations. In the next part of the paper, the applicability of Karol Visinko's proposal for proverbs, by analogy, is considered based on the sayings of Zagorka's characters. It is concluded that sayings are suitable for encouraging reading. Additionally, they are suitable for application in all three Croatian Language domains in high school. By singling out Zagorka's sentences, i.e., sayings of her characters, she remains in the collective memory across new generations. Furthermore, the interest in the novel's themes, such as love infatuation, human character in general, and (in)justice, increases.

Michał Kucharski

Sveučilište Adama Mickiewicza, Poznań, Poljska

**„Ženski” Osijek. Identitet i sjećanje na grad u prozi Vilme Vukelić, Ivane Šojat
i Julijane Matanović**

Rad će se fokusirati na tragove stvaranja identiteta kroz medij sjećanja, a to je književnost, na primjeru Osijeka. Od početka XX. stoljeća do danas ženski glas i perspektiva dio je književnog identiteta glavnog slavonskog grada. Vilma Vukelić prva je autorica koja se u većoj mjeri posvetila multikulturalnom i transkulturalnom identitetu u svojoj prozi i sjećanju. Sada se može prepoznati kao srednjoeuropska književnica jer je traženje identiteta tipičan primjer teme te književnosti. Slične su teme Ivane Šojat, čiji su romani (osobito *Unterstadt*) u suodnosu s Vukelićkinima. Memorijalna perspektiva (Vukelić), spojena s iskustvom odnosa centra i periferije (Šojat), važna je i u *Zašto sam vam lagala* Julijane Matanović. Taj kulturni, multietnički, tjelesni i umni pogled drugačiji je od poezije Delimira Rešickog ili Luke Bekavca (iznimka je Nenad Rizvanović sa svojom biografijom Osijeka). Rad će pokušati rekreirati taj identitet Osijeka i njegov specifičan pogled kao *herstorije* grada na zamišljenoj karti.

**„Women’s” Osijek: Identity and Memory of the City in the Prose of Vilma Vukelić,
Ivana Šojat and Julijana Matanović**

The paper will focus on the traces of the creation of identity through the medium of memory, which is literature, using Osijek as an example. From the beginning of the 20th century until today, women’s voice and perspective have been a part of the literary identity of the main city of Slavonia. Vilma Vukelić was the first author to focus extensively on multicultural and transcultural identity. She can now be recognised as a Central European writer. The same can be said of Ivana Šojat, whose novels (especially *Unterstadt*) are correlated with the Vukelić’s. The memorial perspective (Vukelić), combined with the experience of the relationship between the centre and periphery (Šojat), is also important in *Zašto sam vam lagala* by Julijana Matanović. That cultural, multiethnic, bodily and mental point of view differs from poetry of Delimir Rešicki or Luka Bekavac (an exception being Nenad Rizvanović with his biography of Osijek). The paper will try to recreate that identity of Osijek and its specific view as the „herstories” of the city on the imagined map.

Tomasz Lisowski

Sveučilište Adama Mickiewicza, Poznań, Polska

Leksyka Nowego Testamentu Biblii brzeskiej (1563) a formowanie się polskiego konfesyjnego dyskursu protestanckiego

Wydana w roku 1563 *Biblia brzeska* jest pierwszą translacją całości Pisma Świętego, przy opracowaniu której zespół tłumaczy kręgu ewangelickiego (kalwińskiego), zgodnie z protestancką zasadą *sola Scriptura*, za podstawę przekładu obrał oryginalne teksty biblijne – hebrajski dla *Starego Testamentu* oraz grecki, tak zwany *Textus Receptus*, dla *Nowego Testamentu*. Nadrzędną przesłanką, jaką kierowali się tłumacze brzescy, była akrybia filologiczna, pozwalająca ukazać w języku polskim prawdziwy („szczyry”) sens przekazu biblijnego. Efektem ich pracy jest tekst w wymiarze kognitywnym nowatorski, do pewnego stopnia odkrywczy.

Zakładając, że przekład z 1561 r. mógł wpływać na formowanie się polskiego protestanckiego archiwum dyskursywnego (w rozumieniu Michela Foucaulta) w sferze pojęciowo-leksykalnej, prezentowana analiza ma na celu określenie stopnia ewentualnej zależności leksykalnej wybranych późniejszych renesansowych protestanckich przekładów biblijnych od Nowego Testamentu *Biblii brzeskiej* (skrót: B) w zakresie leksyki autosemantycznej jako nośnika znaczeń referencyjnych.

Analiza filologiczna wykaże, że B wraz z upływem czasu tracił na sile oddziaływania nawet w obozie protestanckim ze względu na zastosowaną przez tłumaczy brzeskich nowoczesną metodę translacyjną zgodności co do sensu a nie co do słowa. Środowisko ewangelików polskich uznało konieczność udosławiającej rewizji przekładu brzeskiego. Efektem tego sposobu myślenia jest nowy polski przekład Biblii znany jako *Biblia gdańska* z roku 1632 w przekładzie Daniela Mikołajewskiego. I to właśnie ta translacja ostatecznie uczestniczyła w formowaniu się dyskursu polskiej wspólnoty ewangelickiej. Natomiast doniosłe dokonanie epoki renesansu, przekład brzeski, z niepowetowaną stratą dla kultury polskiej odszedł w zapomnienie.

Lexis of the New Testament of the Brest Bible (1563) and the Formation of Polish Confessional Protestant Discourse

The *Brest Bible*, published in 1563, is the first translation of the entire Holy Scripture into Polish, prepared by a team of translators from the Evangelical (Calvinist) circle. It was produced in accordance with the Protestant principle of *sola Scriptura*, using the original biblical texts as the basis for the translation—Hebrew for the Old Testament and Greek, the so-called *Textus Receptus*, for the New Testament. The overriding premise that guided the Brest translators was philological accuracy, which allowed the true meaning of the biblical message to be conveyed in Polish. The result of the translators' work is a text that is cognitively innovative and, to some extent, revealing.

Assuming that the translation from 1561 could have influenced the formation of the Polish Protestant discursive archive (in the sense of Michel Foucault) in the conceptual and lexical sphere, the presented analysis aims to determine the degree of possible lexical dependence of selected later Renaissance Protestant biblical translations on the New Testament of the *Brest Bible* (abbreviation: B) in the field of autosemantic lexis as a carrier of referential meaning.

A philological analysis will show that, with the passage of time, B lost its influence even within the Protestant confessional circle due to the modern translation method used by the *Brest Bible*'s translators, i.e., consistency in meaning and not in words. The result of this approach was a new Polish translation of the Bible, known as the *Gdańsk Bible* (1632), rendered by Daniel Mikołajewski. Ultimately, it was this translation that played a decisive role in shaping the discourse of the Polish evangelical community. Meanwhile, the significant Renaissance achievement, the *Brest Bible*, was forgotten, resulting in an irreparable loss for Polish culture.

Marina Marinković¹ i Matija Mužek²

¹Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

²Institut za hrvatski jezik, Zagreb

Naglasne osobitosti mjesnoga govora Generalskoga Stola u usporedbi s nekim naglasnim sustavima na dugoreško-ogulinskom i goranskom području

Mjesni je govor Generalskoga Stola po svojim vokalskim i konsonantskim te morfološkim obilježjima tipičan srednjočakavski govor kontinentalnoga tipa. Od istočnih se čakavskih susjeda (govori Stativa, Duge Rese, Vukove Gorice) razlikuje naglasnim sustavom koji karakterizira visok stupanj inovativnosti, odnosno retrakcija naglasaka s gotovo svih starih naglasnih mjesta. Vrlo slična akcenatska slika potvrđena je u goranskome govoru Osojnika te, sudeći prema zapisima J. Božičevića, R. Strohal i J. Krajača, u govorima smještenima zapadno od G. Stola (Tounj, Oštarije, Bosiljevo). Na temelju novijih dijalektoloških istraživanja ovim izlaganjem želimo ponajprije prikazati naglasnu shemu govora Generalskoga Stola, a potom u svjetlu akcentuacije usporediti taj čakavski ikavsko-ekavski govor s istočnogoranskim kajkavskim govorom Osojnika. Uz to, cilj je ovoga istraživanja utvrditi i koliko su neki drugi obližnji govori na akcenatskom planu podudarni s analiziranim idiomom, kako bismo dobili uvid u širi kontekst prostiranja govora istoga ili sličnoga naglasnoga tipa.

The Particularities of the Accentuation of the Local Dialect of Generalski Stol Compared to Some Other Accent Systems in the Areas of Duga Resa – Ogulin and Gorski kotar

The local dialect of Generalski Stol is, when it comes to vowels, consonants and morphology, a typical continental Central Čakavian dialect. It differs from its eastern neighbours (the local dialects of Stative, Duga Resa, Vukova Gorica) in its highly innovative accent system, characterised by accent retractions from almost all of the old positions. A very similar state of affairs has been found in the Goran dialect of Osojnik and, judging from the writings of J. Božičević, R. Strohal and J. Krajač, in the local dialects situated to the west of G. Stol (Tounj, Oštarije, Bosiljevo). In this presentation, based on data from recent dialectological fieldwork, we aim, firstly, to present the accent schema of the local dialect of Generalski Stol and then to compare the accentuation of this Ikavian-Ekavian Čakavian dialect with that of the Eastern Goran Kajkavian dialect of Osojnik. Another goal of this research is to determine how some other neighbouring local dialects compare to that of Generalski Stol in regard to accentuation, in order to gain insight into the geographical distribution of local dialects of the same or similar accent type.

Danijela Marot Kiš¹ i Ervin Pavleković²

¹Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

²Novinsko-nakladničko dioničko društvo Novi list, Rijeka

Identitetske transgresije u romanu *Nikad me ne ostavlja* Kazua Ishigura

Polazeći od temeljnih koncepata posthumanizma, roman *Nikad me ne ostavlja* Kazua Ishigura postavlja pitanja o granicama ljudskosti te iz perspektive *transhumanih bića* redefinira pojmove života i smrti u kontekstu biotehnologije. U izlaganju će biti istaknuto nekoliko mogućih čitanja i interpretacija romana kao transgresivnoga (pre)ispisivanja osobnoga identiteta. Analiza će biti provedena pod žanrovskim okriljem postulata distopijske i spekulativne fikcije, s naglaskom na egzistencijalističku perspektivu, biopolitičku prizmu i studije sjećanja. Na presjeku navedenih perspektiva kreirat će se nacrt odnosa posthumanoga i transhumanoga identiteta te analizirati način na koji se u romanu relativizira vrijednost i autonomija ljudskoga postojanja. U skladu s pretpostavkama transhumanizma, koji istražuje mogućnosti poboljšavanja i unapređenja ljudskoga stanja uz pomoć tehnologije, kao i teorije posthumanizma, koja propituje utjecaj tehnologije i drugih čimbenika na poimanje identiteta, cilj je analize detektirati i opisati moguće učinke transhumanoga stanja na redefiniranje osobnoga identiteta.

Identity Transgressions in Kazuo Ishiguro's Novel *Never Let Me Go*

Drawing on fundamental concepts of posthumanism, Kazuo Ishiguro's *Never Let Me Go* raises questions about the boundaries of humanity and redefines notions of life and death through the perspective of transhuman beings within the context of biotechnology. This presentation will highlight several possible interpretations of the novel as a transgressive (re)inscription of personal identity. The analysis will be conducted within the genre framework of dystopian and speculative fiction, with an emphasis on existentialist perspectives, biopolitical analysis, and memory studies. At the intersection of these perspectives, an outline of the relationship between posthuman and transhuman identity will be developed, analyzing how the novel relativizes the value and autonomy of human existence. In line with transhumanist assumptions, which explore possibilities for enhancing the human condition through technology, as well as posthumanist theory, which questions the impact of technology and other factors on identity, the aim of this analysis is to detect and describe the potential effects of the transhuman condition on the redefinition of personal identity.

Blaženka Martinović

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Filozofski fakultet

Hrvatski jezik i nebinarni identiteti

Neutralna i osjetljiva komunikacija za sve rodne identitete počiva na različitim strategijama snalaženja s ograničenjima u hrvatskome jeziku s gramatičkim rodovima. Uzus i kodeks razdvaja neprihvatanje generičnosti jednoga gramatičkoga roda kod dijela govornika hrvatskoga jezika, smatrajući ga preferentnim, pa se u praksi (posebice nebinarnih osoba) ustalilo jezično rješenje koje dva roda prikazuje kao krajnje točke između kojih se smještaju svi ostali identiteti (pravopisnim znakom **_**) ili se pak (u duhu kvir feminizma) dekonstruira rod jezičnom inovativnošću i individualnim rješenjima, afirmirajući tezu o jeziku kao prostoru slobode. Za rodno uključiv jezik upotrebljavaju se tako inkluzivna, inovacijska i revizijska rješenja. O tim je rješenjima i jezičnim preferencijama za neutralno obraćanje važno ispitati stavove onih na koje se ta rješenja odnose. U ovome se radu predstavljaju rezultati (mrežnoga) anketiranja 110 rodno raznolikih osoba (TIRV osoba, tj. transrodnih, interrodnih i rodno varijantnih) te zaključci fokus-skupine na temu osjetljivoga i neutralnoga hrvatskog jezika. Grupni se intervju organizirao u suradnji s udrugom Proces, pulskom organizacijom civilnog društva za promociju, razvijanje i unapređenje kvir kulture i LGBTIQ+ osoba.

Croatian Language and Non-Binary Identities

Neutral and sensitive communication for all gender identities rests on different strategies to manage the boundaries set by the grammatical gender in the Croatian language. Everyday usage and the codex show that some Croatian language speakers do not accept the generic nature of one of the grammatical genders and consider it to be preferential. In practice, especially for non-binary people, a linguistic solution has been established that considers the two genders as two endpoints, with all other identities placed within (marked with the orthographic sign **_**). Moreover, in the spirit of queer feminism, it is possible to deconstruct gender using linguistic innovation and solutions, affirming the thesis that language is a space of freedom. To obtain a more gender-inclusive language, comprehensive, innovative and revised solutions are applied. It is important to explore the opinions of the people whom those solutions affect and the language preferences for neutral addressing. This paper presents the results of an online survey conducted on 110 people of different genders (i.e., transgender, intergender, gender-variant persons) and the conclusions reached by the focus group after discussing the sensitivity and neutrality of the Croatian language. The group interview was conducted in collaboration with Proces, a civil society organisation from Pula dedicated to promotion, development and advancement of queer culture and LGBTIQ+ people.

Ivica Matičević

HAZU, Zavod za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe, Zagreb

**Potruga za književnim uspjehom: nepoznata korespondencija Josipa Kosora sa
Stefanom Zweigom, Hermannom Bahrom i Arthurom Schnitzlerom**

Josip Kosor je, uz M. Begovića i I. Vojnovića, najprevođeniji i najizvođeniji hrvatski pisac na europskim pozornicama između dvaju svjetskih ratova. O njegovim književnim počecima u europskim kulturnim sredinama Beča i Muenchena, o njegovu strasnom nastojanju da osvoji tadašnji književni europski svijet najbolje i najvjerodostojnije svjedoči do nedavno nepoznata i opsežna korespondencija s prvacima intelektualne i književne europske scene u to vrijeme, sa S. Zweigom, H. Bahrom i A. Schnitzlerom. Na temelju analize preko 150 Kosorovih pisama trojici austrijskih pisaca pronađenih u arhivskim fondovima u SAD-u, Beču i Njemačkoj, pokušat ću opisati književnopovijesnu dinamiku Kosorova poetičkoga razvoja u prvim godinama njegova sjajnog europskog puta: presudna je pri tome Kosorova strasna želja za literarnim uspjehom, povjerenje u vlastiti kreativni i umjetnički impuls te napose iznenađujuća spremnost Zweiga, Baha i Schnitzlera da pomognu talentiranom, mladom i posve nepoznatom piscu s ruba Austro-Ugarske Monarhije.

**The Search for Literary Success: The Unknown Correspondence of Josip Kosor with
Stefan Zweig, Hermann Bahr and Arthur Schnitzler**

Along with M. Begović and I. Vojnović, Josip Kosor is the most translated and performed Croatian writer on European stages between the two world wars. The best and most authentic testimony to his literary beginnings in the European cultural environments of Vienna and Munich, and his passionate effort to conquer the literary European world of that time, is his until recently unknown and extensive correspondence with the champions of the European intellectual and literary scene: S. Zweig, H. Bahr and A. Schnitzler. Based on the analysis of over 150 letters from Kosor to these three Austrian writers, found in archive funds in the USA, Vienna and Germany, I will try to describe the literary-historical dynamics of Kosor's poetic development in the early years of his great European journey. Central to this analysis is Kosor's passionate desire for literary success, his confidence in his own creative and artistic impulse, and especially, the surprising willingness of Zweig, Bahr and Schnitzler to help a talented, young and completely unknown writer from the periphery of the Austro-Hungarian Monarchy.

Ana Mihaljević

Staroslavenski institut, Zagreb

Žene u beramskim misalima i brevijarima – onomastička analiza

Dva beramska misala i dva beramska brevijara glagoljični su rukopisni kodeksi koji se čuvaju u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Ljubljani, a u nekome su se razdoblju upotrebljavali u Bermu u Istri. Zbog mjesta na kojemu se danas čuvaju, ranije su u literaturi bili poznati i kao ljubljanski misali i brevijari. Ti su brevijari i misali bili predmetom istraživanja Znanstvenoga centra izvrsnosti za hrvatsko glagoljaštvo, međutim njihova onimija, kao i većina onimije hrvatskoglagoljičnih tekstova, nije dosad bila iscrpno istražena. U izlaganju će se analizirati onimija u tim dvama misalima i dvama brevijarima. Građa za izlaganje skupit će se na temelju baze *Beram*, dostupne na poveznici beram.stin.hr, u kojoj su kao rezultat rada Znanstvenoga centra izvrsnosti za hrvatsko glagoljaštvo gramatički označene sve pojavnice. Onimijska građa u bazi označena je oznakom *vlastito ime*, ali nije podrobnije analizirana. Iz baze će se izdvojiti sve riječi označene tom oznakom, zatim će se građa klasificirati. Izdvojiti će se imena koja označavaju ženske osobe te će ona biti iscrpno analizirana. Donijet će se i statistički podatci o analiziranoj građi.

Women in the Beram Missals and Breviaries – An Onomastic Analysis

Two Beram missals and two Beram breviaries are Glagolitic manuscript codices kept in the National and University Library in Ljubljana. They were used in the town of Beram in Istria. Due to the place where they are kept today, they were referred to in literature as Ljubljana missals and breviaries. These breviaries and missals have been the subject of scientific research by the Scientific Center of Excellence for Croatian Glagolitism. However, their onymy, like most onymy of Croatian Glagolitic texts, has not yet been thoroughly researched. The presentation will analyze the onymy in these two missals and two breviaries. The corpus for the presentation will be compiled on the basis of the Beram database, available at the link beram.stin.hr, in which all words have been grammatically marked as a result of the work of the Scientific Center of Excellence for Croatian Glagolitism. The onymic material in the database is marked with the label “proper name“, but has not been analyzed in detail. All words marked with this label will be extracted from the database and classified. Names denoting women will be selected and analyzed from an onomastic point of view. Statistical data on the analyzed material will also be given.

Ana Mikić Čolić i Marina Pranjić

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet

Žensko u jeziku – tvorbeni i leksikološki pristup

Proučavanje muškoga i ženskoga u jeziku u svijetu ulazi u svoje šesto desetljeće. Od programatskoga članka *Jezik i ženino mjesto* Robin Lakoff iz 1973. govori se o „ženskom jeziku”, odnosno o razlikama između muškoga i ženskoga jezika koje su posljedica, smatra Lakoff, muške dominacije u društvu, odnosno ženskog nedostatka moći.

Ženski jezik tako podrazumijeva – podvrgnut strogoj društvenoj kontroli – jezik koji je uporabom ograničen na žene, ali i jezik koji opisuje žene. Upravo uz potonje možemo vezati stidljive početke rodnolingvističkih tema u Hrvatskoj. Naime, sedamdesetih, a znatno intenzivnije osamdesetih godina prošloga stoljeća u kroatistici se počinje pisati o mocijskoj tvorbi, odnosno o tvorbi ženskih profesijskih parnjaka, čime na mala vrata u kroatistiku ulaze „ženske teme”.

U ovome radu žensko u jeziku analizirat će se s tvorbenog i leksikološkog stajališta. Istražit će se status mocijske tvorbe u gramatičkoj literaturi te upotreba ženskih mocijskih parnjaka u javnocomunikacijskom prostoru, istražiti će se i opisati rodno obojeni frazemi te analizirati status ženskoga u jednojezičnim rječnicima.

The Feminine in Language – A Word-Formation and Lexicology-Based View

The study of what is masculine and feminine in language is entering its sixth decade. Ever since Robin Lakoff’s 1973 seminal paper *Language and Woman’s Place*, there has been ongoing discussion about „women’s language”, i.e., differences between men’s and women’s language, which, as Lakoff argues, stem from male domination in society, i.e., female lack of power therein.

Subject to strict social control, women’s language is thus taken to encompass both language restricted in use to women and language used to describe women. It is the latter that sparked the initial probes into gender-related linguistic topics in Croatia. The 1970s, and much more the 1980s, saw a rise in writing on gender-marking word formation, i.e., the formation of female counterparts of terms denoting professions, which quietly ushered „women’s topics” into Croatian linguistics.

The present paper analyses the feminine aspect in language, taking word formation and lexicology as vantage points. The paper tackles the status of gender indication in Croatian grammars and the use of feminine nominal variants in the public sphere and the media. Gendered idiomatic expressions in Croatian are described, and the status of the feminine in monolingual dictionaries is given an in-depth analysis.

Samanta Milotić Bančić

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Filozofski fakultet

Jezik ženskih likova u *Grškovićevu zborniku*

Grškovićev zbornik, zbirka neliturgijskog srednjovjekovnog štiva iz 16. st., čuva se u arhivi HAZU-a. Zbornik je pisan mješovitim jezikom u kojem se isprepleću čakavske i crkvenoslavenske jezične značajke u različitim omjerima, ovisno o pojedinome prilogu. Jezici se priloga zbog različitoga vremena (a negdje i podneblja) nastanka jezično razlikuju. Predmet ovog rada jest jezik ženskih likova u *Grškovićevu zborniku*, odnosno njihova govorna karakterizacija u kontekstu perceptivne i dijakronijske dijalektologije. Pokušat ćemo, na primjeru Marije u *Čtenie svete Marie o mukah*, odrediti koje su jezične značajke ženskih likova u zborniku. Nadalje, utvrdit ćemo odudaraju li te jezične značajke od jezika ostalih likova te time doprinose jezičnoj karakterizaciji Marijina lika u navedenome tekstu. U hrvatskoglagoljskim je neliturgijskim tekstovima uobičajeno da svete osobe (Bog, Isus) progovaraju liturgijskom (crkvenoslavenskom), uzvišenijom inačicom jezika, za razliku od običnoga puka, koji progovara narodnim jezikom. Marijin ćemo jezik sagledati i iz te perspektive, kao i iz perspektive ženskoga glasa općenito u liturgijskim i neliturgijskim tekstovima, pokušavajući utvrditi u kojoj mjeri i na koji način jezični odabir Marijina lika oslikava njezin karakter te možda i doprinosi apokrifnosti toga teksta u *Grškovićevu zborniku*.

The Language of Female Characters in the *Gršković Miscellany*

The *Gršković Miscellany*, a collection of non-liturgical medieval texts from the 16th century, is preserved in the archives of the Croatian Academy of Sciences and Arts (HAZU). The miscellany is written in a mixed language that intertwines Čakavian and Church Slavonic linguistic features in varying proportions, depending on the individual contribution. The languages of the contributions differ due to the distinct time periods and, in some cases, the regional characteristics of their language. This study focuses on the language of female characters in the *Gršković Miscellany*, specifically their linguistic characterization within the context of perceptual and diachronic dialectology. We will attempt to determine, through the example of Mary in *Čtenie svete Marie o mukah*, the linguistic features of female characters in the anthology. Furthermore, we will examine whether these linguistic features diverge from those of other characters and how they contribute to the linguistic characterization of Mary's figure in the text. In Croatian Glagolitic non-liturgical texts, it is customary for sacred figures (God, Jesus) to speak in a liturgical (Church Slavonic) variant of the language, which is elevated compared to the vernacular spoken by common people. We will also consider Mary's language from this perspective, as well as from the perspective of the female voice in general within liturgical and non-liturgical texts, seeking to establish the extent to which, and in what manner, the linguistic choices for Mary's character reflect her identity and potentially contribute to the apocryphal nature of this text within the *Gršković Miscellany*.

Aleksandar Nikolić

Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Srbija

Upotreba participia I u funkciji pridevskog atributa u nemačkim kolokacijama i njihovi prevodi u srpskom jeziku

Tema ovog rada jeste upotreba participia prezenta, odnosno participia I u funkciji prideva u nemačkim kolokacijama, te njihovi prevodi u srpskom jeziku. Inspiraciju za ovo istraživanje dao je projekat DeSKoll (URL: <https://deskoll-dictionary.kg.ac.rs/en/front-page/>). Praktičnom delu rada predhodiće kratak teoretski prikaz kolokacija kao jezičkog fenomena, kao i definisanje osnovnih pojmova, neophodnih za analizu. Cilj rada jeste utvrđivanje specifičnosti i frekventnosti u primerima nemačkih kolokacija u kojima se particip 1 pojavljuje kao kolikator u konstrukcijama pridev-imenica, pri čemu je nemački jezik polazni (L1) a srpski ciljni (L2). Korpus za ovu analizu preuzet je iz rečnika kolokacija Annelies Häcki Buhofer et.al. Rezultati analize korišće učenicima nemačkog jezika, studentima germanistike, prevodiocima i svim germanofilima.

The Use of Participle I as an Attributive Adjective in German Collocations and Their Translations into Serbian

The topic of this paper is the use of the present participle, i.e., participle I as attributive adjectives in German collocations, and their corresponding translations into Serbian. The inspiration for this research comes from the DeSKoll project (URL: <https://deskoll-dictionary.kg.ac.rs/en/front-page/>). The practical part of the paper will be preceded by a brief theoretical overview of collocations as a linguistic phenomenon, as well as the definition of the basic terms necessary for analysis. The aim of the paper is to determine the specificity and frequency of German collocations in which participle 1 functions as a collocator in adjective-noun constructions, with German as the source language (L1) and Serbian as the target language (L2). The corpus for this analysis is drawn from the collocation dictionary compiled by Annelies Häcki Buhofer et al. The results of the analysis will benefit students of the German language, students of German studies, translators and all Germanophiles.

Maja Ogrizović i Željka Macan
Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Nazivi za boje u tekstu audiodeskripcije na primjeru filma *Moj dida je pao s Marsa*

Audiodeskripcija je posebna vrsta prevođenja kojom se vizualni dio sadržaja audiovizualnih medija želi učiniti dostupnim osobama oštećena vida. Budući da je ciljana skupina za koju nastaje audiodeskripcija različita prema stupnju i trajanju oštećenja osjetila vida, ona svojim sadržajem i obilježjima treba tu različitost uzimati u obzir. Jedan od elemenata koji se pritom javlja su i boje koje će „osobama koje su ranije u životu vidjele biti važne, dok će se one koje nikada nisu vidjele više usredotočiti na samu radnju filma” (Pavlović 2021: 5). Nazivi za boje, njihovo značenje, način na koji su tvoreni te funkcija u tekstu audiodeskripcije u provedenom se istraživanju promatraju na primjeru filma *Moj dida je pao s Marsa* iz Medijateke projekta Kultura svima udruge Filmaktiv. Pretpostavlja se da će u tekstu audiodeskripcije najviše biti zastupljeni jednočlani nazivi za temeljne boje, a navodit će se oni koji su važni u kontekstu filmske radnje. U istraživanju se tekst audiodeskripcije promatra u suodnosu s filmskim žanrom i narativom, a njime se željelo dati doprinos istraživanjima načina leksikalizacije koncepta boja kao dijela njegovih jezičnih obilježja.

Names for Colours in the Text of the Audio Description Using the Example of the Film *Moj dida je pao s Marsa* (*My Grandfather Fell from Mars*)

Audio description is a special type of translation that aims to make the visual part of audiovisual media content accessible to visually impaired people. As the target group for which the audio description is created varies according to the degree and duration of the visual impairment, this diversity should be taken into account in the linguistic design of the audio description. One of the elements that comes to the fore is colour, which „will be important for people who could previously see, while those who were never able to see will focus more on the plot of the film” (Pavlović, 2021: 5). In the present study, the names for colours, their meaning, and function in the text of the audio description, as well as the way they were created, are analysed using the example of the film *Moj dida je pao s Marsa* (*My Grandfather Fell from Mars*). It is assumed that the text of the audio description mainly contains monosyllabic names for basic colours, namely those that are important in the context of the film’s plot. The aim of this study is to contribute to research on the methods of lexicalization of the concept of colour as part of the linguistic characteristics of audio description.

Nikolina Palašić

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Prijevod kao transgresija – granice i njihovo nadilaženje u prevoditeljskim postupcima

U radu se polazi od tvrdnje da prevođenje vrlo često nije naprosto homogen postupak prijenosa značenja, pa onda ni prijenosa tekstova iz jednog jezika u drugi, već ono u većoj ili manjoj mjeri predstavlja prevladavanje i jezično uvjetovanih i kulturoloških granica. U prijevodnom se procesu ciljnom jeziku nepoznati izvorni koncepti i prakse pretvaraju u nešto što je poznatije i bliže ciljnoj publici, drugim riječima, nerijetko se asimiliraju u kulturološki poznate oblike. Do koje će mjere recipijent čitajući prevedeni tekst biti svjestan postojećih granica, ovisi isključivo o prevoditeljevoj sposobnosti njihova nadilaženja. U translatologiji postoji niz metoda kojima se takve granice prevladavaju, međutim nisu sve jednako „uspješne” u nastojanju da se izvorna kultura ne asimilira u potpunosti, odnosno da se transgresija ne pretvori u subordinaciju i hegemoniju, a da tekst ipak bude prihvatljiv i čitljiv namijenjenoj publici. U tom smislu u radu se na konkretnim primjerima prikazuju različiti prevoditeljski postupci kojima se ukazuje na to da prevođenje predstavlja niz različitih postupaka u svrhu transgresije ograničenja koja nam postavljaju vlastiti jezik i kultura.

Translation as Transgression – Boundaries and Their Transgression in Translation Procedures

This paper starts from the assertion that translation is often not merely a homogeneous process of conveying meaning, and therefore not just the transfer of texts from one language to another, but rather, to a greater or lesser extent, it represents the overcoming of linguistically and culturally conditioned boundaries. In the translation process, source concepts and practices that are unfamiliar to the target language are transformed into something more familiar and relatable to the target audience; in other words, they are often assimilated into culturally recognizable forms. The extent to which the recipient, while reading the translated text, is aware of the existing boundaries depends solely on the translator's ability to transcend them. In translation studies, there are various methods for overcoming these boundaries; however, not all are equally „successful” in striving to ensure that the source culture is not completely assimilated, or that transgression does not turn into subordination and hegemony, while still making the text acceptable and readable for the intended audience. In this sense, the paper presents specific examples of different translation procedures, highlighting that translation encompasses a range of various practices aimed at transgressing the limitations imposed by one's own language and culture.

Ismail Palić¹ i Mirela Omerović²

¹Univerzitet u Sarajevu, Filozofski fakultet, Bosna i Hercegovina

²Univerzitet u Sarajevu, Pedagoški fakultet, Bosna i Hercegovina

Moć i nemoć glagola *moći* u zakonodavnompravnim tekstovima

Rad se bavi upotrebom centralnoga modalnog glagola *moći* kojim se prototipno označava mogućnost, odnosno slaba modalnost. Glavni je cilj rada istražiti upotrebu glagola *moći* u zakonodavnompravnim tekstovima s obzirom na vrste, jačinu i stupanj modalnosti. Pretpostavlja se da je upotreba glagola *moći* naročito zanimljiva zbog karakterističnih obilježja jezičkoga registra koji se koristi u zakonodavnompravnim tekstovima. Empirijsku podlogu rada čine odgovarajući izvori iz kojih će se izdvojiti i analizirati primjeri što najbolje ilustriraju raznovrsnost upotrebe glagola *moći* s obzirom na njegova modalna i pragmatička obilježja. Posebna pažnja bit će poklonjena načinima nijansiranja deontičke modalnosti, kojom su modalni glagoli inače obilježeni u ovom jezičkom registru, a naročito postupcima pragmatičke modifikacije. Osim toga ispitat će se javljaju li se i druge vrste modalnosti, u kakvim kontekstima i u kojoj mjeri.

The Strong and Weak Abilities of the Verb *moći* in Legislative Texts

The paper deals with the use of the central modal verb *moći*, which prototypically denotes possibility, i.e., weak modality. The main goal of the paper is to explore the use of the verb *moći* in legislative texts with regard to types, strength and degree of modality. It is assumed that the use of the verb *moći* is especially interesting due to the distinctive features of the linguistic register used in legislative texts. The empirical basis of this study consists of relevant sources from which examples will be extracted and analyzed to illustrate the diverse uses of the verb *moći* in terms of its modal and pragmatic characteristics. Special attention will be given to the ways in which deontic modality is nuanced, which is how modal verbs are typically marked in this linguistic register, and especially to the processes of pragmatic modification. Additionally, the study will examine whether other types of modality occur, in which contexts, and to what extent.

Vito Paoletić

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Filozofski fakultet
Talijanska srednja škola „Dante Alighieri”, Pula-Pola

Skriveni osjećaji, skrivena mjesta: homo priče u hetero povijesti

Odrastati i postati odrasla osoba nikada nije bilo lako. Književni pokušaji prikazivanja svih nijansa ovog osebujnog društvenog fenomena postoje već desetljećima. Potraga za vlastitim identitetom može postati još zahtjevnija i frustrirajuća za pojedince koji ne ispunjavaju očekivanja svojih *mainstream* vršnjaka, poput *queer* adolescenata i mladih odraslih osoba. Unatoč suvremenim LGBT-prijateljskim mjestima i zajednicama pronalaženje puta za tinejdžere pripadnike seksualnih manjina daleko je od glatkog i ugodnog procesa čak i sada, a još je teže bilo u prošlosti, kada je biti *queer* prije svega bila izrazito opasna stigma u konzervativnom religijskom kontekstu poput onom nekadašnje Irske. Počevši s nekim razmatranjima o pripovijedanju i prikazivanju adolescencije u književnosti, u izlaganju se namjerava prikazati rezultate istraživanja kako se *queer* ljubav prikazuje i istražuje u suvremenim irskim romanima čija je radnja smještena u prošlost. Istraživanje se prvenstveno temeljilo na pomnom čitanju dvaju romana živućih irskih autora (Jamie O’Neill i John Boyne). Nadalje, poseban će osvrt biti dan na temu koliko je često pripovjedač ključan u otkrivanju seksualnosti, a koliko je seksualnost samo sugerirana neispričanim epizodama, koristeći se naratološkim potencijalom „retorike šutnje”.

Hidden Feelings, Hidden Places: Homo Stories in Hetero History

Growing up and becoming an adult has never been easy. Literary attempts of giving credit to all the hues of this peculiar social phenomenon have been around for many decades now. The search for one’s own identity can definitely become even more demanding and frustrating for individuals who do not meet the expectations of their mainstream peers, such as queer adolescents and young adults. Despite the existence of LGBT-friendly venues and communities today, finding their way remains far from a smooth and pleasant process for teenagers of sexual minorities—even in the present, let alone in the past, when being queer was an overtly dangerous stigma, particularly in a conservative religious context such as Ireland used to be. Starting with some considerations about the representation of adolescence in literature, my talk intends to investigate how queer love is dealt with in contemporary Irish novels set in the past and will primarily rely on close readings of two novels by living Irish authors (Jamie O’Neill and John Boyne). Among other elements, the paper aims to explore how much of the protagonists’ sexuality is unveiled by the narrator and how much of it is just suggested by untold episodes, thus employing the narratological potential of the „rhetoric of silence”.

Helena Peričić

Sveučilište u Zadru, Odjel za kroatistiku

Multikulturalnost/kozmopolitizam/univerzalnost kao instrumenti ironizacije muško-ženskih odnosa u radiodramama I. Vrkljan i V. Krmpotić te pjesništvu S. Manojlović

U svom će izlaganju autorica nastojati protumačiti načine odnosno sredstva kojima se postiže učinak ironizacije usmjerene prema pitanjima muško-ženskih odnosa u radiodramama Irene Vrkljan (1930. – 2021.; *Pisma za jednu zemljopisnu kartu*) i Vesne Krmpotić (1932. – 2018.; *Kraljičin zdenac*) te u odabranim novijim pjesničkim zapisima Sonje Manojlović (1948. –). Spisateljsko djelovanje I. Vrkljan i V. Krmpotić iznimno je važno (i) za hrvatsku radiofonsku dramsku produkciju druge polovine XX. stoljeća, dok je ime Sonje Manojlović nezaobilazno u antologijama suvremenoga hrvatskoga pjesništva. Autorica izlaganja fokusirat će se na sastavnice multikulturalnosti, kozmopolitizma i univerzalnosti postignutih u djelima motrenih autorica putem književnih sredstava posebno zanimljivih s aspekta književne komparatistike.

Multiculturality/Cosmopolitanism/ Universality as Instruments of Ironization of Male-Female Relations in the Radio Dramas of I. Vrkljan and V. Krmpotić, and the Poetry of S. Manojlović

In her presentation, Helena Peričić will try to interpret the ways in which the effect of ironization directed towards the issues of male-female relations is achieved in the radio dramas of Irena Vrkljan (1930–2021; *Letters for a Map*) and Vesna Krmpotić (1932–2018; *The Queen's Well*) and in selected recent poetic writings by Sonja Manojlović (1948–). The literary activity of I. Vrkljan and V. Krmpotić is extremely important (also) for the Croatian radiophonic drama production of the second half of the twentieth century, while the name of Sonja Manojlović is found in almost all anthologies of contemporary Croatian poetry. The author of the presentation will focus on the components of multiculturalism, cosmopolitanism and universality achieved in the works of the observed authors through literary means that are particularly interesting from the aspect of comparative literature.

Martina Podboj i Lucija Hodak
Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Diskursna reprezentacija žena i djevojaka poznatih nogometaša u hrvatskim internetskim medijima

Jedno od temeljnih obilježja medijskog diskursa o poznatim osobama (engl. *celebrities*) izrazita je rodna obilježenost te negativna i stereotipizirana reprezentacija žena u odnosu na muškarce (Holmes i Negra 2011; Lubina i Brkić Klimpak 2014). Primjerice, medijsku reprezentaciju poznatih žena karakterizira nadziranje i kontrola tijela i fizičkog izgleda (Meyers 2011), pri čemu napisi o suprugama poznatih sportaša nisu iznimka (Bullen 2012). Ovaj rad bavi se strategijama koje rabe hrvatski internetski portali u tekstovima o ženama i djevojkama poznatih nogometaša. Istraživanje obuhvaća korpus tekstova prikupljenih s najčitanijih hrvatskih internetskih portala tijekom 2024. godine. Namjera je iz gledišta kritičke analize diskursa (Wodak i Meyer 2016) analizirati diskursne strategije te jezična i druga semiotička sredstva kojima se internetski mediji služe u tekstovima o ženama i djevojkama poznatih nogometaša. Uz opis navedenih strategija, analizom se nastoji dekonstruirati sustave vrijednosti i ideologije koje se kroz takvu medijsku reprezentaciju reproduciraju i normaliziraju u javnom diskursu.

Discursive Representation of Wives and Girlfriends of Famous Footballers in Croatian Online Media

Media coverage of celebrities is heavily gendered and characterized by negative and stereotyped representation of women compared to men (Holmes and Negra, 2011; Lubina and Brkić Klimpak, 2014). For example, media representation of famous women features consistent surveillance and policing of the body and physical appearance (Myers, 2011), whereby texts about wives and girlfriends of famous sportsmen are not an exception (Bullen, 2012). This paper looks into strategies used by Croatian online news outlets in texts about wives and girlfriends of famous footballers. The study focuses on a corpus of texts compiled from popular online news outlets during 2024. The aim is to analyse discursive strategies, including linguistic and other semiotic means used in these texts to represent wives and girlfriends of famous footballers. The analysis also aims to deconstruct value systems and ideologies that are being reproduced and normalized in public discourse due to such media representation.

Sandra Požar

Staroslavenski institut, Zagreb

Metodološke pretpostavke izrade digitalnoga tvorbenog rječnika pridjeva u hrvatskome crkvenoslavenskom jeziku

Izlaganjem bi se predstavio rad na digitalnoj bazi pridjevske tvorbene morfologije za hrvatski crkvenoslavenski jezik koja se izrađuje u okviru institucijskoga projekta Staroslavenskoga instituta s financijskom potporom Europske unije (NextGeneration EU). Svrha je baze prikupljanje i usustavljanje podataka dobivenih iz korpusa doktorske disertacije o pridjevskoj tvorbenoj morfologiji (Sudec 2010.). To će omogućiti s jedne strane daljnja istraživanja i povezivanje sa sličnim bazama, a s druge pregledno prikazivanje podataka u obliku tvorbenoga rječnika pridjeva hrvatskoga crkvenoslavenskog jezika koji će biti vidljiv i javno dostupan rezultat baze. Rječnik će omogućiti korisnicima pregled tvorbenih podataka prema parametrima koji se biraju pri pretraživanju (tvorbeni način, sredstvo, osnovna riječ, podrijetlo osnove itd.). Cilj je izlaganja ispitati metodološke pretpostavke za izradu tvorbenoga rječnika, što uključuje tehničke preduvjete i oblikovanje baze, oblikovanje korisničkoga sučelja na temelju odabranih obilježja baze te metodološka pitanja vezana uz korpus i njegovu pripremu za digitalnu obradu.

Methodological Framework for Creating a Digital Dictionary of Adjectives in the Croatian Church Slavonic Language

This paper presents the work on the digital database of adjective derivational morphology for the Croatian Church Slavonic language, which is being developed within the project of the Old Slavonic Institute with the financial support of the European Union (NextGeneration EU). The purpose of the database is to collect and organize data obtained from the corpus of a doctoral dissertation on adjective derivational morphology (Sudec, 2010). This will enable further research, connection with similar databases, and a display of data in the form of a dictionary of adjectives in the Croatian Church Slavonic language, which will be a visible and publicly available result of the database. The dictionary will enable users to view data according to the parameters available in the search options (word-formation types and processes, category of the base, origin of the base, etc.). The aim of this paper is to examine the methodological framework for creating the dictionary, which includes technical prerequisites, database design, user interface design based on selected features, and methodological issues related to the corpus and its preparation for digital processing.

Ivo Pranjković

Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet

Tekstni kauzativ *bo* i uzročni veznici u hrvatskome jeziku

U prilogu je riječ o podrijetlu, značenju i porabi arhaične čestice *bo*, koja se opisuje kao tekstni kauzativ odnosno uzročni konektor. Ta se čestica mogla rabiti ili samostalno, npr. *Pođi u zemlju haladinsku, tuj bo ti je rekao gospodin živjeti*, ili s prethodnim elementima uzročnoga značenja *zašto*, npr. *Za to vi ne slušate, zašto bo niste od boga*, ili *jer(e)*, npr. *Vrati se u celu svoju, jere bo ti je bog prostio*. U nastavku se analiziraju uzročni veznici (subjunktori) *jer*, *što*, *kako*, *čim*, *dok* i *kad*, a posebno veznik glagolskoga podrijetla *budući da* te se pokušava odgovoriti na pitanje zašto se čestica *bo* više uopće ne javlja u suvremenome hrvatskom jeziku.

Textual Causative *bo* and Causal Conjunctions in the Croatian Language

This paper discusses the origin, meaning, and usage of the archaic particle *bo*, which is described as a textual causative or causal connector. This particle could be used either independently, e.g., *Pođi u zemlju haladinsku, tuj bo ti je rekao gospodin živjeti*, or with preceding elements of causal meaning such as *zašto*, e.g., *Za to vi ne slušate, zašto bo niste od boga*, or *jer(e)*, e.g., *Vrati se u celu svoju, jere bo ti je bog prostio*. The analysis also examines causal conjunctions (subjunctors) such as *jer*, *što*, *kako*, *čim*, *dok*, and *kad*, with a particular focus on the verb-derived conjunction *budući da*. The paper also seeks to address the question of why the particle *bo* is no longer present in contemporary Croatian.

Andrea Radošević

Staroslavenski institut, Zagreb

Paratekstualni aparat glagoljskoga *Korizmenjaka* (1508.)

Korizmenjak iz 1508. ima istaknuto mjesto u povijesti hrvatske književnosti. Riječ je o posljednjoj knjizi tiskanoj u senjskoj glagoljskoj tiskari, ujedno i jedinoj tiskanoj glagoljskoj zbirci propovijedi. *Korizmenjak* predstavlja gotovo cjelovit, i zasad jedini poznati, vernakularni prijevod vrlo popularne talijanske zbirke korizmenih propovijedi *Quaresimale volgare* čuvenoga franjevca Roberta Caracciola iz Lecce (1425. – 1495.). Zbirka sadržava ukupno 49 propovijedi: 46 korizmenih te tri u tjednu *in albis*. *Korizmenjak* je, uz radove o senjskoj tiskari, dosad bio analiziran u radovima posvećenim jezičnim istraživanjima, proučavanjima glagoljskih egzempala te analiziranju biblijskoga sloja hrvatskoglagoljskih propovijedi. U ovome izlaganju istražiti će se paratekstualni aparat *Korizmenjaka* s ciljem utvrđivanja odnosa hrvatskoga prijevoda prema performativnosti (adresiranja, *verba dicendi*, grafička markiranja i dr.). Naime, recentne studije pokazale su kako se primjenom Genettove teorije parateksta mogu proširiti znanja o transmisiji srednjovjekovnih tekstova. Očekuje se da će ovo istraživanje pridonijeti stvaranju novih spoznaja o odnosu hrvatskoga prijevoda prema talijanskoj zbirci propovijedi.

Paratextual Apparatus of the Glagolitic *Korizmenjak* (1508)

Korizmenjak (1508) occupies a prominent place in the history of Croatian literature. It is the last book printed in the Glagolitic printing house in Senj and the only printed collection of Glagolitic sermons. *Korizmenjak* is an almost complete, and so far the only known, vernacular translation of the very popular Italian collection of Lenten sermons *Quaresimale volgare*, written by the famous Italian Franciscan Robert Caracciolo from Lecce (1425–1495). The collection contains a total of 49 sermons: 46 during Lent and three during the week *in albis*. *Korizmenjak* has so far been analyzed not only in works dedicated to the Glagolitic printing house in Senj but also in works dedicated to linguistic research, studies of Glagolitic exempla and the analysis of the biblical layer of Croatian Glagolitic sermons. This paper will examine *Korizmenjak*'s paratextual apparatus with the aim of determining the relationship between the Croatian translation and performativity (addressing, *verba dicendi*, graphical marking, etc.). Recent studies have shown that knowledge of the transmission of medieval texts can be expanded by applying Genette's paratext theory. It is expected that this study will contribute to gaining new insights into the relationship between the Croatian translation and the Italian sermon collection.

Petra Radošević

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

***Raj duše* – pitanje autorstva, žensko pisanje i jezik molitvenika**

Raj duše iz 1560. godine molitvenik je čiji je izvornik najvećim dijelom latinski molitvenik *Hortulus animae*, a prevoditelj je bio Nikola Dešić, redovnik i ispovjednik Katarine Frankopan (r. oko 1525.). Jedan od originala danas se čuva u knjižnici Franjevačkoga samostana na Trsatu. Strukturno *Raj duše* najbliži je zborniku časoslova, a najveći je marijanski časoslov. U jednoj od prvih molitava, ali i kasnije u tekstu, spominje se Katarinino ime, u kontekstu njezina direktnog obraćanja čitatelju. Teoretičarka feminizma Hélène Cixous tvrdi da sintagma „žensko pisanje” nije isključivo povezana sa spolom autora, već i s vrstom pisanja, odnosno tekst pisan muškom rukom može se smatrati i oblikom „ženskog pisma”. Lišava li se u tom slučaju, simbolično, priređivač svoje muške subjektivnosti? Fokus izlaganja bit će i na jezičnoj analizi molitvenika. To je važno kako bi se dokazao kontinuitet hibridnoga književno-jezičnoga tipa od srednjega vijeka do 17. stoljeća, odnosno do ozaljskoga književno-jezičnog kruga. Osnovna je metoda filološka, a korpus će biti analiziran uzimajući u obzir jezične razine te određene jezične fenomene unutar istih.

Raj duše* – The Question of Authorship, Women’s Writing, and language of *Raj duše

Raj duše, printed in Padua in 1560, is a prayer book largely based on the Latin prayer book *Hortulus animae*, and was translated by Nikola Dešić, a monk and confessor of Katarina Frankopan (b. around 1525). One of the original copies is preserved today in the library of the Franciscan Monastery in Trsat, Rijeka. *Raj duše* is structurally closest to a breviary collection and is the largest Marian breviary. In one of the first prayers, as well as later in the text, Katarina’s name is mentioned in the context of her direct address to the reader. Feminist theorist Hélène Cixous argues that the phrase „women’s writing” is not exclusively linked to the author’s gender but also to the type of writing. Thus, a text written by a male hand can also be considered a form of women’s writing. Does the editor, in that case, symbolically divest himself of his male subjectivity? The presentation will also focus on a linguistic analysis of the prayer book, intended to demonstrate the continuity of a hybrid literary-linguistic type from the Middle Ages to the 17th century, specifically to the Ozalj literary-linguistic circle. The primary method is philological, and the corpus will be analyzed with attention to linguistic levels and certain phenomena within them.

Vlasta Rišner

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet

Žene u oglasima *Ženskog lista* i *Hrvatskog lista* tridesetih i četrdesetih godina 20. stoljeća

U radu se opisuju reklame namijenjene ženama u osječkom *Hrvatskom listu*, zagrebačkom *Ženskom listu* te, rubno, u časopisu *Svijet* tridesetih i četrdesetih godina dvadesetoga stoljeća. *Ženski list* smatra se jednim od časopisa u kojem se nalaze začetci „oblikovanja jezičnih rodni ideologija u hrvatskome javnom diskursu” (Pišković 2018.) te se može pretpostaviti da objavljuje više oglasa namijenjenih ženama. S druge strane, u *Hrvatskom listu* od 1921. do 1944. godine objavljeno je više od dvije tisuće reklama tvornice Schicht (Knežević Križić 2016., Knežević Križić, Vinaj 2022., Mikošević 2011. i 2017.). U ovom se radu stoga provjerava potvrđuje li se pretpostavka o razlici u jeziku i stilu u odnosu na ciljne primatelje oglasa u *Hrvatskom listu* i *Ženskom listu*, a rubno se istražuju i oglasi namijenjeni ženama u časopisu *Svijet* iz 1928. godine. Cilj je istraživanja usporediti pismovni i slikovni izraz spomenutih oglasa te zaključiti o jeziku i stilu rodnoideološki usmjerenih reklama. Oglase namijenjene ženama opisuje se u dvije skupine: (1) brojni i uglavnom sociološki opisani oglasi tvornice Schicht, (2) ostali oglasi, koji se dijele prema tomu (2.1.) imenuju li izrijeком žene kao primatelje ili (2.2.) na žene kao ciljnu publiku upućuju slikom. Izdvajaju se i (2.3.) „dvostruki” oglasi kojima se oglašivači reklamirajući isti proizvod (uglavnom lijekoviti pripravak) slikovno, a u dijelu primjera i pismovno, na različite načine obraćaju ženama i muškarcima.

Women in Advertisements in *Ženski list* and *Hrvatski list* in the 1930s and 1940s

The paper describes advertisements aimed at women in Osijek’s *Hrvatski list*, Zagreb’s *Ženski list* and, marginally, in the magazine *Svijet* in the 1930s and 1940s. *Ženski list* is considered one of the magazines that contains the beginnings of the „shaping of linguistic gender ideologies in Croatian public discourse” (Pišković, 2018), and it can be assumed that it published more ads aimed at women. On the other hand, more than two thousand advertisements from the Schicht factory were published in *Hrvatski list* from 1921 to 1944 (Knežević Križić, 2016, Knežević Križić & Vinaj, 2022, Mikošević, 2011 and 2017). This paper therefore checks whether the assumption about the difference in language and style is confirmed in relation to the target recipients of advertisements in *Hrvatski list* and *Ženski list*, and it also, marginally, investigates advertisements intended for women in the magazine *Svijet* from 1928. The aim of the research is to compare the written and pictorial expression of the mentioned advertisements and to draw conclusions about the language and style of gender-ideologically oriented advertisements. Advertisements intended for women are described in two groups: (1) numerous and mostly sociologically described advertisements from the Schicht factory, and (2) other advertisements, which are divided according to whether they (2.1.) explicitly name women as recipients or (2.2.) use pictures to indicate women as their target audience. There are also (2.3.) “double” ads in which the advertisers promote the same product (mainly medicinal preparations) but address women and men in different ways using pictures, and in some examples also using written text.

Agnieszka Rudkowska¹ i Iss-Hak Suleiman Mussa²

¹Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

²The State University of Zanzibar

Konceptualizacija idioma s elementom „srce” u poljskom, hrvatskom i svahiliju

Kognitivna analiza idioma omogućuje uvid u lingvistički svjetonazor određenog jezika. Studije somatskih idioma, posebno onih koji uključuju element „srce”, dobro su dokumentirane na poljskom i hrvatskom jeziku, kako iz strukturne, tako i iz kognitivne perspektive, uključujući i neke komparativne analize. Međutim, nijedno istraživanje ne proučava kako idiomi s elementom „srce” odražavaju lingvistički svjetonazor na svahiliju – neindoeuropskom, neslavenskom jeziku, koji pripada specifičnom kulturnom kontekstu. Ova studija analizira korpus sastavljen iz triju jednojezičnih rječnika: *Wielki słownik frazeologiczny PWN z przysłowiami* ur. A. Kłosińska, E. Sobol i A. Stankiewicz (poljski), *Hrvatski frazeološki rječnik* A. Menac, Ž. Fink Arsovski i R. Venturina (hrvatski) i *Kamusi ya Misemo na Nahau* K. W. Wamitila (svahili). U okviru kognitivne lingvistike rad ispituje idiome s ciljem otkrivanja i usporedbe lingvističkih svjetonazora ugrađenih u jedan bantu jezik i dva slavenska jezika. Primarno je istraživačko pitanje ovog rada kako specifične lingvističke univerzalije – kao što su idiomatski izrazi s elementom „srce” – pronalaze odgovarajuće izraze u svahili jeziku u usporedbi s poljskim i hrvatskim, dvama slavenskim jezicima. Rad istražuje kolektivnu konceptualizaciju stvarnosti na svahili jeziku u odnosu na jedan zapadnoslavenski i jedan južnoslavenski jezik, osvjetljajući (ne)univerzalnost ljudskog iskustva izraženog jezikom.

Conceptualization of Phraseological Compounds with the Element „Heart” in Polish, Croatian, and Swahili

A cognitive analysis of idioms provides insight into the linguistic worldview of a given language. Studies on somatic idioms, particularly those involving the element „heart”, are well-documented in Polish and Croatian, from both structural and cognitive perspectives, including some comparative analyses. However, no research to date examines how „heart”-based idioms reflect the linguistic worldview in Swahili—a non-Indo-European, non-Slavic language embedded in a distinct cultural context. This study analyses a corpus drawn from three monolingual dictionaries: *Wielki słownik frazeologiczny PWN z przysłowiami* edited by A. Kłosińska, E. Sobol, and A. Stankiewicz (Polish); *Hrvatski frazeološki rječnik* by A. Menac, Ž. Fink Arsovska, and R. Venturin (Croatian); and *Kamusi ya Misemo na Nahau* by K. W. Wamitila (Swahili). Employing a cognitive-linguistic framework, this paper examines idioms to reveal and compare the linguistic worldviews embedded in one Bantu and two Slavic languages.

The primary research question guiding this study is: how do specific linguistic universals – such as idiomatic expressions with the „heart” element in Swahili—find corresponding expressions in the two Slavic languages, Polish and Croatian? This work explores the collective conceptualization of reality in Swahili in relation to Western and Southern Slavic languages, shedding light on the (non-)universalization of human experience as expressed through language.

Jakov Sabljic

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet

Psovke u prozi Vedrane Rudan

Psovke u prozi Vedrane Rudan imaju značajnu funkciju jer su integralni dio njezina stila i načina izražavanja. One nisu tek vulgarnost radi šokiranja, već duboko prožimaju njezino pisanje kao sredstvo za kritiku društva i osudu licemjerja, nepravde i opresije. U književnim djelima Vedrane Rudan psovke su njezin direktan, brutalan, ali iskren glas kojim progovara o temama kao što su patrijarhat, seksizam, politička i društvena korupcija, rat, siromaštvo te društveni i obiteljski konflikti. Pomoću psovki Vedrana Rudan ruši tabue i usmjerava pozornost na anomalije koje često ostaju prekrivene slojevima konvencionalnog ponašanja i pristojnosti. Njezine psovke jesu jezik otpora prema društvenim normama koje, prema njezinu mišljenju, sputavaju žene i marginalizirane skupine. One su također izraz frustracije likova koji su suočeni sa svakodnevnim poniženjima i nepravdom. Stoga je potrebno podrobnije istražiti ključne funkcije psovke i ostalih vulgarizama i na stilskoj i na tematskoj razini u prozi Vedrane Rudan.

Profanities in the Prose of Vedrana Rudan

Profanities in the prose of Vedrana Rudan hold a significant function as they are an integral part of her style and manner of expression. They are not mere vulgarities intended to shock but are deeply woven into her writing as a tool for critiquing society and condemning hypocrisy, injustice, and oppression. In Vedrana Rudan's literary works, profanities represent her direct, brutal, yet honest voice, addressing topics such as patriarchy, sexism, political and social corruption, war, poverty, and social and familial conflicts. Through the use of profanity, Vedrana Rudan breaks taboos and highlights discomforts and painful truths often hidden beneath layers of conventional behavior and politeness. Her profanities serve as a language of resistance against social norms that, in her view, constrain women and marginalized groups. They are also an expression of the frustration of characters who face daily humiliations and injustices. Therefore, it is necessary to examine more closely the role of profanity, that is, the key functions of profanity and other vulgarities, both stylistically and thematically, in Vedrana Rudan's prose.

Teuta Serreqi Jurić

Sveučilište u Zadru, Odjel za klasičnu filologiju

The Question of the Authorship of Works Attributed to Constantine VII Porphyrogenitus: New Approaches

The question of the authorship of the corpus preserved in literary tradition under the name of Byzantine Emperor Constantine VII Porphyrogenitus (913–959) has attracted the attention of scholars for over a century. Opinions have so far mainly diverged due to the fact that the emperor worked in collaboration with scribes and assistants gathered at the Byzantine court, further complicated by the different stylistic levels observed in the works. To date, the issue has mainly been approached through the analysis of linguistic and lexical features of the works. However, a study of the stylistic features of the corpus would certainly yield valuable insights into the author's stylistic affinities and provide the possibility of new interpretations. This paper aims to present the results of recent research on the stylistic characteristics of the emperor's writings, based on which it is possible to conclude that some of Porphyrogenitus's works, either in their entirety or at least in part, can with high probability be attributed to the same author, reflecting the necessity of the existence of stylistic levels.

Pitanje autorstva djela Konstantina VII. Porfirogeneta: novi pristupi

Pitanje autorstva korpusa koji je književna tradicija sačuvala pod imenom bizantskog cara Konstantina VII. Porfirogeneta (913. – 959.) privlači znanstvenu pozornost više od jednog stoljeća. Mišljenja su se dosad uglavnom razilazila zbog činjenice da je car radio u suradnji s pisarima i pomoćnicima okupljenima na bizantskom dvoru, uz to što problematiku dodatno produbljuju i različite stilske razine uočene u djelima. U dosadašnjoj se povijesti proučavanja rješenju pitanja uglavnom pristupalo analizom jezičnih i leksičkih osobitosti djela. Međutim, istraživanje stilskih obilježja korpusa zasigurno bi urodilo vrijednim spoznajama o autorovim stilskim afinitetima te dalo mogućnost novih interpretacija. U izlaganju će biti predstavljeni rezultati novijih istraživanja stilskih obilježja carevih spisa na temelju kojih je moguće zaključiti kako se pojedina Porfirogenetova djela u cijelosti, ili makar neki njihovi dijelovi, s velikom vjerojatnošću mogu pripisati istom autoru, uz osvrt na neophodnost postojanja stilskih razina.

Ivona Smolčić
Rijeka

„Htih da ti uzdahe u miloj pjesmi orišem”: ljubavna pisma i pjesme Ivana Mažuranića

Ivan Mažuranić (Novi Vinodolski, 1814. – Zagreb, 1890.) u kulturnom je pamćenju poznat kao jedan od najuspješnijih hrvatskih političara i pisaca. Iako je oduvijek zanimao stručnu javnost, nisu sva područja njegova umjetničkog djelovanja jednako istražena. Referirajući se ponajviše na njegovu korespondenciju i neliterarna djela, biografi su ga redovito opisivali kao odmjerene birokrata, dok je u književnoumjetničkom smislu, osim po rodoljubno usmjerenoj lirici, ostao upamćen kao autor klasičnog i kanonskog politički subverzivnog spjeva „Smrt Smail-age Čengića”. Zaokupljen prirodno- i povijesnopravnom koncepcijom pravednosti te postrevolucijskim liberalnim idejama, u svoja djela unosi romantičarske ideologeme mladog građanstva. S druge strane, njegov intimistički, ljubavni prostor, koji se otvara u nešto više od 20 pisama supruzi Aleksandri (1841. – 1849.) te u osam ljubavnih pjesama (1838. – 1841.), nije odveć zanimao domaću književnu historiografiju. U okviru lirike riječ je o romantičarskom opusu kojim dominiraju soneti, ali ima i pjesama u stilu epskog deseterca, dok se iz njihove prepiske iščitava mnoštvo biografskih podataka, poput onog da im je ljubav isprava bila zabranjivana. S obzirom na sve navedeno cilj je ovog rada rasvijetliti Mažuranićev ljubavni pjesnički opus, čemu će na sadržajnoj razini potpomognuti uvid u njihova pisma. Također, vidjet će se i kako on doživljava njihovu ljubav, nju kao ženu, kako pristupaju pitanju odgoja djece u okolnostima fizičke razdvojenosti zbog Ivanovih političkih funkcija te koja je poveznica između pisama i pjesmi.

**„I Wished to Draw Your Sighs in a Sweet Song”: Love Letters and Poems
by Ivan Mažuranić**

Ivan Mažuranić (Novi Vinodolski, 1814–Zagreb, 1890) is remembered in cultural memory as one of the most successful Croatian politicians and writers. While many scientific works focus on his politically subversive literature, his love poetry has long been systematically overlooked. Referring mainly to his correspondence and non-literary works, biographers have consistently described him as a composed and taciturn bureaucrat, wholly dedicated to diplomatic affairs and adherence to the law. However, a closer look at his letters, as well as his poetry, reveals a different side of his personality. In just over 20 letters to his wife Aleksandra (1841–1849), as well as in his eight love poems (1838–1841), Mažuranić opens up his intimate world, offering insight into his sensibility. His romantic poetry is dominated by sonnets, but also includes poems in the style of epic poetry with decasyllabic verses. Their correspondence provides numerous biographical details, such as the initial forbidden nature of their love, and it is possible to trace the shift in discourse between the spouses in accordance with their life circumstances. Given all this, the aim of this paper is to illuminate that segment of the relationship between Ivan and Aleksandra Mažuranić discernible through their letters and his love poetry. It will also explore how he perceives their love, views her as a woman, how they approach the issue of childrearing amid physical separation due to Ivan’s political duties, and the connection between his letters and poems.

Biljana Stojanovska Đurić

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Makedonski prijedlog *od* kroz prizmu hrvatskoga padežnog sustava

U ovome radu analiziramo semantiku prijedloga *od* u okviru prijedložnih konstrukcija u makedonskome jeziku te semantički ekvivalentne prijedložno-padežne konstrukcije u hrvatskome jeziku. Povijesno gledano makedonski jezik još je u 15. stoljeću izgubio sintetičku deklinaciju, naslijeđenu iz praslavenskoga jezika, i afirmirao analitički način izražavanja padežnih odnosa. Razlog je tomu balkansko jezično okruženje, kojemu u arealnome smislu on pripada i unutar kojega vlada analitički način izražavanja padežnih odnosa. S druge strane, hrvatski jezik, poput većine slavenskih jezika (izuzev makedonskoga i bugarskoga) zadržava sintetički sustav te raspolaže s po sedam jedninskih i množinskih padeža.

Semantička analiza provodi se korpusnom metodom na odabranim primjerima (riječ je o jezičnome korpusu prikupljenom s mrežnih stranica objavljenih na domeni .mk: classla-web.mk). U žarištu su našega zanimanja konstrukcije s prijedlogom *od* u različitim semantičkim konstrukcijama i njihovi hrvatski ekvivalenti.

Rezultati analize mogu biti korisni hrvatskim studentima koji uče makedonski kao strani jezik, olakšavajući im usvajanje prijedložnih konstrukcija uz pomoć konkretnih kontrastivnih primjera. Također, rezultati analize pridonose razvoju modela analize drugih prijedloga u makedonskom jeziku u odnosu na hrvatski ili bilo koji drugi sintetički jezik.

Macedonian Preposition *od* Through the Lens of Croatian Case System

This paper analyzes the semantics of the preposition *od* in Macedonian prepositional constructions and its equivalents in Croatian prepositional-case constructions. Historically, Macedonian transitioned from the synthetic declension system inherited from Proto-Slavic to an analytical approach for expressing case relations as early as the 15th century. This shift is linked to the influence of the Balkan linguistic area, where analytical structures dominate. In contrast, Croatian, like most Slavic languages (except Macedonian and Bulgarian), has preserved a synthetic case system with seven cases in both singular and plural forms.

The analysis is conducted using examples selected through a corpus-based methodology, with data sourced from a linguistic corpus compiled from websites within the .mk domain (classla-web.mk). The focus is on constructions involving the Macedonian preposition *od* across various semantic contexts and their Croatian counterparts.

The findings are particularly useful for Croatian students studying Macedonian as a foreign language, offering clear contrastive examples to facilitate the acquisition of prepositional constructions. Furthermore, the results provide a foundation for developing analytical models for other Macedonian prepositions in comparison with Croatian or other synthetic languages.

Agata Šega¹ i Tjaša Jakop²

¹Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Slovenija

²ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik, Ljubljana, Slovenija

Obravnava izbranih tabuiziranih pomenov v slovenskem jezikoslovju

Prispevek se omejuje na slovenske besede za nekaj najbolj običajnih tabuiziranih pomenov: to so „spolno občevati“, „penis“, „vulva/vagina“ in „zadnjica“. Zanimal nas je predvsem obseg in način jezikoslovne obravnave tabuiziranih pomenov, saj se jim kdaj pa kdaj rado izogne celo znanstveno jezikoslovje, medtem ko gradivo s terena kaže na izredno bogastvo izrazja. Že samo za moško spolovilo je na primer znanih kar prek štirideset poimenovanj.

V prvem delu prispevka prikažemo, na kakšen način – in ali sploh – je slovensko jezikoslovje lekseme s tega pomenskega polja obravnavalo doslej in v kolikšni meri so prisotni v slovarjih. Prispevek ponuja pregled ustreznih z navedenimi štirimi pomeni v vseh dostopnih slovarjih slovenskega jezika skozi zgodovino, vse od slovarskih začetkov do današnjih dni, pri čemer posveča posebno pozornost zlasti etimološkim in narečnim slovarjem.

V drugem delu predstavljamo tako besedje, ki ga za navedene pomene najdemo v gradivu za *Slovenski lingvistični atlas* (SLA), kot tudi tisto, ki je bilo zbrano naknadno med narečnimi raziskavami na terenu. Na koncu analiziramo vlogo, ki so jo pri nastanku teh poimenovanj igrali različni tipi evfemističnih inovacij v jeziku, kot so metaforični in metonimični postopki, metateza, izposoja iz tujih jezikov itd.

Treatment of Selected Taboo Meanings in Slovenian Linguistics

The article is limited to the Slovenian words for some of the most common taboo meanings: „to have sex“, „penis“, „vulva/vagina“ and „bottom“. We were particularly interested in the scope and method of linguistic treatment of taboo meanings, since even linguistics sometimes tends to avoid them, while the material from this area shows an extraordinary wealth of expressions. For example, over forty names are known for the male genitalia alone.

In the first part of the article, we show how—and whether at all—Slovenian linguistics has treated lexemes from this semantic area so far and to what extent they are available in dictionaries. The article gives an overview of the equivalents with the above four meanings in all accessible dictionaries of the Slovenian language throughout history, from the beginnings of dictionaries to the present, with a special focus on etymological and dialect dictionaries.

In the second part, we present both the words found for the above-mentioned meanings in the material for the Slovenian Linguistic Atlas (SLA) and those collected later as part of dialect research in the field. Finally, we analyse the role that different types of euphemistic innovations in the language, such as metaphorical and metonymic procedures, metathesis, borrowings from foreign languages, etc., have played in the emergence of these names.

Matej Šekli

Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Slovenija

Prva prekmurska tiskana knjiga iz leta 1715 in kajkavski knjižni jezik

V 18. stoletju je v slovenskem jezikovnem prostoru soobstajalo več slovenskih pokrajinskih knjižnih jezikov. V današnjem Prekmurju, ki se je tedaj nahajalo znotraj Krajevine Ogrske, se je v prvi polovici tega stoletja na osnovi prekmurskega narečja slovenščine izoblikoval prekmurski knjižni jezik. Ta je bil vsaj prvotno v kulturnem stiku s sosednjim kajkavskim knjižnim jezikom in se je oblikoval tudi pod njegovim vplivom.

Prva znana prekmurska tiskana knjiga je *Kratki katechismus* (Halle, 1715), katere avtor je Franc Temlin / Temlin Ferencz. Gre za prevod dela *Der Kleine Catechismus für die gemeyne Pfarherr und Prediger* (Marburg, 1529) Martina Luthra, natančneje priredbo njegovega madžarskega prevoda Győri Kátéchismus (Halle, 1709). Zgodovinskojezikoslovna analiza relevantnih glasovnih lastnosti jezika prve prekmurske tiskane knjige pokaže, da je narečna podstava tega prekmursko narečje slovenščine, vpliv knjižne kajkavščine pa je opazen predvsem v izposojenem besedju, ki ne odraža prekmurskih, temveč kajkavske glasovne odraze.

The First Printed Book in Prekmurje Slovene from 1715 and the Kajkavian Literary Language

In the 18th century, the Slovene linguistic area was characterised by several regional literary languages. In the present-day Prekmurje Region, which was then part of the Kingdom of Hungary, the Prekmurje literary language appeared in the first half of the century. This variant of written Slovene was based on the Prekmurje dialect of Slovene and was influenced by and in cultural contact with the neighbouring Literary Kajkavian language.

The first known Slovene printed book in Prekmurje is *Kratki katechismus* (Halle, 1715) by Franc Temlin / Temlin Ferencz. It is a translation of Martin Luther's *Der Kleine Catechismus für die gemeyne Pfarherr und Prediger* (Marburg, 1529), or more precisely an adaptation of his Hungarian translation, titled *Győri Kátéchismus* (Halle, 1709).

A historical linguistic analysis of the relevant phonological features of the language in the first Slovene printed book in Prekmurje shows that the dialectal basis of the book is the Prekmurje dialect of Slovene, while the influence of Literary Kajkavian can be observed mainly in the borrowed vocabulary. The latter does not reflect Prekmurje Slovene but Kajkavian phonetic reflexes.

Sanja Tadić-Šokac

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Mjesta pamćenja u romanima Daše Drndić

U ovom se radu pozornost posvećuje mjestima pamćenja u romanima Daše Drndić (*Sonnenschein*, 2007.; *April u Berlinu*, 2009.; *Belladonna*, 2012...). Ovo tumačenje utemeljeno je na spoznaji da se prošlost neprestano ponovno izgrađuje i predstavlja, kako navodi Astrid Erll. Povijesni se događaji reinterpreteraju iz očista službene povijesti i intimne vizure protagonista romana. U djelima se Daše Drndić razmatraju pojedini aspekti pamćenja. Njihovo tumačenje utemeljeno je na istraživanjima o pamćenju Jana Assmanna i Aleide Assmann, koji uspostavljaju razliku između sjećanja kao subjektivnog, individualnog, psihološkog fenomena i pamćenja koje je kolektivno oblikovano. U romanima će se istaknuti mjesta pamćenja koja nastaju u trenutku kada prestaje podudaranje povijesti i pamćenja, kako ih objašnjava Pierre Nora.

Memory Sites in Daša Drndić's Novels

In this paper, attention is paid to memory sites in Daša Drndić's novels (*Sonnenschein*, 2007; *April u Berlinu*, 2009; *Belladonna*, 2012...). This interpretation is based on the knowledge that the past is constantly re-constructed and re-presented, as stated by Astrid Erll. Historical events are reinterpreted both from the perspective of official history and the intimate viewpoint of the novel's protagonist. In Daša Drndić's works, certain aspects of memory are considered. Their interpretations are based on research on memory by Jan Assmann and Aleida Assmann, who distinguish between memory as a subjective, individual, psychological phenomenon and memory that is collectively shaped. The novels highlight sites of memory that arise at the moment when history and memory cease to match, as explained by Pierre Nora.

Gordana Tkalec i Antonela Kljuković

Sveučilište Sjever, Varaždin – Koprivnica

(Ne)primjerenost leksika u medijskim napisima o osobama s invaliditetom

Mediji imaju velik utjecaj na javno mnijenje i stavove publike te bi svojim izvještavanjem trebali težiti socijalnoj inkluziji i svakako poznavati terminologiju područja kojim se bave, osobito kada se govori o različitosti i marginaliziranim skupinama. Tijekom godina svjedoci smo korištenja uvriježenih jezičnih modela i leksika koji se mijenja kako bi se spriječila diskriminacija i stigmatizacija različitih ranjivih skupina. Među ranjive skupine svakako pripadaju osobe s invaliditetom. Danas se za označavanje osoba s invaliditetom koriste primjereniji termini, no jezična informiranost i osviještenost medijskih djelatnika često ne prati pozitivne pomake. Rad prikazuje primjere dobre i loše prakse u hrvatskim medijima te analizira upotrebu primjerenog i neprimjerenog leksika u imenovanju osoba s invaliditetom uz objašnjenje i preporuku odgovarajućeg nazivlja. Cilj je ovoga rada istaknuti važnost uloge medija u jezičnom prezentiranju osoba s invaliditetom s naglaskom na edukativnu ulogu medija i ulogu jezičnoga uzora koji mediji predstavljaju te, stoga, i njihovu odgovornost za sprečavanje kako jezične, tako i opće diskriminacije ranjivih skupina te jačanje prava na sudjelovanje u medijima. Također, upozorava se i na činjenicu da rječnici hrvatskog jezika nemaju preporuke za korištenje odgovarajućih riječi kao što to imaju specijalizirane internetske stranice.

(In)Adequacy of Vocabulary in Media Articles About People with Disabilities

The media have a great influence on public opinion and the attitudes of the audience, and with their reporting, they should strive for social inclusion and certainly know the terminology of the field they deal with, especially when talking about diversity and marginalized groups. Over the years, we have witnessed the use of established language models and changing lexicon in order to prevent discrimination and stigmatization of various vulnerable groups. People with disabilities certainly belong to vulnerable groups. Today, more appropriate terms are used to denote persons with disabilities, but the linguistic information and awareness of media workers often do not follow positive developments. The paper presents examples of good and bad practice in the Croatian media and analyzes the use of appropriate and inappropriate lexicon in the naming of persons with disabilities, along with an explanation and recommendation of the appropriate nomenclature. The aim of this work is to highlight the importance of the role of the media in the linguistic presentation of persons with disabilities, with an emphasis on the educational role of the media and the role of the linguistic role model represented by the media and, therefore, their responsibility for preventing both linguistic and general discrimination of vulnerable groups and strengthening the right to participate in the media. It is also pointed out that Croatian language dictionaries do not have recommendations for the use of appropriate words, as specialized websites do.

Lilla Anna Trubics

Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Pečuh, Mađarska

Slika Mađara u časopisima *Ženski list* i *Hrvatica* Marije Jurić Zagorke

Marija Jurić Zagorka kao prva hrvatska profesionalna novinarka imala je dobar uvid u mađarske političke krugove i kulturna događanja, a u svom je novinarskom djelovanju često izvještavala o mađarskim sadržajima, stoga su činjenice poput Zagorkina znanja mađarskog jezika i doticaja s Mađarskom kao državom uveliko doprinijele stvaranju Zagorkinih pozitivnih i negativnih predodžbi o drugima, u ovom slučaju o Mađarima. Rad se temelji na analizi Zagorkina prvog hrvatskog časopisa za žene od 1925. do 1938. godine (*Ženski list*) te njezina drugog časopisa (*Hrvatica: Časopis za ženu i dom*), koji je izlazio od 1939. do prosinca 1940. godine s posebnim naglaskom na istraživanju predodžbi o Mađarima. Iz oba će se časopisa predstaviti u kolikoj su mjeri spomenuti Mađari i koji su sadržaji obilježeni s mađarskom oznakom te će rad ponuditi moguća rješenja u izradi korelacije između mađarskih poveznica i novinarske karijere te životnog puta M. J. Zagorke koja se razmatra na primjerima određenih sadržaja iz *Ženskog lista* i *Hrvatice*.

The Image of Hungarians in the Magazines *Ženski list* and *Hrvatica* by Marija Jurić Zagorka

Marija Jurić Zagorka, as the first Croatian woman to become a professional journalist, had a good insight into Hungarian political circles and cultural events. Her journalistic activity often included Hungarian content; therefore, facts such as Zagorka's knowledge of the Hungarian language and contact with Hungary as a country greatly contributed to the creation of Zagorka's positive and negative perceptions of others, in this case, of Hungarians. This paper analyses Zagorka's first Croatian magazine for women, in the period from 1925 to 1938 (*Ženski list*), and her second magazine (*Hrvatica: Časopis za ženu i dom*), which was published from 1939 to December 1940, with a special emphasis on researching ideas about Hungarians. It will be presented to what extent Hungarians are mentioned and which contents are marked with a Hungarian label in these two magazines. Moreover, the paper will offer possible solutions in creating a correlation between Hungarian links and the journalistic career and life path of M. J. Zagorka, which is considered in the examples of certain contents from *Ženski list* and *Hrvatica*.

Tina Varga Oswald

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet

Transgresija u romanu Vladimira Stojsavljevića *Život bez imena*

U radu se analizira roman Vladimira Stojsavljevića *Život bez imena* u okviru obilježja transgresivne književnosti. Kroz reinterpetaciju Isusova života i kršćanskog nauka Stojsavljević provocira ustaljene norme, posebno kroz lik Marije Magdalene, koja se u ovoj inačici prikazuje kao složena figura, a ne samo kao grešnica. Usporedba dviju Marija, Magdalene i Marije iz Međugorja, u romanu potvrđuje feminističku transgresiju, stavljajući ženske glasove u središte radnje. Kroz simboličku odsutnost imena roman se također bavi temom identiteta, sugerirajući kako društvene oznake mogu biti ograničavajuće. Dodatno, roman uspostavlja paralelu između prošlosti i sadašnjosti, koristeći Sarajevo pred opsadu kao pozadinu za preispitivanje političkih i društvenih tenzija. Osim toga, kroz supostojanje ljubavi i dužnosti, Stojsavljević istražuje kompleksnost ljudskih odnosa i društvenih očekivanja. Izdvojena obilježja transgresivne književnosti poput dekonstrukcije religijskih i povijesnih narativa, preko osnaživanja marginaliziranih ženskih glasova, sve do političke kritike i preispitivanja identiteta, čine ovaj roman njezinim reprezentativnim primjerom.

Transgression in the Novel *Life Without a Name* by Vladimir Stojsavljević

This paper analyzes the novel *Life Without a Name* by Vladimir Stojsavljević within the framework of the characteristics of transgressive literature. Through the reinterpretation of Jesus's life and the Christian doctrine, Stojsavljević challenges established norms, particularly through the character of Mary Magdalene, who in this version is portrayed as a complex figure rather than merely as a sinner. The comparison of the two Marys—Magdalene and the Mary from Medjugorje—in the novel confirms a feminist transgression by placing women's voices at the center of the narrative. Through the symbolic absence of names, the novel also addresses the theme of identity, suggesting that social labels can be limiting. Furthermore, the novel establishes a parallel between the past and the present, using Sarajevo before the siege as a backdrop for examining political and social tensions. In addition, by exploring the coexistence of love and duty, Stojsavljević investigates the complexity of human relationships and social expectations. The identified characteristics of transgressive literature, including the deconstruction of religious and historical narratives, the empowerment of marginalized female voices, and the political critique alongside the re-examination of identity, render this novel a representative example of the genre.

Luka Velić

Institut za hrvatski jezik, Zagreb

Odras jata u novoštokavskim ikavskim govorima Vrpolja i Kninskoga Polja u Kninskoj krajini i veze sa srednjočakavskim ikavsko-ekavskim govorima

Premda su vrpoljski i kninskopoljski govori unutar grada Knina novoštokavski ikavski (kao što je to i govor naselja Knina (sve prema Veliću 2023: 190), a povijesno su bili čakavski (usp. Brozović 1970: 27), oni su od čakavske starine sačuvali neke ikavsko-ekavske odraze jata, tj. nekoliko desetaka ekavskih osnova (oblika) u sustavu. Ti se ekavski odrazi, koji gotovo svugdje odgovaraju pravilu Meyera i Jakubinskoga (gdje to nije slučaj, posrijedi je analogija ili poseban tip), detaljno opisuju u sustavu. Pritom se pokazuje da to nisu samo stalni ekavizmi, nego postoji i dosta drugih i ponekad vrlo rijetkih primjera, kao što sustav ima i dosta očuvanih ikavsko-ekavskih parova (npr. ekavizma u imenica i ikavizma u glagola). Svi se ekavizmi popisuju prema okolini u kojoj se javljaju, navodi se u kojim im slučajima ikavizmi konkuriraju te se cio takav sustav uspoređuje i s drugim novoštokavskim ikavskim govorima s dosta ekavizama (npr. s ribničkim) i s nekim srednjočakavskim govorima (npr. s gackima, kukljičkim i senjskim).

Reflex of Yat in the Neo-Štokavian Ikavian Dialects of Vrpolje and Kninsko Polje in Kninska Krajina and Connections to the Central Čakavian Dialects

Although the dialects of Vrpolje and Kninsko Polje within the City of Knin are Neo-Štokavian Ikavian (as is the dialect of the settlement of Knin itself (Velić, 2023: 190)), while they were historically Čakavian (cf. Brozović, 1970: 27), from their Čakavian linguistic heritage, they have preserved certain Ikavian-Ekavian reflexes of yat, i.e., several dozen Ekavian stems (forms) within the system. These Ekavian reflexes, which almost always agree with the Meyer-Jakubinskij sound law (where they do not, analogy or a specific type is at play), are described in detail. It is also shown that these Ekavisms are not only isolated occurrences found in other dialects but that there are numerous and sometimes very rare examples, and that the system has preserved many Ikavian-Ekavian pairs (e.g., Ekavian in nouns and Ikavian in verbs). All Ekavisms are listed according to the circumstances in which they occur, and it is determined where Ikavisms co-occur with them. This system is then compared to other Neo-Štokavian Ikavian dialects with a significant number of Ekavisms (such as that of Ribnik), as well as to some Central Čakavian ones (e.g., those of Gacka, Kukljica and Senj).

Maja Verdonik

Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet

Dječji lutkarski igrokazi na *Reviji lutkarskih kazališta* u Rijeci

Revija lutkarskih kazališta u Rijeci održava se kontinuirano od 1996. godine. Tijekom godina na Reviji su nastupila sva hrvatska institucionalna lutkarska kazališta kao i mnoga kazališta za djecu i mlade iz Hrvatske i iz inozemstva. Kao takva Revija svake godine pruža uvid u aktualnu scensku produkciju u području hrvatskog lutkarstva i šire. Uvidom u predstave izvedene na *Reviji lutkarskih kazališta* u Rijeci postavlja se pitanje postojanja izvornog dječjeg lutkarskog igrokaza kao predložka u odnosu na dramatizacije proznih tekstova iz korpusa dječje književnosti i književnosti za mlade. Analizom scenskih karakteristika odabranih lutkarskih predstava izvedenih na *Reviji lutkarskih kazališta* u Rijeci cilj je rada pokušati odgovoriti na pitanje postoji li dječji lutkarski igrokaz u kontekstu hrvatske dječje književnosti te koje osobitosti ovaj žanr povezuju s drugim žanrovima dječje književnosti kao što su bajke, fantastične priče, dječja poezija, dječji roman i slikovnice.

Puppet Shows for Children at the *Puppet Theatre Festival* in Rijeka

The Puppet Theatre Festival in Rijeka has been organised continuously since 1996. Over the years, all Croatian institutional puppet theatres have participated in the festival, as well as many children's and youth theatres from Croatia and abroad. The festival thus offers an insight into the current stage production in the field of Croatian puppetry and beyond. The insight into the performances at the *Puppet Theatre Festival* in Rijeka raises the question of the existence of an original children's puppet play in relation to the dramatization of prose texts from the corpus of children's and young adult literature. By analysing the stage characteristics of selected puppet plays performed at the *Puppet Theatre Festival* in Rijeka, an attempt will be made to answer the question of whether a children's puppet play exists in the context of Croatian children's literature and what characteristics connect this genre with other genres of children's literature, such as fairy tales, fantasy stories, children's poetry, children's novels and picture books.

Branislava Vičar¹ i Boris Kern²

¹Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Slovenija

²ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik; Univerza v Novi Gorici, Fakulteta za humanistiko, Slovenija

Spolna nebinarnost v slovenščini

Področje raziskav jezika in spola v slovenskem prostoru se je začelo razvijati v 90. letih 20. stoletja, in sicer z javno razpravo leta 1995, v okviru katere so nastale tudi prve smernice za spolno vključujočo rabo jezika. Nekaj izhodiščnih prizadevanj za odpravo seksistične rabe jezika I. Ž. Žagarja in M. Milharčič Hladnik (1996). V prihodnjih letih in desetletjih je nastalo več novih smernic, ki so se osredinjale na korigiranje spolne asimetrije v jeziku zlasti s sočasno rabo oblik za ženski in moški slovnični spol ter spolno nevtralnih možnosti. Proliferacija različnih pojmovanj spola od devetdesetih let 20. stol. (v slovenskem jezikovno-kulturnem prostoru približno v zadnjem desetletju) ter pojavnost transspolnih in spolno nebinarnih oseb na družbenem zemljevidu je zahtevala razširitev koncepta spolno vključujočega jezika s transspolno perspektivo. V prispevku bodo prikazane jezikovne prakse govornikov slovenščine, ki na osi spola ne ustrezajo binarni matrici oz. se umeščajo zunaj nje, da izražajo lastne spolne identitete v različnih družbenih interakcijah. Posebna pozornost bo namenjena smernicam za transspolno vključujočo jezikovno rabo v slovenščini in njihovemu prenosu v prakso.

Non-Binarity in Slovenian

The field of language and gender research in Slovenia began to develop in the 1990s, starting with a public discussion in 1995, which resulted in the first guidelines for gender-inclusive language use. Initial efforts to eliminate sexist language use were spearheaded by I. Ž. Žagar and M. Milharčič Hladnik in 1996. In the following years and decades, additional guidelines were developed, primarily focusing on addressing gender asymmetry in the language through the concurrent use of forms for both feminine and masculine grammatical genders, as well as gender-neutral options. Since the 1990s (and more prominently in the past decade within the Slovene linguistic and cultural space), the proliferation of diverse gender concepts and the increasing visibility of transgender and non-binary individuals in society have necessitated the expansion of the concept of gender-inclusive language to include a transgender perspective. This article presents the linguistic practices of Slovene speakers who do not conform to the binary gender matrix or position themselves outside it, as they express their gender identities in various social interactions. Special attention is given to the guidelines for transgender-inclusive language use in Slovene and their practical implementation.

Ester Vidović¹ i Matea Butković²

¹Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet

²Sveučilište u Rijeci, Medicinski fakultet

Učiteljice engleskoga kao stranoga jezika i multikulturalna slikovnica u razrednoj nastavi

Posebno mjesto u kontekstu poučavanja dječje književnosti na engleskome jeziku pripada multikulturalnoj slikovnici, kroz koju učenici susreću različite, u društvu često marginalizirane likove. S obzirom na to da se prema najsvježijem *Kurikulu nastavnog predmeta Engleski jezik za osnovne škole i gimnazije* (2019) u uzrastu razredne nastave uvode književna djela, provedeno je istraživanje kojim se ispitala zastupljenost i primjena multikulturalne slikovnice u nastavi engleskoga jezika u razrednoj nastavi, kao i samoprocijenjena osposobljenost učitelja engleskoga jezika za odabir i poučavanje multikulturalne dječje književnosti. Administriran je anonimni e-upitnik, koji je ispunilo 27 učiteljica engleskoga kao stranoga jezika iz Primorsko-goranske županije. Rezultati upućuju na nesklad između preporuka navedenih u Kurikulu (2019) i samoprocijenjene osposobljenosti učiteljica da multikulturalnu slikovnicu primjenjuju u svom nastavnom radu. Većina učiteljica nedovoljno je upoznata s autorima, ilustratorima i naslovima multikulturalne slikovnice, ne upotrebljava ili je rijetko upotrebljava u svom nastavnom radu te smatra da se tijekom svojega inicijalnoga obrazovanja nisu dovoljno osposobile za odabir i primjenu multikulturalne slikovnice u svome obrazovnom radu.

EFL Teachers and the Multicultural Picturebook in Lower Primary School Teaching

A special place in the context of teaching children's literature in English belongs to the multicultural picturebook, through which students, in addition to developing language skills, encounter a variety of socially often marginalized characters. According to the *Curriculum for the Subject English Language for Primary and Grammar Schools* (2019), literary works are introduced at the lower primary school level; therefore, research was conducted to examine the representation and application of multicultural picturebooks in English language teaching in lower primary school teaching, as well as EFL teachers' self-assessed competence to select and teach multicultural children's literature. An anonymous e-questionnaire was administered, which was completed by 27 EFL teachers from the Primorje-Gorski Kotar County. The research results indicate a discrepancy between the recommendations outlined in the Curriculum (2019) and the self-assessed competence of teachers to apply them in their teaching practice. The majority of teachers are insufficiently familiar with the authors, illustrators, and titles of multicultural picturebooks. They do not use or rarely use them in their teaching practice and feel that their initial education did not adequately prepare them for selecting and using multicultural picturebooks in their educational work.

Perica Vujić

Katolička gimnazija Požega; Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet

Konektori u *Ženskome listu*

Konektori kao nadrečenično vezno sredstvo omogućuju ostvarivanje kohezije i koherencije teksta. Konektori su proučavani s različitih stajališta (morfologija, sintaksa, semantika, pragmatika), no najmanje su zastupljena proučavanja konektora u novinarskom stilu, dok su najučestalija u znanstvenom. Stoga je cilj ovog rada odrediti koje sve vrste riječi mogu imati funkciju konektora u novinarskom stilu. Korpus čini *Ženski list*, prvi hrvatski časopis za žene, čijom je urednicom bila Marija Jurić Zagorka. Analiza *Ženskog lista* pokazala je kako se u funkciji konektora mogu pronaći sljedeće vrste riječi: zamjenice (osobne i pokazne), prilozi, veznici (konjunktori i subjunktori) te imenice i prijedlozi u svezi s imenskom riječju. Istraživanje je pokazalo da se novinarski stil uklapa u dosadašnja istraživanja konektora i da gotovo sve vrste riječi mogu služiti kao vezno sredstvo na razini teksta.

Connectors in *Ženski list*

Connectors, as a suprasentential cohesive tool, enable the realization of cohesion and coherence in the text. Connectors have been studied from various perspectives (morphology, syntax, semantics, pragmatics), but studies of connectors in journalistic style are the least represented, while they are most common in scientific writing. Therefore, the aim of this paper is to determine what types of words can function as connectors in journalistic style. The corpus consists of *Ženski list*, the first Croatian magazine for women, edited by Marija Jurić Zagorka. The analysis of *Ženski list* has shown that the following types of words can be found functioning as connectors: pronouns (personal and demonstrative), adverbs, conjunctions (coordinating and subordinating), as well as nouns and prepositions related to noun phrases. The research has indicated that journalistic style fits into existing studies of connectors and that almost all types of words can serve as cohesive tools at the text level.

Petar Vuković

Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet

Jezična i zakonska kodifikacija čeških ženskih prezimena

Ženske inačice čeških prezimena u najvećem se broju izvode od osnovne inačice ishodišno posvojnim sufiksom *-ová*, npr. *Benešová* od *Beneš*. Iako njihova uporaba ima korijene još u srednjem vijeku, ona je postala zakonski obvezujuća tek u Čehoslovačkoj nakon Drugog svjetskog rata. Sufiks *-ová* u općoj uporabi uz to otada dobivaju i prezimena strankinja (npr. Jane Austenová). U 90-im godina XX. st. neke žene traže pravo na uporabu osnovne inačice prezimena, najprije iz praktičnih razloga (izvan Češke često se ne prepoznaje da su Beneš i Benešová isto prezime, koje nose članovi iste obitelji), a zatim i iz ideoloških (neke feministice ističu kako ženske inačice prezimena impliciraju da svaka Čehinja pripada nekom muškarcu). Od 2022. ženama je zakonski omogućeno da same izaberu inačicu prezimena kojom će se koristiti, a slijedom toga svaka medijska kuća samostalno odlučuje hoće li se pri navođenju prezimena strankinja koristiti njihovom osnovnom ili ženskom inačicom. Izlaganje se bavi kolebanjima u uporabi do kojih je dovela nova zakonska kodifikacija prezimena žena i izazovima s kojima je slijedom toga suočena jezična kodifikacija.

Linguistic and Legal Codification of Czech Female Surnames

Female versions of Czech surnames are mostly derived from the basic version with the originally possessive suffix *-ová*, e.g., *Benešová* from *Beneš*. Although their use has its roots in the Middle Ages, it only became legally binding in Czechoslovakia after the Second World War. The suffix *-ová* in general use has since then also been given to foreign female surnames (e.g., Jane Austenová). In the 1990s, some women started claiming the right to use the basic version of their surname, first for practical reasons (outside the Czech Republic, it is often not recognized that *Beneš* and *Benešová* are the same surname, carried by members of the same family), and then also for ideological reasons (some feminists point out that female versions of surnames imply that every Czech woman belongs to a man). From 2022, women are legally allowed to choose the version of their surname, while at the same time, each media outlet started independently deciding whether to use the basic or female version of foreign women's surnames. The presentation deals with variations in usage brought about by the new legal codification of women's surnames, as well as with the new challenges faced by language codification.

Przemysław Wiatrowski

Sveučilište Adama Mickiewicza u Poznaniu, Polska

Dyskurs prywatny Marii Konopnickiej (na podstawie korespondencji familijnej)

Przedmiotem wystąpienia jest korespondencja familijna Marii Konopnickiej (jednej z najważniejszych polskich pisarek II połowy XIX wieku), w której przenikają się różne typy dyskursu. Trzy jego odmiany mają charakter dominujący: ze względu na parametr gatunkowy analizowane teksty reprezentują dyskurs epistolarny (absorbujący inne gatunki tekstów), typ odbiorcy – indywidualny – kieruje nas w stronę dyskursu niepublicznego (prywatnego), z kolei kategoria płci każe myśleć o dyskursie kobiecym. Celem opisu jest charakterystyka językowych manifestacji dyskursu prywatnego ujawniającego się w listach poetki do rodziny: męża, dzieci oraz stryja Ignacego Wasiłowskiego. Baza materiałowa obejmuje 843 różnej długości teksty epistolarne pochodzące z lat 1867–1910. Referat zawiera odpowiedzi na następujące pytania badawcze: jakie formy – należące do różnych płaszczyzn komunikacji werbalnej (gramatycznej, tekstowej, stylowej) – wpisywania prywatności w wypowiedzi funkcjonują w listach Marii Konopnickiej, po jakie gatunki obsługujące życie prywatne sięga poetka, np.: narzekanie, plotkę, radę, wspomnienie, żart itp., oraz czy i w jakim zakresie przekracza granice prywatności narzucone w XIX w. przez kulturę, państwo, ideologię, kościół.

Private Discourse of Maria Konopnicka (Based on Family Correspondence)

The subject of this paper is the family correspondence of Maria Konopnicka (one of the most important Polish female writers of the second half of the 19th century), in which various types of discourse intersect. Three forms of discourse dominate: based on the genre parameter, the analyzed texts represent epistolary discourse (which absorbs other text genres); the type of recipient—individual—directs us toward non-public (private) discourse, while the category of gender suggests a feminine discourse. The aim of this analysis is to characterize the linguistic manifestations of private discourse as revealed in the poet's letters to her family: her husband, children, and uncle, Ignacy Wasiłowski. The material base includes 843 epistolary texts of varying lengths, dated from 1867 to 1910. The paper addresses the following research questions: what forms—belonging to various levels of verbal communication (grammatical, textual, stylistic)—of embedding privacy in utterances are found in Maria Konopnicka's letters? What genres related to private life does the poet employ, such as complaints, gossip, advice, reminiscences, jokes, etc.? And whether and to what extent does she transcend the boundaries of privacy imposed in the 19th century by culture, state, ideology, and church?

Riječki filološki dani 14

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet
Rijeka, 10. – 12. travnja 2025.

Paneli

Tragovi ženskog pisma u srednjem i ranom novom vijeku (I)

Voditelj: Ivan Lupić

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Panel se bavi ženskim pismom u srednjem i ranom novom vijeku tako što pojmu ženskog pisma pristupa u njegovu širem značenju, obuhvaćajući žensko književno i kulturno stvaralaštvo, njegove materijalne tragove u preživjelim dokumentima te načine na koje figura žene oblikuje dominantni muški diskurs – ne tek kao predmet prikaza nego i kao njegova proizvodna sila. U prvom dijelu obrađuje se mjesto žene unutar srednjovjekovnog viteškog društva, s osobitim obzirom na žene koje su narušavale društveno nametnute uloge, zatim transgresivnost i rodni identiteti na primjeru figure transvestita u srednjovjekovnoj hagiografiji te konačno pisma koja je pisala žena smještena u središtu kasnosrednjovjekovnih struktura vlasti.

Traces of Women's Writing in the Middle Ages and the Early Modern Period (I)

The panel focuses on women's writing in the Middle Ages and the Early Modern Period by taking the concept of women's writing in its broader sense, encompassing women's literary and cultural production, its material traces in surviving documents, and the ways in which the figure of a woman shapes the dominant male discourse—not just as an object of representation but as its generative force. The first part discusses the place of women within medieval chivalric society, with special regard to women who stepped outside their socially imposed roles, transgressive gender identities through the figure of the transvestite in medieval hagiography, and finally the letters written by a woman centrally positioned within late medieval power structures.

Dolores Grmača

Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet

Transgresija i rodni identiteti u srednjovjekovnoj hagiografiji

Kršćanske junakinje u svetačkim legendama isticane su kao modeli svetosti upravo po tomu što uspješno nadmašuju ograničenja koja je ženama nametalo njihovo spolno određenje. Za ulogu introvertiranog junaka koji se iskazuje predanošću kršćanskomu moralu i evanđeoskomu nauku primjereniji su bili muškarci, a asketski pothvati žena tematizirani su kao virilne iznimke. Asketski model sveca i kasnoantički ideal celibata u slučaju muškarca podrazumijevao je ostvarenje savršenstva inherentnog muškoj prirodi, dok je u slučaju žene implicirao nadilaženje nesavršene ženske prirode. Prekoračenje kulturom postavljenih rodni granica očituje se u transvestitskoj praksi od ranoga kršćanstva, unatoč protivljenju pojedinih patrističkih autoriteta koji napadaju rodno preodijevanje. U izlaganju će se analizirati transgresivnost i rodni identiteti na primjeru figure „transvestita” u srednjovjekovnim svetačkim legendama.

Transgression and Gender Identities in Medieval Hagiography

Christian heroines in hagiographical texts are highlighted as models of holiness precisely because they successfully overcome the limitations imposed on women by their gender. Men were more suitable for the role of an introverted hero who shows his devotion to Christian morality and evangelical doctrine, while the ascetic endeavors of women were treated as virile exceptions. The ascetic model of the saint and the late antique ideal of celibacy, in the case of a man, implied the realization of the perfection inherent in male nature, while in the case of a woman, it implied overcoming the imperfect female nature. Transgressing the gender boundaries imposed by culture is manifested in transvestite practices since early Christianity, despite the opposition of certain patristic authorities who attacked gender cross-dressing. The presentation will analyze transgressiveness and gender identities using the example of the „transvestite” figure in medieval saints’ legends.

Kosana Jovanović

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Rebel, rebel – žene koje ruše društvene konvencije

Percepcija uloge žena u srednjovjekovnim izvorima oblikovana je uvelike rodnim stereotipima, bilo da je riječ o književnosti ili o povijesnim izvorima. Međutim, pojavom tzv. viteškog društva i kulture društveni status i uloga žene doživljavaju određenu promjenu koja nam je vidljiva u izvorima. Naime, žene unutar viteškog društva činile su ujedno i dio publike kojoj su namijenjena djela viteške tematike, dok su ženski likovi koji su se pojavljivali u pripovijestima predstavljali okvir za ono što se očekuje od pripadnika tog društva ovisno o njihovom spolu, društvenom statusu i ulozi. Usporedbom povijesnih izvora i književnih djela ovim će se izlaganjem predstaviti kako je srednjovjekovno viteško društvo sagledalo položaj žena, posebice onih koje svojim ponašanjem narušavaju društveno im nametnutu ulogu.

Rebel, Rebel – Women Who Break Social Conventions

The perception of women's roles in medieval sources is largely shaped by gender stereotypes, whether in literature or historical sources. However, with the rise of the so-called chivalric society and culture, the social status and role of women underwent a noticeable shift, which is reflected in the sources. Women in chivalric society were also part of the audience for whom chivalric-themed works were intended, while the female characters who appeared in these stories represented a framework for what was expected of the members of that society depending on their gender, social status and role. By comparing historical sources and literary works, this presentation will examine how medieval chivalric society perceived women's status, with a particular focus on those who defied their socially imposed roles.

Luka Špoljarić

Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet

Elisabetta Morosini Frankapan i njezina pisma

Elisabetta Morosini Frankapan bila je supruga Ivana (VII) Frankapana, posljednjeg člana obitelji koji je vladao otokom Krkom. Bila je kći utjecajnog mletačkog patricija Paola Morosinija, a njezin je brak trebao uz mletački imperij čvršće vezati tog od braće odmetnutog Frankapana, koji je Krk stekao ubrzo nakon podjele obiteljskog patrimonija 1449. godine. Ivan se vrhovnoj mletačkoj vlasti podložio 1451. godine te je sa suprugom (i njihovom djecom) vladao Krkom sve do 1481. godine kad je svrgnut i privremeno interniran u Veneciji. Elisabetta je bila jedna od nekoliko talijanskih princeza koje su u to doba okretanja hrvatskih i bosanskih velikaša prema talijanskim dvorovima završile (ili trebale završiti) na istočnoj jadranskoj obali. U ovom izlaganju predstaviti ću i analizirati dosad uvelike nepoznata pisma koja je tijekom života na Krku uputila ocu i braći u Veneciju.

Elisabetta Morosini Frankapan and Her Letters

Elisabetta Morosini Frankapan was the wife of Ivan (VII) Frankapan, the last member of the family to rule the island of Krk. She was a daughter of the influential Venetian patrician Paolo Morosini, and her marriage was supposed to tie this renegade Frankapan who took control of Krk soon after the 1449 division of the family patrimony. Ivan submitted to Venetian authority in 1451 and, together with his wife (and their children), continued to rule Krk until 1481, when he was deposed and temporarily confined in Venice. Elisabetta was one of several Italian princesses who, in this age of reorientation of Croatian and Bosnian magnates towards the Italian courts, settled (or was supposed to settle) on the Eastern Adriatic coast. In my paper, I will draw attention to and analyze the largely unknown letters she wrote during her life on Krk to her father and brothers in Venice.

Tragovi ženskog pisma u srednjem i ranom novom vijeku (II)

Voditelj: Ivan Lupić

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Panel se bavi ženskim pismom u srednjem i ranom novom vijeku tako što pojmu ženskog pisma pristupa u njegovu širem značenju, obuhvaćajući žensko književno i kulturno stvaralaštvo, njegove materijalne tragove u preživjelim dokumentima te načine na koje figura žene oblikuje dominantni muški diskurs – ne tek kao predmet prikaza nego i kao njegova proizvodna sila. Drugi dio usredotočen je na arhivska istraživanja koja donose nove spoznaje o mjestu žena u ranonovovjekovnoj kulturi, od oporuka koje diktiraju ili pišu vlastitom rukom do načina na koje pišu glagoljskim pismom.

Traces of Women's Writing in the Middle Ages and the Early Modern Period (II)

The panel focuses on women's writing in the Middle Ages and the Early Modern Period by taking the concept of women's writing in its broader sense, encompassing women's literary and cultural production, its material traces in surviving documents, and the ways in which the figure of a woman shapes the dominant male discourse—not just as an object of representation but as its generative force. The second part is focused on archival research that sheds new light on the role played by women in early modern culture, from the wills they dictated or recorded with their own hand to the way they wrote in the Glagolitic script.

Ivan Lupić

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Najstarija autografna ženska oporuka na hrvatskom jeziku

U izlaganju će se prikazati oporuka koju je 1589. godine svojom rukom zapisala „Ursulina Dobrojevića, a sada žena kneza Andra Posedarskoga” kao mogući najstariji poznati primjer oporuke pisane ženskom rukom na hrvatskom jeziku. Ursulina je vjerojatno potjecala iz šibenske plemićke obitelji Dobrojevića, a udala se za člana stare plemićke obitelji krbavskih knezova Gusića, koji su od četrnaestog stoljeća nosili ime Posedarski zbog posjeda koje im je u okolici Posedarja koncem dvanaestog stoljeća darovao Bela III. Arpadović. Oporuka se čuva u Državnom arhivu u Zadru. Riječ je o dokumentu važnom kako za povijest hrvatske pisane kulture tako i za povijest hrvatskoga jezika.

The Oldest Croatian Autograph Will Written by a Woman

This presentation will discuss the will written in 1589 by „Ursulina Dobrojevića, now the wife of count Andro Posedarski” as possibly the oldest known example of a will actually written by a woman in the Croatian language. Ursulina probably came from the noble Šibenik family Dobrojević, and she married a member of the old noble family Gusić, counts of Krbava, who from the fourteenth century bore the name Posedarski because of the lands that Bela III gave them in the vicinity of Posedarje at the end of the twelfth century. The will is kept in the State Archives in Zadar. It is a document important both for the history of Croatian written culture and for the history of the Croatian language.

Saša Potočnjak

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Svojom rukom frankapanskom: o ženskoj glagoljskoj rukopisnoj kulturi

Na jednoj se latinskoj ispravi iz 1504. godine Barbara Frankapan (†1508) potpisala na glagoljici. Taj je Barbarin potpis otvorio zasebnu raspravu o tome jesu li žene pisale na glagoljici, jesu li čitale te jesu li sastavljale glagoljske rukopise. U ovome će se izlaganju nastojati promotriti primjeri glagoljskih rukopisa koji su bili ili mogli biti namijenjeni ženama, kao i vrste rukopisa koje su žene sastavljale odnosno koji potvrđuju da su žene pisale glagoljicom. Cilj je izlaganja promotriti udio žena u oblikovanju glagoljske rukopisne kulture.

With My Own Frankapan's Hand: On Women's Glagolitic Manuscript Culture

In a Latin document from 1504, Barbara Frankapan (†1508) signed her name in the Glagolitic script. Barbara's signature initiated a discussion about whether women wrote, read and composed Glagolitic manuscripts. This presentation aims to explore examples of Glagolitic manuscripts that were or could have been intended for women, particularly those composed or written by women, thus highlighting their role in the Glagolitic writing culture.

Petra Predoević Zadković

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Oporučiteljice iz riječke notarske knjige Dominika Ravizze

U radu se istražuju oporuke i oporučna darivanja žena zabilježena u neobjavljenoj knjizi riječkog notara i kancelara Dominika Ravizze. Iako malobrojni, oporučni dokumenti koje je notar i kancelar Ravizza zabilježio u razdoblju od 1525. do 1532. godine od iznimnog su značaja za razumijevanje pobožnosti, religijske i materijalne kulture stanovnika Rijeke u prvim desetljećima 16. stoljeća. Cilj je istraživanja bolje razumijevanje oporučnih darivanja žena patricijskog i građanskog društvenog sloja, njihovog društvenog položaja, izraza pobožnosti, osobnih namjera te naklonosti prema obitelji i nasljednicima. Premda je uzorak oporuka iz ovog razdoblja u Rijeci ograničen, rezultati istraživanja mogu se usporediti s dosadašnjim saznanjima o oporukama žena u kvarnerskim i dalmatinskim komunama, poput Raba, Zadra i Trogira.

Female Testators from Dominik Ravizza's Rijeka Notary Book

This paper explores the wills and testamentary donations of women recorded in the unpublished notary book of Dominik Ravizza, a notary and chancellor in Rijeka. Although few in number, the testamentary documents he recorded between 1525 and 1532 are crucial for understanding the piety, religious practices, and material culture of Rijeka's inhabitants during the early 16th century. The research aims to gain deeper insight into the testamentary donations made by women from the patrician and citizen social classes, examining their social status, expressions of piety, personal intentions, and attachments to family members and beneficiaries. While the sample of women's wills and bequests from this period in Rijeka is limited, the research results can be compared to existing knowledge on women's wills in other Kvarner and Dalmatian communities, such as Rab, Zadar, and Trogir.

Tragovi ženskog pisma u srednjem i ranom novom vijeku (III)

Voditelj: Ivan Lupić

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Panel se bavi ženskim pismom u srednjem i ranom novom vijeku tako što pojmu ženskog pisma pristupa u njegovu širem značenju, obuhvaćajući žensko književno i kulturno stvaralaštvo, njegove materijalne tragove u preživjelim dokumentima te načine na koje figura žene oblikuje dominantni muški diskurs – ne tek kao predmet prikaza nego i kao njegova proizvodna sila. Treći dio bavi se stanjem istraživanja ženskog pisma u talijanskom petnaestom stoljeću, ženama kao vlasnicama i čitateljicama rukopisnih i tiskanih knjiga u starom Dubrovniku, ženskim imenima u akrostisima hrvatskog renesansnog ljubavnog pjesništva te dvjema zadarskim pjesnikinjama iz šesnaestog stoljeća, o kojima se donose nove arhivske vijesti.

Traces of Women's Writing in the Middle Ages and the Early Modern Period (III)

The panel focuses on women's writing in the Middle Ages and the Early Modern Period by taking the concept of women's writing in its broader sense, encompassing women's literary and cultural production, its material traces in surviving documents, and the ways in which the figure of a woman shapes the dominant male discourse—not just as an object of representation but as its generative force. The third part presents the recent research on women's writing in the Italian fifteenth century, discusses women as owners and readers of manuscript and printed books in early modern Dubrovnik, analyzes female names in the acrostics of Croatian Renaissance love poetry, and sheds new light on two sixteenth-century women writers from Zadar.

Irena Bratičević

Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet

Na žensku službu: oznake vlasništva na rukopisima i knjigama starog Dubrovnika

Kada sadržavaju imena žena, rukopisni *ex libris*, posveta i bilješka o darovanju kao tragovi vlasništva nad rukopisima i knjigama vrijedan su izvor podataka o načinima na koje su žene stjecale rukopise i knjige kao i o njihovoj uporabi. Jedna od sredina u kojoj se takvi dokazi ženske uporabe mogu pratiti tijekom cijelog ranog novovjekovlja, a osobito od sredine sedamnaestog stoljeća nadalje, jest Dubrovnik. U izlaganju će se na nizu rukopisa koji se čuvaju u dubrovačkom Arhivu Male braće, Znanstvenoj knjižnici Dubrovnik i još nekoliko repozitorija razmotriti oznake vlasništva sa ženskim imenima. Na temelju tih svjedoka razmotrit će se tko su bile vlasnice rukopisa, tko su bili pisari koji su za njih rukopise stvarali i koje su vrste tekstova i autori u tim rukopisima zastupljeni. Posebno će se analizirati oznake vlasništva, koje su većinom vlastoručne bilješke, odnosno, razmotrit će se mogućnost da se u tim rukopisima, osim u oznakama vlasništva, i drugdje nalaze tragovi ženskih ruku.

Serving Women: Ownership Marks in Manuscripts and Books of Old Dubrovnik

When they contain women's names, manuscript *ex libris*, dedications and donation notes as traces of ownership of manuscripts and books are a valuable source of information about the ways in which women acquired manuscripts and books, as well as how they used them. One of the environments where such evidence of female use can be traced throughout the early modern period, and especially from the middle of the seventeenth century onwards, is Dubrovnik. In this presentation, ownership marks with female names will be considered in a series of manuscripts kept in the Franciscan Monastery in Dubrovnik, in the Dubrovnik Research Library, and in several other repositories. Based on these witnesses, it will be considered who the owners of the manuscripts were, who the scribes were who created the manuscripts for them, and what types of texts and authors are represented in these manuscripts. The methods of recording ownership, mostly autograph in nature, will be especially analyzed, opening up the possibility that traces of women's hands can be found in these manuscripts elsewhere, and not just in the ownership marks.

Silvia Fiaschi

Sveučilište u Macerati, Odsjek za humanističke studije, Italija

**Women around Books, Books Around Women: State of the Art and Research
Perspectives for Fifteenth-Century Italy**

The last few decades have seen a proliferation of projects and scholarly publications on the relationship between women and written material culture in the medieval and humanist periods, also in the context of the renewed interest in gender studies. Starting with some basic research by, for example, Margaret King, Luisa Miglio, Marco Palama and Giovanna Murano, we now have extensive lists of women copyists, colophons and subscribed codices. But how do these data relate to humanist literary culture? How do they represent the early Renaissance in Italy? The aim of this paper is to present the data available to us (on women as copyists, book owners, patrons, users), to compare it with missing data (such as autographs of important female authors), and to suggest possible new research perspectives.

**Žene oko knjiga, knjige oko žena: stanje istraživanja i istraživačke perspektive za Italiju
petnaestog stoljeća**

Posljednjih nekoliko desetljeća svjedočimo povećanju broja projekata i znanstvenih publikacija o odnosu između žena i pisane materijalne kulture u srednjovjekovnom i humanističkom razdoblju, također u kontekstu obnovljenog interesa za studije roda. Počevši od nekih temeljnih istraživanja koje su proveli, na primjer, Margaret King, Luisa Miglio, Marco Palama i Giovanna Murano, sada imamo opsežne popise žena prepisivača, kolofona i potpisanih kodeksa. Ali u kakvu odnosu ti podaci stoje prema humanističkoj književnoj kulturi? Kako oni predstavljaju ranu renesansu u Italiji? Cilj je ovog izlaganja prikazati dostupne podatke (o ženama kao prepisivačicama, vlasnicama knjiga, pokroviteljicama, korisnicama), usporediti ih s podacima koji nedostaju (kao što su autografi važnih autorica) te predložiti moguće nove istraživačke perspektive.

Divna Mrdeža Antonina

Sveučilište u Zadru, Odjel za kroatistiku

Žene u akrostisima u hrvatskom ljubavnom pjesništvu druge polovice 16. stoljeća

Po uzoru na tradiciju akrostiha raširenu europskim pjesništvom još od helenističke Grčke i hrvatski pjesnici šesnaestog stoljeća rado rabe tu figuru konstrukcije i njezine inačice. Već prvi hrvatski ljubavni pjesnici Š. Menčetić i Dž. Držić uvode ga kao znak artifičnosti i autoreferencijalnosti teksta. Radi zaštite književnog vlasništva uvode svoja imena, a skloni su kao dio igre lirskog subjekta i ženskog adresata uplesti ženska imena, što se drži udvornim obrednim obilježjem ljubavne lirike. Postupak nije nužno oznaka autobiografičnosti sadržaja. Takvo kodiranje iskaza s ljubavnom porukom dio je konvencije žanra prosljeđen i pjesništvu druge polovice 16. stoljeća (Ranjina, Bobaljević, Zlatarić, Mažibradić). Izlaganje će se pozabaviti i odnosom akrostiha posvećenog ženi prema arhitektonici ljubavnog sadržaja pojedinačne pjesme, kao i međusobnim odnosom akrostiha i grozdova pjesama uvezanih „ljubavnom pričom”.

Women in Acrostics in Croatian Love Poetry of the Second Half of the Sixteenth Century

Following the example of the acrostic tradition that spread in European poetry since Hellenistic Greece, sixteenth-century Croatian poets liked to use this figure of construction and its variants. Already the first Croatian love poets, Š. Menčetić and Dž. Držić, introduced it as a sign of artificiality and self-referentiality of the text. To protect their literary property, they introduced their own names; as part of the play between the lyrical subject and the female addressee, they were inclined to interweave female names, which is held to be a courtly ritual characteristic of love lyrics. The procedure is not necessarily a sign of autobiographical content. Such coding of statements containing a love message is part of the convention of the genre passed on to the poetry of the second half of the 16th century (Ranjina, Bobaljević, Zlatarić, Mažibradić). The presentation will also deal with the relationship of the acrostic dedicated to a woman to the architectonics of the love content of individual poems, as well as the relationship between acrostics and clusters of poems connected by „a love story”.

Borna Treska¹ i Josip Vučković²

¹Scuola Normale Superiore, Pisa, Italija

²Sveučilište u Zadru, Odjel za kroatistiku

Nekoliko vijesti o zadarskim pjesnikinjama Orsoli Detrico i Marziji Grisogono

Nedavno pronađena zbirka talijanskih soneta Hanibala Lucića otkrila je ime prethodno nepoznate zadarske renesansne pjesnikinje Orsole Detrico, koju hvarski pjesnik potiče na objavu pjesama ističući da ih odlikuju stilska vrsnoća i tematska čednost. Iako njezine pjesme još nisu pronađene, u ovome ćemo se izlaganju osloniti na nekoliko vrela koja svjedoče o njezinim obiteljskim i imovinskim vezama s Lucićeve Hvarom, a osvrnut ćemo se i na veze više članova njezine obitelji s mletačkim pjesnicima. Posrijedi su vrijedni podatci za prozopografiju učenih Zadranci, koji upotpunjuju spoznaje i o mnogo poznatijoj Marziji Grisogono, kojoj je Ludovik Paskalić posvetio sonete, a Bernardin Crisolfo prijevode. U ovome ćemo izlaganju predstaviti dosad nezamijećen sonet koji je Marziji posvetio Lorenzo Marucini, ujedno i autor soneta povodom smrti dosad nepoznate Zadranke Marije Detrico. Novim spoznajama pokušat će se ocrtati danas jedva vidljiva mreža književnih odnosa učenih Zadranci 16. stoljeća.

New Findings on the Zadar Poets Orsola Detrico and Marzia Grisogono

A recently discovered collection of Italian sonnets by Hanibal Lucić has revealed the name of a previously unknown female Renaissance poet from Zadar, Orsola Detrico. In this collection, the Hvar poet encourages Orsola to publish her poems, emphasizing their stylistic excellence and thematic chastity. Although Orsola's own poems are yet to be found, in this paper we will consider several sources that document her family and property ties to Lucić's Hvar, as well as connections between several of her family members and Venetian poets. These findings contribute to the prosopography of learned women from Zadar, complementing what we know about the better-known Marzia Grisogono, to whom Ludovik Paskalić dedicated his sonnets and Bernardin Crisolfo his translations. This presentation will also introduce a previously unnoticed sonnet dedicated to Marzia by Lorenzo Marucini, who is also the author of a sonnet on the death another woman from Zadar, a certain Maria Detrico. These findings are meant to illuminate the scarcely documented network of literary connections maintained by the learned women of sixteenth-century Zadar.

Figura Nowej Kobiety w kulturze i literaturze polskiej w latach 1918–1939 – narodziny, transformacje, odpryski

Voditelj: Jacek Nowakowski

Institute of Polish Philology; Adam Mickiewicz University, Faculty of Polish and Classical Philologies,
Poznań, Poland

Czas między I a II wojną światową (w polskiej myśli literaturoznawczej nazywany dwudziestoleciem międzywojennym) jest pełen zmian kulturowych i społecznych, dotyczących między innymi sposobu postrzegania kobiety i jej miejsca w świecie. Odzwierciedlenie tych przemian widać wyraźnie w publicystyce (m. in. w dwutygodnikach „Bluszcz”, „Świat Kobiety” czy „Kobieta Współczesna”, które można zestawiać z chorwackim czasopiśmie „Ženski list”, ale również w artykułach najwybitniejszych publicystów epoki – Karola Irzykowskiego, Tadeusza Żeleńskiego Boya czy Ireny Krzywickiej), w literaturze (przede wszystkim w utworach pisanych przez kobiety, również w literaturze dla dzieci wyłamującej się często z patriarchalnego porządku) i w sztukach plastycznych. Nowe idee, sygnalizowane w utworach dwudziestolecia międzywojennego, często są eksponowane w ich późniejszej recepcji, m. in. w powojennych ekranizacjach powieści kobiecych. Proponowany panel stanowi odzwierciedlenie projektu badawczego, w którym chcemy zanalizować ukonstytuowanie figury Kobiety Nowej oraz zrekonstruować przemiany modelu kobiecości w literaturze i publicystyce dwudziestolecia międzywojennego, mając na uwadze przede wszystkim twórczość kobiet (m. in. Marii Dąbrowskiej, Zofii Nałkowskiej), kreacje bohaterek kobiecych (m. in. w prozie Michała Choromańskiego) oraz uwzględniając perspektywę literatury dla dzieci (m. in. Hanny Januszewskiej i Zofii RogoszoŹwny) i późniejsze interpretacje filmowe powstałych wówczas powieści.

The Figure of the New Woman in Polish Culture and Literature Between 1918 and 1939 – Birth, Transformations, Splinters

The time between World War I and World War II (referred to as interwar period in Polish literary thought) is full of cultural and social changes, including the way women are perceived and their place in the world. The reflection of these changes can be clearly seen in journalism (e.g., in the biweeklies *Bluszcz*, *Świat Kobiety*, and *Kobieta Współczesna*, which can be compared to the Croatian magazine *Ženski list*, as well as in articles by the most prominent publicists of the period—Karol Irzykowski, Tadeusz Żeleński Boy or Irena Krzywicka), in literature (above all in works written by women, including children’s literature, often breaking out of the patriarchal order) and in the visual arts. New ideas, signalled in works of the interwar period, are often exhibited in their later reception, including post-war adaptations of women’s novels. The proposed panel reflects a research project in which we want to analyse the constitution of the figure of the New Woman and reconstruct the transformations of the model of femininity in the literature and journalism of the interwar period, with a focus on the works of women (e.g., Maria Dąbrowska, Zofia Nałkowska), creations of female protagonists (e.g., in the prose of Michał Choromański), and taking into account the perspective of children’s literature (e.g. Hanna Januszewska and Zofia RogoszoŹwna), as well as later film interpretations of the novels written at the time.

Agnieszka Kwiatkowska

Institute of Polish Philology; Adam Mickiewicz University, Faculty of Polish and Classical
Philologies, Poznań, Poland

Kobieta Nowa w polskiej literaturze dla dzieci dwudziestolecia międzywojennego

Po zakończeniu I wojny światowej w literaturze polskiej dominuje radosny ton związany z odzyskaniem przez Polskę niepodległości. Powstające wówczas utwory dla dzieci z jednej strony pozostają wierne ziemiańskiej tradycji, z drugiej ukazują postęp technologiczny, rozwój cywilizacyjny i przemiany społeczne. Postaci kobiece (przede wszystkim matki towarzyszące głównym bohaterom i bohaterkom) kontynuują tradycję dziewiętnastowieczną – są piastunkami domowego ogniska i strażniczkami patriotyzmu, ale wychylają się też w stronę nowoczesności – dbają o wykształcenie dzieci, kierują własnym biznesem, nie boją się podejmować kontrowersyjnych decyzji dotyczących stylu życia. Wśród bohaterek obok przedstawicielek warstwy ziemiańskiej pojawiają się wiejskie gospodynie, mieszcзки, kobiety podejmujące pracę zawodową, podróżniczki czy naukowczynie. W referacie zostanie to pokazane na przykładach zaczerpniętych z utworów Hanny Januszewskiej, Zofii Rogoszówny i innych pisarek. Literatura dla dzieci, która powstaje w tym okresie, odzwierciedla możliwości dostępne kobietom lepiej i pełniej niż literatura bezprzymiotnikowa. Tylko częściowo podlega patriarchalnemu systemowi, stanowi pole, na którym może się ujawniać projekt nowoczesnego społeczeństwa – figura Kobiety Nowej jest jego częścią.

The New Woman in Polish Children's Literature of the Interwar Period

After the end of World War I, Polish literature was dominated by a joyful tone associated with Poland regaining its independence. The children's works created during this period remained faithful to the traditional, landed narrative on one hand, while also showcasing technological progress, civilisational development and social change on the other. The female characters (mainly mothers accompanying the main heroes and heroines) continue the 19th-century tradition—they are homemakers, keepers of the home, and guardians of patriotism, but they also lean towards modernity—they take care of their children's education, manage their own businesses, and are not afraid to make controversial lifestyle decisions. Among the heroines, alongside the representatives of the landed gentry, are rural housewives, townspeople, women in professional work, travellers and scientists. The paper shall demonstrate this with examples taken from the works of Hanna Januszewska, Zofia Rogoszówna and other female writers. Children's literature produced during this period reflects the opportunities available to women better and more fully than non-female literature. It is only partially subject to the patriarchal system and serves as a field where the design of modern society is revealed—where the figure of the New Woman is an integral part.

Jacek Nowakowski

Institute of Polish Philology; Adam Mickiewicz University, Faculty of Polish and Classical
Philologies, Poznań, Poland

**Kobiece zmagania z erosem. Literackie portrety kobiet w polskiej prozie lat 1918–1939
i ich filmowe wersje w kinie PRL-u**

Celem wystąpienia jest analiza porównawcza wizerunków wyrazistych postaci kobiecych w prozie międzywojennej (lata 1918–1939) i ich odpowiedników w adaptacjach filmowych lat 70. ubiegłego wieku. Najważniejszym kontekstem jest ich życie miłosne i erotyczne. Rebeka z *Zazdrości i medycyny* (1932) Michała Choromańskiego, Barbara z *Nocy i dni* (1931–1934) Marii Dąbrowskiej oraz Justyna z *Granicy* (1935) Zofii Nałkowskiej to ciekawe i wielowymiarowe bohaterki literackie, uwikłane w trudne relacje uczuciowe. Po latach kino PRL-u zainteresowało się nimi w ramach filmu kostiumowo-historycznego i melodramatu. Na ile dwie różne epoki kulturowe i odmienne media stworzyły własne portrety tych kobiet? Jak ukazały ich intymną sferę życia? Czy można mówić o pewnej kontynuacji czy raczej nowych znaczeniach?

**Women's Struggle with Eros: Literary Portraits of Women in Polish Prose of 1918–1939
and Their Film Versions in the Cinema of the Polish People's Republic**

The aim of the presentation is to provide a comparative analysis of the portrayal of expressive female characters in interwar prose (1918–1939) and their counterparts in film adaptations of the 1970s. The most important context is their love and erotic life. Rebecca from Michał Choromański's *Jealousy and Medicine* (1932), Barbara from Maria Dąbrowska's *Night and Days* (1931–1934) and Justyna from Zofia Nałkowska's *Granica* (1935) are interesting and multidimensional literary heroines caught up in difficult emotional relationships. After years, the cinema of the Polish People's Republic became interested in them as part of a costume-historical film and melodrama. To what extent have two different cultural eras and different media created their own portrayals of these women? How did they portray their intimate sphere of life? Can we speak of a certain continuity or rather new meanings?

Sylwia Panek

Institute of Polish Philology; Adam Mickiewicz University, Faculty of Polish and Classical
Philologies, Poznań, Poland

Figura Nowej Kobiety w polskim piśmiennictwie kobiecym okresu dwudziestolecia międzywojennego

Celem wystąpienia jest próba zdefiniowania wzorca Nowej Kobiety, który wyłania się z najbardziej poczytnych polskich czasopism kobiecych okresu dwudziestolecia międzywojennego: „Bluszcz” „Kobiety Współczesnej” i „Świata Kobiety”. Analiza tekstów publicystycznych i materiałów ikonograficznych skupiona jest na 1) wskazaniu niehomogeniczności figury Nowej Kobiety 2) ekspozycji – opartego na myśleniu dychotomicznym – mechanizmu kształtowania się wzorca w języku i aksjologii 3) identyfikacji kontekstów społeczno-politycznych w ramach których kształtują się elementy „nowokobiece” w świadomości kulturowej.

Wystąpienie zmierza do odpowiedzi na pytanie: istnieje specyficznie polski wzorzec Nowej Kobiety? Tendencje emancypacyjne splatają się w Polsce na początku XX wieku z niepodległościowymi, współpracując w przewartościowaniu wcześniej obowiązującego wzorca kobiecości owocującego modelem Matki-Polki. Czy Nowa Kobieta jest prostym tego modelu zaprzeczeniem?

The Figure of the New Woman in Polish Women's Literature of the Interwar Period

The aim of the presentation is to define the pattern of the New Woman that emerges from the most widely read Polish women's magazines of the interwar period: *Bluszcz*, *Kobieta Współczesna* and *Świat Kobiety*. The analysis of journalistic texts and iconographic materials is focused on: 1) indicating the inhomogeneity of the New Woman figure, 2) exposition—based on dichotomous thinking—of the mechanisms of pattern formation in language and axiology, and 3) the identification of socio-political contexts within which “new-female” elements are shaped in cultural consciousness.

The presentation seeks to answer the question: Is there a specifically Polish model of the New Woman? Emancipation tendencies intertwined with independence tendencies in Poland at the beginning of the twentieth century, collaborating in the re-evaluation of the previously prevailing pattern of femininity, resulting in the model of the Polish Mother. Is the New Woman a simple negation of this model?

Hrvatski kao nasljedni jezik

Voditeljica: Diana Stolac

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Pripadnicima druge i treće generacije Hrvata u dijaspori hrvatski je jezik nasljedni jezik. Istraživanja pokazuju da je njihovo poznavanje hrvatskoga jezika ograničeno na svim jezičnim razinama. Posljedica je to činjenice da ga rabe najčešće samo u obiteljskoj komunikaciji. Kada započnu učiti hrvatski jezik na tečajevima ili kada odluče živjeti u Hrvatskoj, vidljivo je njihovo nesnalaženje između jezika kojim se služe u domu i hrvatskoga standardnog jezika. Donose se rezultati terenskih istraživanja provedenih među pripadnicima hrvatske dijaspare u Argentini i Australiji, potom polaznika tečaja hrvatskoga jezika iz Čilea i Perua u Hrvatskoj te povratnika iz Australije i Južne Amerike. Panel se organizira u okviru projekta *Sociolingvistička istraživanja hrvatskoga kao nasljednoga jezika* Sveučilišta u Rijeci (uniri-iskusni-human-23-199).

Croatian as a Heritage Language

For members of the second and third generations of the Croatian diaspora, Croatian is a heritage language. Research shows their knowledge of Croatian is limited across all linguistic levels, primarily due to its use being confined mostly to family communication. When they begin learning Croatian in language courses or decide to live in Croatia, their challenges in navigating the differences between the home language and the standard Croatian language become evident. This presentation provides results from field research conducted among members of the Croatian diaspora in Argentina and Australia, participants of Croatian language courses from Chile and Peru in Croatia, and returnees from Australia and South America. The panel is organized as part of the *Sociolinguistic Research on Croatian as a Heritage Language* project at the University of Rijeka (uniri-iskusni-human-23-199).

Mateja Fumić Bistre
Institut za hrvatski jezik, Zagreb

Hrvatska uvijek će biti na moje srce – osobni stavovi nasljednih govornika prema hrvatskom jeziku

U *Croaticumu*, Centru za hrvatski kao drugi i strani jezik pri Filozofskome fakultetu u Zagrebu, već 60 godina polaznici iz cijeloga svijeta uče hrvatski kao drugi i strani jezik. Većinu polaznika čine stanovnici država Južne Amerike, mahom potomci naših iseljenika, kojima je hrvatski nasljedni jezik. Jedan od istraživačkih zadataka projekta *Sociolingvistička istraživanja hrvatskog kao nasljednog jezika* bio je provesti istraživanje putem upitnika kojem je autor dr. sc. Jim Hlavač, a koji je za potrebe istraživanja preveden i prilagođen za govornike španjolskoga jezika. U istraživanju je sudjelovalo 18 ispitanika iz Čilea i Perua, a ispitane su 92 čestice. U izlaganju se predstavljaju rezultati istraživanja odabranih čestica, s posebnim naglaskom na osobni doživljaj hrvatskog kao nasljednog, a dragocjene su i napomene ispitanika koje će se izdvojiti te zasebno komentirati.

Croatia Will Always Be in My Heart – Personal Attitudes of Heritage Speakers Towards the Croatian Language

At Croaticum, the Centre for Croatian as a Second and Foreign Language at the Faculty of Humanities and Social Sciences in Zagreb, learners from around the world have been studying Croatian as a second and foreign language for 60 years. The majority of students come from South American countries, mostly descendants of Croatian emigrants, for whom Croatian is a heritage language. One of the research tasks of the Sociolinguistic Research on Croatian as a Heritage Language project was to conduct a study using a questionnaire created by Dr. Jim Hlavač, which was translated and adapted for the Spanish-speaking participants. The study involved 18 respondents from Chile and Peru, who were examined on 92 items. This presentation provides the results of the research on selected items, with a special focus on the personal experience of Croatian as a heritage language. Valuable comments from the respondents will also be highlighted and discussed separately.

Anita Skelin, Maša Musulin i Ana Gabrijela Blažević

Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet

Argentinski hrvatski i njegovi govornici

U Argentini živi, prema procjenama Veleposlanstva RH u Argentini, oko 300.000 stanovnika hrvatskoga podrijetla. Doseljenje se odvijalo u nekoliko valova, a najintenzivnije od druge polovine 19. do druge polovine 20. stoljeća. O statusu hrvatskoga jezika u ovoj brojnoj zajednici te nekim specifičnostima komunikacije među iseljenim Hrvatima nemamo mnogo podataka, stoga smo provele istraživanje jezika i sociolingvističkog konteksta uporabe hrvatskoga u Argentini. U jesen 2016. autorice su provele tri tjedna terenskog istraživanja prikupljajući kvantitativne i kvalitativne podatke putem anketiranja i intervjuiranja govornika hrvatskoga i drugih pripadnika hrvatske zajednice, a koji ne govore, ili barem nisu fluentni, u hrvatskome. U ovome radu želimo predstaviti nekoliko obilježja ovoga specifičnog jezika iseljenika, hrvatskog argentinskog i zaključke do kojih smo došle.

Argentinian Croatian and Its Speakers

According to estimates from the Embassy of the Republic of Croatia in Argentina, there are around 300,000 inhabitants of Croatian origin living in Argentina. Immigration occurred in several waves, with the largest influx taking place from the second half of the 19th century to the second half of the 20th century. Limited information is available about the status of the Croatian language within this large community and some of particularities of communication among Croats, which is why we have investigated the linguistic and sociolinguistic context of the use of Croatian in Argentina. In the fall of 2016, the authors spent three weeks in the field, collecting both quantitative and qualitative data through surveys and interviews with Croatian speakers, as well as with members of the Croatian community who either do not speak Croatian or are not fluent in it. In this presentation, we would like to present some characteristics of this specific immigrant language, Argentinian Croatian, and the conclusions we have drawn.

Diana Stolac¹ i Vesna Grahovac-Pražić²

¹Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

²Sveučilište u Zadru

Hrvatski jezik povratnika iz Australije i Južne Amerike

Pripadnicima druge i treće generacije Hrvata u dijaspori hrvatski je jezik nasljedni jezik. Istraživanja pokazuju da je njihovo poznavanje hrvatskoga jezika ograničeno, kako u poznavanju gramatičke strukture tako i u poznavanju leksika. Ne rabe ga u svim komunikacijskim situacijama ni u svim funkcionalnim stilovima, nego najčešće samo u obiteljskoj komunikaciji. Povratak u Hrvatsku jedna je od velikih životnih odluka. Istraživanje čije rezultate donosimo provedeno je između 2014. i 2024. godine s povratnicima iz Australije, a 2024. i s povratnicima iz Južne Amerike. Rezultati pokazuju s kojim se jezičnim izazovima susreću ako odluče nastaviti život u Hrvatskoj, posebno ako se uključuju u svijet rada. Izdvaja se sljedeće: (a) odnos nasljednoga i standardnoga jezika; (b) padežni automatizam, (c) sročnost i (d) leksičke, posebice nazivoslovne dvojbe. Na temelju prikupljene i obrađene građe raspravlja se o jezičnim kompetencijama povratnika.

Croatian Language of Returnees from Australia and South America

For members of the second and third generations of the Croatian diaspora, Croatian is a heritage language. Research shows their knowledge of Croatian is limited, both in terms of grammar and vocabulary. They do not use it in all communicative situations or functional styles, but primarily in family communication. Returning to Croatia is one of the major life decisions for these individuals. The research presented here was conducted between 2014 and 2024 with returnees from Australia, and in 2024 with returnees from South America. The results highlight the linguistic challenges they face when deciding to continue their lives in Croatia, particularly when integrating into the workforce. Key aspects identified include: (a) the relationship between the heritage and standard language; (b) case automatism; (c) agreement; and (d) lexical ambiguities, especially terminological ones. Based on the collected and analyzed data, this presentation discusses the linguistic competencies of returnees.

Dalmatinski gramatičari u 19. stoljeću

Voditeljica: Marijana Tomelić Ćurlin

Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet

U ovom će se panelu kroz tri izlaganja predstaviti djelovanje dalmatinskih gramatičara 19. stoljeća. To je stoljeće u hrvatskoj gramatologiji obilježeno usustavljivanjem gramatičke norme, a njegova je druga polovica popraćena brojnim raspravama različitih filoloških škola i pravaca. U tim je raspravama, izuzmemo li djelovanje zadarskog filološkog kruga, jezikoslovna djelatnost Kraljevine Dalmacije dospjela u drugi plan istraživanja. Unatoč tomu, u 19. je stoljeću u Dalmaciji tiskano više leksikografskih djela, među njima i nekoliko gramatika. Stoga će se kroz ova tri izlaganja predstaviti gramatičarski rad nekolicine dalmatinskih gramatičara. Panel će početi izlaganjem Petre Božanić pod nazivom *Mjesto Šime Starčevića u slovopisnim previranjima tijekom 19. stoljeća*. U izlaganju će se usporediti Starčevićeve slovopisne ideje i rješenja u trima gramatikama te jezikoslovnim raspravama. Posebna će se pozornost posvetiti Starčevićovu odnosu prema dotadašnjim slovopisnim sustavima, ali i prema Gajevim slovopisnim domaćajima. Iako njegova slovopisna rješenja nisu naišla na širu primjenu, ostaju izazovom za istraživanja kao i temelj daljnjim slovopisnim raspravama. U izlaganju Marijane Tomelić Ćurlin pod nazivom *Slov(n)ica Andrije Barića u kontekstu hrvatskih slovnica* prikazat će se do sada neobrađena gramatika iz 1860. godine. Cilj je izlaganja pozicionirati tu gramatiku, ali i djelovanje Andrije Barića, u kontekst onodobnih hrvatskih slovnica. Istraživanje će pokazati kako Andrija Barić, iako vremenom izlaska gramatike sugerira da će slijediti normativnu koncepciju zagrebačke filološke škole, ipak uvodi i gramatičke elemente kojima se približava jezičnoj doktrini hrvatskih vukovaca. U posljednjem izlaganju pod nazivom *Sklonidbena kolebanja u dalmatinskim gramatikama druge polovice 19. stoljeća* Tanja Brešan Ančić prikazat će različite pristupe sklonidbenom sustavu zabilježene u tadašnjim relevantnim gramatikama autora s područja Kraljevine Dalmacije. Istraživanje će pokazati kako se kroz analizu sklonidbene paradigme može uočiti postepen prelazak s gramatičkih rješenja zagrebačke filološke škole k rješenjima hrvatskih vukovaca, a posebna će se pozornost posvetiti gramatičaru Ivanu Danilu, koji u svojim dvjema gramatikama u potpunosti mijenja pristup sklonidbenoj paradigmi, ali i ostalim gramatičkim pitanjima. Ovakvim kronološkim pristupom opisu gramatika i ključnim gramatičkim pitanjima 19. stoljeća dat će se prikaz dalmatinske gramatičarske djelatnosti te je prikazati kao relevantnu u kontekstu šire slike hrvatske filologije.

Croatian Grammarians in the 19th Century

In this panel, the work of Dalmatian grammarians of the 19th century will be presented through three presentations. The 19th century in Croatian grammatology is a period marked by the establishment of grammatical norms, and its second half is marked by numerous discussions of different philological schools and trends. In these discussions, if we exclude the influence of Zadar philological circle, the linguistic activity of the Kingdom of Dalmatia has largely been overlooked in research. Despite this, several lexicographical works were printed in Dalmatia in

the 19th century, including a few grammars. Therefore, through these three presentations, the grammatical work of several Dalmatian grammarians will be explored.

The panel will begin with Petra Božanić's presentation entitled *Šime Starčević's Place in the Spelling Turmoil during the 19th Century*. The presentation will compare Starčević's spelling ideas and solutions in three grammars and linguistic discussions. Special attention will be paid to Starčević's relation to previous spelling systems, but also to Gaj's spelling achievements. Although his orthographic solutions have not been widely used, they remain a challenge for research, as well as a basis for further spelling discussions. Marijana Tomelić Ćurlin's presentation entitled *Andrija Barić's Grammar in the Context of Croatian Grammars* will present an unanalyzed grammar from 1860. The aim of the presentation is to position that grammar, as well as Andrija Barić's work, in the context of Croatian grammars of the time. The research will show how Andrija Barić, although at the time of the publication of the grammar, indicating that he would follow the normative conception of the Zagreb philological school, nevertheless introduces grammatical elements that bring him closer to the language doctrine of Croatian Vukovians. In the last presentation, entitled *Declension Fluctuations in Dalmatian Grammars of the Second Half of the 19th Century*, Tanja Brešan Ančić will present different approaches to the declension system recorded in the then-relevant grammars of authors from the Kingdom of Dalmatia. The research will show how, through the analysis of the declension paradigm, a gradual transition from the grammatical solutions of the Zagreb philological school to the solutions of the Croatian Vukovians can be observed, and special attention will be given to the grammarian Ivan Danilo, who, in his two grammars, completely changes the approach to the declension paradigm, as well as other grammatical issues.

This chronological approach to the description of grammars and key grammatical issues of the 19th century will provide an overview of the activity of Dalmatian grammarians and present it as relevant in the context of the wider picture of Croatian philology.

Petra Božanić

Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet

Mjesto Šime Starčevića u slovopisnim previranjima tijekom 19. stoljeća

Šime Starčević, veliko ime hrvatskoga jezikoslovca, imao je zapaženu ulogu u slovopisnim raspravama tijekom 19. stoljeća, razdoblju intenzivnih jezikoslovnih previranja. U radu se filološkom komparativnom metodom analiziraju Starčevićeve slovopisne ideje i rješenja u njegovim trima gramatičarskim ostvarenjima, *Novoj ricsoslovici ilirskoj* (1812.), rukopisnoj gramatici (nedatirana) i *Ričoslovju* (1849./1850.) te jezikoslovnim raspravama. Istraživačko se pitanje osvrće na to kako se razvijao Starčevićev stav o slovopisnim pitanjima. Poseban se naglasak stavlja na Starčevićev odnos prema Gajevim slovopisnim domasajima, njegovu kritiku dotadašnjih slovopisnih sustava te odjek njegovih prijedloga u jezikoslovnim krugovima. Usporedna analiza upućuje na Starčevićovu dosljednost u primjeni svojih slovopisnih načela te njegovu važnu, ali nerijetko osporavanu ulogu u tome kontekstu. Zaključno se ističe da su Starčevićeve ideje, iako tada odbačene, bile iznimno poticajne za slovopisne rasprave u 19. stoljeću i ostale trajno relevantne u hrvatskoj filologiji.

Šime Starčević's Place in the Spelling Turmoil during the 19th Century

Šime Starčević, a great name in Croatian linguistics, played a notable role in the spelling debates of the 19th century, a period marked by intense linguistic turmoil. The paper analyzes Starčević's orthographic ideas and solutions in his three grammatical works: *Nova ricsoslovica ilirska* (1812), a manuscript grammar (undated), and *Ričoslovje* (1849/1850), alongside relevant linguistic discussions, employing the philological comparative method. The research question focuses on how Starčević's stance on spelling evolved over time. A special emphasis is placed on Starčević's attitude towards Gaj's spelling achievements, his criticism of earlier spelling systems and the echo of his proposals within linguistic circles. The comparative analysis points to Starčević's consistency in applying his orthographic principles and his important, though often disputed, role in this context. In conclusion, it is emphasized that although Starčević's ideas were rejected during his time, they laid the groundwork for future orthographic discussions in the 19th century and remain of lasting significance in Croatian philology.

Tanja Brešan Ančić

Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet

Sklonidbena kolebanja u dalmatinskim gramatikama druge polovice 19. stoljeća

U ovom istraživanju prikazat će se pristup dalmatinskih gramatičara druge polovice 19. stoljeća najvažnijim sklonidbenim pitanjima. Pitanje je imeničke sklonidbe u tom ciljanom periodu u hrvatskom jezikoslovlju bilo puno važnije pitanje od normativnog. Određivalo je jezičnu i koncepcijsku opredjeljenost, pa ponegdje čak i političku. Takva je jezična situacija ostavila traga u jezičnoj praksi, ali i u njezinu usustavljanju. U istraživanje će se uključiti do sada manje istražene gramatike: dvije gramatike Ivana Danila – *Grammatica della lingua illirica* iz 1855. i *Slovnica za srednja učilišta nižega reda* iz 1873. godine, zatim gramatika Pere Budmanija *Grammatica della lingua serbo-croata (illyrica)* iz 1867. te gramatike Andrije Stazića – *Grammatica della lingua illirica* iz 1850. te Andrije Barića *Slovnica serbsko-ilirskoga jezika za diecu u Dalmaciji i u druzih derzavah jugoslavjanskih* iz 1860. S obzirom na činjenicu da je riječ o periodu u kojem dolazi do preokreta u imeničkom sklonidbenom sustavu te prelaska s rješenja zagrebačke filološke škole na ona hrvatskih vukovaca, fokus istraživanja bit će na tome kako su se dalmatinski gramatičari prilagodili promjeni paradigme. S obzirom na godišta izlaženja pretpostavlja se da će Barić i Stazić slijediti normativne postavke zagrebačke filološke škole, dok će Pero Budmani biti skloniji rješenjima hrvatskih vukovaca. Ipak, najviše će se pozornosti posvetiti dvjema gramatikama Ivana Danila koje su izašle u roku od 17 godina, a vrlo živo svjedoče o potpunoj promjeni sklonidbene paradigme.

Declension Fluctuations in Dalmatian Grammars of the Second Half of the 19th Century

This research examines the approach of Dalmatian grammarians in the second half of the 19th century to the most important issues of noun declension. The issue of noun declension in that target period in Croatian linguistics was a much more important issue than the normative one. It determined linguistic and conceptual commitment, and sometimes even political. Such a linguistic situation left its mark not only on the language of practice but also on its organization. The study will include previously unexplored grammars: two grammars by Ivan Danilo, *Grammatica della lingua illirica* (1855) and *Grammar for lower secondary schools* (1873), then Pero Budmani's grammar *Grammatica della lingua serbo-croata (illyrica)* (1867), Andrija Stazić's *Grammatica della lingua illirica* (1850), and Andrija Barić's *Grammar of the Serbian-Illyrian Language for Children in Dalmatia and in other Yugoslav States* (1860). Given the fact that this is a period in which there is a reversal in the noun-referential system and the transition from the Zagreb philological school's solutions to those of the Croatian Vukovians, the research will focus on how Dalmatian grammarians adapted to the paradigm shift. Based on the publication dates, it is assumed that Barić and Stazić followed the normative guidelines of the Zagreb philological school, while Pero Budmani may have been more inclined toward the solutions of the Croatian Vukovians. However, the greatest attention will be given to Ivan Danilo's two grammars, published within 17 years, which vividly illustrate the complete transformation of the declension paradigm.

Marijana Tomelić Ćurlin

Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet

Slov(n)ica Andrije Barića u kontekstu hrvatskih slovnica

U hrvatskoj se jezičnoj povijesti druga polovica 19. te početak 20. stoljeća smatraju odlučujućima u smislu normiranja pojedinih jezičnih pitanja. Svaka filološka škola nudila je svoje obrasce i svoja rješenja za pojedina jezična pitanja, što je rezultiralo brojnim filološkim previranjima i neslaganjima, polemikama i sumnjama. Ipak, u takvom je ozračju nastao povećai broj normativnih djela koja su doprinijela razvoju hrvatskog jezika na njegovu putu prema standardnom jeziku. Nažalost, neka su od njih ostala zaboravljena. U ovom će radu biti riječi o jednom takvom djelu – *Slovici serbsko-ilirskoga jezika za diecu u Dalmaciji i u druzih državah jugoslavjanskih* iz 1860., odnosno iz 1851. godine. Autor je ovih izdanja Andrija Barić, blago zaboravljen i prešućen pojedinac, jezikoslovac, gramatičar i matematičar. Ovim će se radom pokušati barem djelomično predložiti i osvijetliti njegov gramatičarski rad te (pro)ocijeniti njegovo mjesto u povijesti hrvatskoga jezika. Iako vrijeme nastanka sugerira da će Andrija Barić u svom gramatičarskom radu slijediti postavke iliraca, odnosno zagrebačke filološke škole, to može potvrditi jedino književnojezična koncepcija koja se u njegovu radu očituje. Naime, Barićeva „vjernost” ilirstvu, odnosno južnoslavenstvu ne može se poreći, no analiza će pokazati da se u pojedinim jezičnim pitanjima ne smije zanemariti i blagi Barićev okret prema vukovskoj jezičnoj normi.

Andrija Barić's Grammar in the Context of Croatian Grammars

In the history of the Croatian language, the second half of the 19th and the beginning of the 20th century are considered decisive in terms of the standardization of certain language issues. Each philological school offered its own models and solutions to specific linguistic problems, which resulted in numerous philological debates, disagreements and polemics. Nevertheless, in such an atmosphere, a significant number of normative works were produced that contributed to the development of the Croatian language on its path to becoming a standardized language. Unfortunately, some of these works have been largely forgotten. This paper discusses one such work, *Grammar of the Serbian-Illyrian Language for Children in Dalmatia and other Yugoslav States* from 1860, that is, from 1851. The author of these editions is Andrija Barić, a somewhat forgotten and quiet individual, linguist, grammarian and mathematician. The goal of this paper is to shed light on his grammatical work and (assess) his place in the history of the Croatian language. Although the time of its creation suggests that Barić's grammar would align with the Illyrian movement, that is, the Zagreb philological school, this can only be confirmed by examining the literary-linguistic conception evident in his work. While Barić's „loyalty” to Illyrianism, that is, to South Slavs, cannot be denied, the analysis will show that, in certain linguistic matters, Barić subtly leans towards the Croatian Vukovian norm—a shift that should not be overlooked.

Hrvatsko-mađarske kulturne veze: filološka perspektiva

Voditeljica: Anastazija Vlastelić

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Hrvatsko-mađarske kulturne veze tema su raznorodnih pristupa, otprije poznatih u znanstvenim krugovima. Filološki pravac, napose onaj koji se odnosi na gramatikografiju i gramatikologiju, još uvijek čeka znanstvenu valorizaciju. Izlaganja na panelu odnose se na sistematizaciju dosadašnjih gramatikografskih spoznaja hrvatsko-mađarskih jezikoslovnih dodira, pri čemu se metodološki pristupi četirima izdanjima mađarske gramatike Ivana Bojničića (1888., 1896., 1905., 1912.) predstavljaju kao primjer filološkoga opisa mađarskih gramatika pisanih hrvatskim jezikom. Filološka analiza tiskovina predstavljena je korpusom od 13 mađarskih novina koje su u Rijeci izlazile na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće. Panel se organizira u okviru projekta *Hrvatsko-mađarska pisana baština* (uniri-iskusni-human 23-131).

Croatian-Hungarian Cultural Relations: A Philological Perspective

Croatian-Hungarian cultural relations are a subject of diverse approaches, long recognized in scholarly circles. The philological approach, particularly in areas of grammaticography (the study of compiling grammar books) and grammaticology (the study of the methodologies used in grammatical descriptions), still awaits broader scientific recognition. Presentations in this panel focus on the systematization of existing grammaticographic insights into Croatian-Hungarian linguistic contacts, with methodological approaches to the four editions of Ivan Bojničić's Grammar of the Hungarian Language (1888, 1896, 1905, 1912) presented as examples of philological descriptions of Hungarian grammars written in Croatian. Philological analysis of periodicals is represented by a corpus of 13 Hungarian newspapers that were published in Rijeka at the turn of the 19th to the 20th century. The panel is organized as part of the *Croatian-Hungarian Written Heritage* project (uniri-iskusni-human 23-131).

Jadranka Mlikota¹ i Rene Čipan-Banja²

¹Sveučilište u J. J. Strossmayera u Osijeku, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

²Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Hrvatsko-mađarski jezikoslovni dodiri: prilog budućoj sintezi gramatikografskih prožimanja

U povijesti hrvatskoga jezikoslovlja nekoliko je važnih stranih sastavnica, među kojima je i mađarska, a čije je tragove na hrvatski jezični identitet moguće pratiti na trima razinama: grafijsko-ortografskoj, leksikografskoj i gramatikološkoj. Gramatikografska je pak u objema filologijama (i hrvatskoj i mađarskoj) ostala slabije istražena. Novija terenska istraživanja pokazala su da uz 19., i početak 20. st. donosi niz priručnika kojima je mađarski i/ili hrvatski jezik polazni za opis hrvatskoga i/ili mađarskoga jezičnoga sustava. Stoga ovaj rad nastoji biti prilogom budućoj sintezi gramatikografskih prožimanja, a ujedno i prijedlog za nov pristup toj problematici.

Croatian-Hungarian Linguistic Relations: A Contribution to the Future Synthesis of Grammaticographical Interactions

In the history of Croatian linguistics, there are several important components, including the Hungarian language, whose influence on Croatian language identity can be traced on three levels: orthographic and graphic, lexicographic and grammaticologic. The grammatical component has remained less researched in both philologies (Croatian and Hungarian). Recent studies have shown that the early 20th century, along with the 19th, continued the tradition of writing grammar books on Croatian and/or Hungarian, in either language. This paper aims to contribute to the future synthesis of grammaticographical relations, while also offering a proposal for approaching the topic in a new way.

Eszter Tamaskó

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

Mađarski tisak u Rijeci na prekretnici 19. i 20. stoljeća

Mađarski tisak u Rijeci krajem 19. i početkom 20. stoljeća odražava kulturne i političke dinamike grada pod mađarskom upravom unutar Austro-Ugarske Monarhije. Rijeka, kao važno lučko i trgovačko središte, od 80-ih godina 19. stoljeća dobiva prve novine i časopise na mađarskom jeziku. U početku su pokrenuti s komercijalnim ciljevima, no ubrzo postaju važni politički i kulturni glasnici zajednice. Izlaganje predstavlja djelovanje 13 mađarskih novina koje su služile kao platforme za raznolike skupine građana, pružajući uvid u njihove ciljeve, tematske orijentacije, kao i uloge glavnih urednika u oblikovanju sadržaja i smjera publikacija.

Hungarian Press in Rijeka at the Turn of the 19th and 20th Centuries

The Hungarian press in Rijeka at the turn of the 19th and 20th centuries captures the cultural and political shifts of a city governed by Hungary within the Austro-Hungarian Monarchy. As a prominent port and trade hub, Rijeka saw its first Hungarian-language newspapers and magazines appear in the 1880s. Initially launched with commercial intentions, these publications quickly evolved into vital political and cultural voices within the community. This presentation explores the work of 13 Hungarian newspapers, which became platforms for diverse citizen groups, highlighting their objectives, thematic focuses, and the significant role of editors-in-chief in shaping both the content and the publications' broader direction.

Anastazija Vlastelić¹ i Nina Spicijarić Paškvan²

¹Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet

²HAZU, Zavod za povijesne i društvene znanosti u Rijeci s Područnom jedinicom u Puli

Sintaktičke napomene u Bojničićevoj *Gramatici madžarskoga jezika*

Dosad poznata četiri izdanja *Gramatike madžarskoga jezika* Ivana Bojničića (1888., 1896., 1905., 1912.) tek su djelomično istražen korpus za dijakronijski i sinkronijski opis hrvatskoga jezika (usp. npr. Žagar Szentesi 2002, Mlikota – Čipanjanja 2021). U *Gramatici* je naglasak na oblicima riječi te nakon nekoliko uvodnih napomena o izgovoru pojedinih glasova i naglasku slijede poglavlja o devet vrsta riječi (*samostavnik*, *pridavnik*, *brojnik*, *zaim*, *spolnik*, *adverbij*, *glagol*, *veznik* i *usklik*). Premda gramatičke veze i rečenični članovi nisu izrijekom opisani, u izlaganju će se dati pregled sintaktičkih značajki hrvatskoga jezika koji se daju iščitati iz kontrastivnih morfoloških opisa i nevezanih tekstova u svim četirima izdanjima Bojničićeve gramatike.

**Syntactic Notes in Ivan Bojničić's *Grammar of the Hungarian Language*
(*Gramatika madžarskoga jezika*)**

The four known editions of Ivan Bojničić's *Grammar of the Hungarian Language* (1888, 1896, 1905, 1912) have so far been only partially explored as a corpus for diachronic and synchronic descriptions of the Croatian language (cf. Žagar Szentesi, 2002; Mlikota & Čipanjanja, 2021). The *Grammar* primarily focuses on word forms, with introductory notes on accent and pronunciation of certain sounds, followed by chapters on the nine parts of speech: nouns (*samostavnik*), adjectives (*pridavnik*), numerals (*brojnik*), pronouns (*zaim*), articles (*spolnik*), adverbs (*adverbij*), verbs, conjunctions, and interjections. Although grammatical relations and functions are not explicitly described, this presentation will provide an overview of the syntactic features of the Croatian language that can be inferred from contrastive morphological descriptions and unconnected texts in all four editions of Bojničić's *Grammar*.

Orsolya Žagar Szentesi

Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet

Opis glagolske paradigme u Bojničićevoj mađarskoj gramatici – u kontekstu hungarološke gramatikografije

Gramatika mađarskoga jezika Ivana Bojničića (1888., 1896., 1905., 1912.) u zadnje vrijeme sve je više u fokusu istraživačkog interesa (o čemu svjedoči i ovaj panel). Dosadašnji radovi osobito su se usmjeravali na smještanje spomenutog djela u kontekstu hrvatske gramatikografije, odnosno kroatističke dijakronijske terminologije, dok je njegova valorizacija u sklopu hungarološke gramatikografije i gramatologije do sada izostajala. Izlaganje će zacijelo biti prvi korak prema nadoknađivanju ovog nedostatka, utoliko što će se temeljitom analizom strukturnih i metodoloških postupaka u opisu glagolske paradigme pokušati utvrditi Bojničićevi mogući mađarski izvori i uzori unutar onodobnog mađarskog gramatičarstva.

Description of the Verb Paradigm in Bojničić's Hungarian Grammar – in the Context of the Hungarian Grammaticography

Gramatika mađarskoga jezika by Ivan Bojničić (1888, 1896, 1905, 1912) has recently gained increasing research attention (as evidenced by this panel). Previous studies have mainly focused on placing the work within the context of Croatian grammaticography, that is, Croatian diachronic terminology, while its valorization as part of Hungarian grammaticography and grammaticology has been largely overlooked. This presentation will certainly be the first step towards addressing this gap, as it aims to conduct a thorough analysis of the structural and methodological procedures used in describing the verb paradigm, with the goal of tracing Bojničić's possible Hungarian sources and models within the Hungarian grammaticography of the time.